

מפתחות ענינים - אות א'

חומש: פ' ויצא, וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך (כ"ט, י"א) (קטע "וכדי להבין" ולהלן שם).

בענין מה שיעקב אבינו צוה שאב יברך את בניו שיהיו כאפרים וכמנשה.

חומש: פ' ויחי, בך יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה (מ"ח, כ').

בענין מה שלעתיד לבוא יצטרך אליהו הנביא להשיב לב אבות על בנים.

חומש: פ' נצבים, הנסתר לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם (כ"ט, כ"ח) [ב] (קטע "והנה כתיב").

בענין אם צריכים בשביל השם של אם שתהא יצירת הולד ממנה או האם מספיק בזה שנתגדל במע"י לאחר יצירתו.

כתובות א': רנ"ג.

המחלוקת בין הרמב"ם והר"ן בגר שנשא ישראלית האם יש להולד קדושת קהל מכח אמו.

כתובות א': רצ"ט (קטע "והנה בחי").

(כתובות ב': של"א*.)

קידושין ד': רפ"ז סק"א.

בענין אם מיתת האב נחשבת יציאה מרשות האב כמו בבגרות, או האם סוף הדין הוא רק שנפסקת זכותו לקבל קנס ושאר תשלומין שהי' מקבל בגללה אע"פ שהיא נחשבת עדיין ברשותו.

כתובות ב': תק"י.

הסברא שלענין ירושה, הבן נחשב עומד במקומו ממש של האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין א' בהערה השלישית ובהערה הרביעית, ד' בהערה, ה', ז' סק"ב אות א'.

אב בית דין

מהותו.

הוריות: קפ"ד.

דברי הרמב"ם שגם האב ב"ד צריך לראות את כל הדיינים כמו שהנשיא צריך לראותם, אבל שאר הדיינים אינם צריכים לראות אלו את אלו, ודעת רש"י שצריכים כן בכלם.

סנהדרין: ד' (קטע "ויש ליישב"), רמ"ח.

בענין מה שנשאלין באורים ותומים לאב ב"ד.

סנהדרין: קל"ב.

חומש: פ' פנחס, ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו (כ"ז, כ"א) [א].

אב ואם - בן ובת

בענין עובר ירך אמו, ע"י בערך עובר ירך אמו.

בענין משפחת האם אינה קרוי' משפחה, ע"י בערך ירושה - משפחת האם.

בענין כיבוד אב ואם, ע"י בערך כיבוד אב ואם.

בענין חינוך למצות, ע"י בערך חינוך.

בענין חזקת האם מהני לבת, ע"י בערך ראוה מדברת - מכשיר או פוסל בבתה.

בענין המוסר את בתו לזנות, ע"י בערך לא תחל את בתך להזנותה.

ע"י עוד בערך בני בנים.

ש"בן" הוא מלשון בנין, ו"זכר" הוא מלשון זכר.

חומש: פ' בראשית, ויולד בן (ה'), כ"ח. פ' בחקותי, ונתתי שלום בארץ (כ"ו, ו').

בענין שבנים הם המשך קיום אדם.

שאסור לבייש את בנו בחנם.

אבות: ק"נ.

הדרך שאין חיוב ללמד את בנו יותר ממקרא, אבל מצוה מיהא איכא ללמדו גם משנה וגמרא והלכות ואגדות.

קידושין ב': שס"ה (קטע "והנה לכאורה" וקטע "וגם").

שיטת הרמ"ה שאם דחיקא לי' שעתא להאב, סגי במקרא לחוד, אבל אם לא דחיקא לי' שעתא הרי הוא צריך ללמד את בנו גם משנה וגמרא והלכות ואגדות.

קידושין ב': שס"ה (קטע "והנה י"ל").

דרכו של המקנה שחייב ללמד את בנו הכל בחנם, אבל בשכר הרי הוא חייב ללמדו רק מקרא.

קידושין ב': שס"ה (קטע "והנה המקנה" ולהלן שם).

דרכו של המהרש"א שאת בנו חייב אדם ללמד גם משנה וגמרא והלכות ואגדות, אבל את בן בנו הרי הוא חייב ללמד רק מקרא.

קידושין ב': שס"ה (קטע ראשון ולהלן שם).

ללמד את בנו תורה או ללמדו אומנות.

אבות: קכ"ה (קטע "והנה בקידושין").

בענין אם צריך ללמד את בנו רק חמשה חומשי תורה או האם גם נביאים וכתובים.

קידושין ב': שס"ה בהערה.

אבות: שכ"ב.

דברי הע"י שאפילו המ"ד שפוטר מללמד את בן בנו, אבל מצוה מיהא איכא.

קידושין ב': שס"ה (קטע "והנה לכאורה").

בענין "הוא ללמוד ובנו ללמוד הוא קודם לבנו": האם זה חיוב, או האם זה בגדר זכות אבל הרי הוא רשאי לוותר לבנו. וכן בענין מה שסובר רבי יהודה שאם בנו זריז וממולח ותלמודו מתקיים בידו בנו קודם: האם הוא חייב בכה"ג לוותר לבנו, או האם הוא רק רשאי.

קידושין ב': שס"א (קטע "והנה לקמן" וקטע אחרון).

שדברי רבי יהודה הם רק בנוגע לבנו, אבל הוא קודם לאדם אחר שאינו בנו אפילו אם השני זריז וממולח ותלמודו מתקיים בידו.

קידושין ב': שס"ה (קטע "ועכ"פ").

דברי הרמב"ם שאפילו לפי רבי יהודה אין האב רשאי להתבטל לגמרי, אלא יעבוד הבן קצת.

קידושין ב': שס"ב.

בענין אם הנ"ל אמת גם היכא שכדי שילמוד האב קצת לא יהי' הבן תורתו אומנתו (אבל יספיק לקבוע עתים לתורה).

קידושין ב': שס"ב.

בענין מה יהי' היכא שיש רק בכח אחד מהם לקבוע עתים לתורה ביום ובלילה, והשני יצטרך להתבטל לגמרי, האם גם בכה"ג סובר רבי יהודה שבנו קודם.

קידושין ב': שס"ב.

בענין החיוב ללמד את בנו אומנות ולהשיטו במים ולהשיאו אשה.

קידושין ב': שנ"ג, שני"ד.

עוד בענין החיוב להשיטו במים.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ט הערה י"ב והערה י"ג.

בענין מה שהרמב"ם לא הביא את הדברים הנ"ל.

קידושין ב': שני"ד.

בענין ללמד את בתו אומנות ולהשיטה במים.

קידושין ב': שני"ג סק"ב.

בענין אם אשה חייבת ללמד את בנה את הדברים הנ"ל.

קידושין ב': שני"ג סק"ב.

בענין המחלוקת אם מספיק בזה שהאב מלמד את הבן עיסקא או האם הוא צריך בדוקא ללמדו אומנות.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל' הערה כ"ד.

שהמצוה שיש על האב להשיא בנו גדול

ובתו בוגרת הרי היא מצוה של גמילות חסדים לעזור להם, אבל הם עצמם הרי הם עיקר החייבים בדבר, משא"כ בבתו קטנה רק האב לחודי' חייב בזה.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"א הערה ל"ב.

"הי' הוא ואביו ורכו בשבי, הוא קודם לרכו, ורכו קודם לאביו, אמו קודמת לכולם" (הוריות דף י"ג ע"א): הטעם למה אמו קודמת.

הוריות: קס"ה.

דברי הירושלמי שהוא קודם לאמו.

הוריות: קס"ה.

אבות (מסכת)

בענין למה נקראת אבות.

אבות: פתיחה א'.

בענין למה נסדרה בסדר נזיקין.

אבות: פתיחה ב'.

שפרק ו' אינו משניות אלא ברייתות ממס' כלה רבתי.

אבות: פתיחה ג' סק"ד.

דברי הבאר שבע הקשים שלא נזכר באבות שום דין, ודברי הר"ב שמס' אבות אינה מיוסדת על פירוש מצות התורה אלא כולה דברי מוסר.

אבות: פתיחה ד' ובהערה שם.

"האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דאבות".

אבות: פתיחה ב', פתיחה ו', קי"ט סק"א, רכ"ד.

המנהגים השונים בענין אמירת פרקי אבות בשבתות.

אבות: פתיחה ג'.

המנהג לאומרו בין פסח לשבועות.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים (כ"א, א') [ב] (קטע "ועי' עוד בריש פרק ו'").

שכשאומרים פרקי אבות כדרך שאנו אומרים אותם בשבת במנחה הרי זה נקרא

לימוד וצריכים לברך ברכת התורה.

אבות: פתיחה ג' סק"א.

דברי הרמ"א שאסור לאומרו בערב תשעה באב שחל להיות בשבת אחרי חצות.

אבות: פתיחה ג' סק"א.

בענין למה מתחילים עם "כל ישראל יש להם חלק לעזה"ב", ומסיימים עם "ר"ח בן עקשיא אומר וכו'".

אבות: פתיחה ד'.

בענין אם פירוש רש"י על מס' אבות הוא באמת מרש"י.

אבות: פתיחה ה'.

אבידה

בענין אם אבידה נקראת אינה ברשותו של המאבד, עי' בערך אינו ברשותו - הדברים שנחשבים "ברשותו" והדברים שנחשבים "אינו ברשותו".

בענין יאוש שלא מדעת, עי' בערך יאוש - יאוש שלא מדעת.

בענין מגבוי מציאה לחבירו, עי' בערך זכ"י - המגבוי מציאה או הפקר לחבירו.

א. גדריו הלאו והעשה

ב. דינים שונים בנוגע למצות השבה

ג. מציאת חרש שוטה וקטן

ד. שומר אבידה

ה. סימנים

ו. פירות מפוזרים

א. גדריו הלאו והעשה

דברי הר"י הלוי שמצות השבת אבידה היא רק עצם ההשבה ליד הבעלים, אבל כל הטיפול שקודם לזה הרי זה רק בגדר הכשר, ובענין אם הר"ן חולק על זה וסובר שהכל הוא מעיקר המצוה.

יבמות א': ק"כ (קטע "והנה בב"מ" ולהלן שם).

ידך לו (ט"ו, ח') [א] סק"ב (קטע
"ועי' ברא"ש").

בענין אם החיוב של השבת אבידה הוא
חיוב כלפי חבירו או מצוה כלפי שמיא.

כתובות א': שפ"ט סק"א (קטע
"גם י"ל שהחיוב" ולהלן שם)
סק"ב.

כתובות ב': רי"ז סק"א (קטע
"ג'").

חומש: פר' ראה, פתח תפתח את
ידך לו (ט"ו, ח') [א] סק"א (קטע
"גם יש ליישב" ולהלן שם).

ב. דינים שונים בנוגע למצות השבה

בענין היכא שהחזיר למקום המשתמר או
מקום שיראנה, האם קיים מצות השבת
אבידה, או האם מיקרי רק שלא פשע אבל
בכדי לקיים מצות השבת אבידה הרי הוא
צריך להחזירו לרשותו.

ב"ק א': תש"א.

שעל שוויות שאינה ניכרת, לא שייך מצות
השבת אבידה, כגון למנוע היזק שאינו
ניכר.

ב"ק א': א' סק"ו.

שיטת הסמ"ג שאין מצות השבת אבידה על
שטרות (אבל מדרבנן חייב).

ב"מ: פרק שנים אוזוין שט"ז
סק"א.

בענין מנין שחייב להשיב עבד כנעני
לבעליו.

ב"ק א': תרס"ז (קטע אחרון).

בענין אם המרפא את החולה מקיים מצות
השבת אבידה כי נקרא שהשיב לו את גופו.

ב"ק ב': קע"ד (קטע ראשון),
קע"ה.

שיטת תוס' שגם בציוור שבעל האבידה
יצטרך לשלם להמוצא את מלוא שוויות
האבידה בשביל הוצאותיו, יש מצוה של
השבת אבידה, כי ניחא לי' בגוף החפץ,
ושהמאירי חולק על זה.

ב"ב א': רי"ז (קטע "וראיתי").

שהעשה של השב תשיבם הרי הוא בגדר
קיום עשה ולא רק בגדר איסור עשה.

יבמות א': פ"ב (קטע אחרון).

נדרים: פרק ואלו מותרין ז' סק"ב
(קטע "ברם להלן").

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם
הלאו של לא תוכל להתעלם הוא על עצם
העובדא שהתעלם, או האם הלאו הוא על
זה שאינו מקיים את העשה של השבה.

קידושין ב': ת"ב.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ודע").

השיטה שהלאו של לא תוכל להתעלם
נחשב יותר חמור מלאוים אחרים כיון שיש
עמו גם עשה.

יבמות א': מ"ד סק"ב.

קידושין ב': ת"ג.

בענין מה שמבואר בגמ' שאשה חייבת
בהשבת אבידה כי השבת אבידה היא מצות
עשה שלא הזמן גרמא, דקשה למה אשה
אינה חייבת בהמצות עשה אפילו אם היתה
נחשבת זמן גרמא, משום שהיא חייבת
בהלא תעשה, וכדדרשינן גבי מצות מצה
שכיון שהיא בכל תאכל חמץ הרי היא גם
בקום אכול מצוה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד
הערה א'.

הקושיא למה כשהוא כבר עסוק בכבוד
אביו הרי הוא פטור מלהשיב אבידה משום
שעוסק במצוה פטור מן המצוה, הלא על
אי השבת אבידה יש גם לאו, ועוסק במצוה
אינו פטור מלאוין.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ושוב").

חומש: פר' ראה, לא תאמץ את
לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו,
ז').

בענין אם מכריעים בספק השבת אבידה
לקולא כדין ממון או לחומרא כדין איסור.

כתובות א': שפ"ט סק"א (קטע
"ולהלן").

ב"מ: פרק אלו מציאות ח'.

חומש: פר' ראה, פתח תפתח את

סנהדרין: פרק זה בורר ל"א (קטע
 "והנה ראיתי").

דברי הרמב"ם בפיה"מ שאם אבידת חבירו
 שוה יותר משלו, של חבירו קודמת.

הוריות: קס"ה.

בענין אבירה מדעת.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט'.

בענין מכנשתא דבי דרי.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט'.

דיני ספק הינוח.

ב"מ: פרק אלו מציאות ד'.

שיטת הרמב"ם שבספק הינוח ונטל, אם
 אין בו סימן הרי הוא שלו, ושיטת הראב"ד
 שיהא מונח עד שיבוא אליהו.

ב"מ: פרק אלו מציאות ח' סק"א.

ג. מציאת חרש שוטה וקטן

הדרך שיסוד התקנה שמציאת חרש שוטה
 וקטן היא שלהם משום דרכי שלום לא
 היתה שהמציאה נעשית ממש ממונם, אלא
 התקנה היתה שננהג בה כאלו היתה
 ממונם. וכן הדרך שתיקנו שתהי' ממש
 ממונם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שמ"ה.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ט (קטע
 "א" וקטע "ג").

שלפי הצדדים הנ"ל משתנה איך שצריכים
 להגדיר את יסוד הפסול שלו לעדות.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ט.

ד. שומר אבירה

בענין המחלוקת בין רבה ורב יוסף אם
 שומר אבירה הוא ש"ח (רבה), או האם
 הוא שומר שכר כי יש לו השכר שהוא
 פטור מלתת צדקה בשעה שהוא עוסק עם
 האבירה (רב יוסף). ובענין אם איירי
 מחלוקתם כשבא עני או כשלא בא עני.
 ובאורים שונים למה לית ליה לרבה סברת
 רב יוסף.

נדרים: פרק אין בין המודר ז'.

ב"ק א': תנ"ב (קטע "ובישוב"
 ולהלן שם), תרצ"ז.

בענין מנלן שמוצא אבירה הוא שומר.
 ובענין איך הוא נעשה שומר בלי קבלת
 שמירה. וכן בענין איך שייך לומר שהוא
 שומר שכר מטעם שעוסק במצוה פטור
 מלתת צדקה, הלא השכר לא ניתן בתורת
 שכר עבור השמירה.

ב"ק א': תנ"ב (קטע "ובישוב"
 ולהלן שם), תרצ"ו.

דברי הקצה"ח שהיכא שאינו מתחייב
 בהשבה אינו נעשה שומר אבירה.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ג
 (קטע "ושוב" וקטע אחרון).

בענין אם יש דין שומר אבירה על קרקע.

ב"ק א': קכ"ה סק"ב בהערה
 השני'.

בענין אם יש פטור של בעליו עמו בשומר
 אבירה.

ב"ק א': תש"ו.

בענין הא דצריכים ילפוטא כדי לומר
 ששומר אבירה משלם את הכפל של טוען
 טענת גנב.

ב"ק א': תרצ"ו, תש"ג.

הדרך שהיכא שהגיע ממון חבירו לידו, או
 ליד ב"ד, ואין לחבירו ראיות שהוא שלו,
 אסור להמוצא להחזיר לו שמא הממון
 שייך לאדם אחר וממילא הרי הוא בגדר
 שומר אבירה של האדם ההוא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"י,
 שט"ז סק"א.

ב"ב ב': שצ"ב* סק"ב.

"המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון
 העולם": בענין מה הוא הציר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"ה.

ה. סימנים

קושיית הפ"י למה באבירה צריכים סימנים
 נימא ברי עדיף שהרי התובע תובעו בברי
 ואילו המוצא הוא שמא.

כתובות א': רע"ג.

בענין אם סימנים מועילים במקום תרי
 ותרי.

כתובות ב': קכ"ח (קטע אחרון).

בענין אם סימנים מועילים להוציא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קס"א
(קטע "והנה עיין").

בענין "סימנין וסימנין יניח".

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ב (קטע
"ועי ברעק"א ולהלן שם), שט"ז
סק"ג.

ב"ב א': ר"ד סק"ג.

שאם אחד מביא סימן אחד וחבירו מביא
שני סימנים אין יתרון לבעל שני הסימנים.

גיטין: פרק המביא גט כ"ט (קטע
"ובשו"ת פרי יצחק").

קידושין ד': רמ"ה סק"ד (קטע
"ובשו"ת פרי יצחק").

ב"מ: פרק שנים אוחזין שי"ד
סק"ב (קטע "ובשו"ת פרי יצחק").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ז
(קטע "ברם יש צד").

קושיית רעק"א למה ב"סימנין וסימנין" לא
אמרין יחלוקו כי מיקרי שניהם מוחזקין
כי המוצא מחזיק בשביל שניהם כמו במנה
שלישי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ב (קטע
"ועי ברעק"א ולהלן שם), שט"ז
סק"ג.

בענין אם בהציוור של "סימנין וסימנין",
שניהם הסכימו שהמוצא יחזיר לשניהם
בשותפות, האם הוא מחזיר להם, או האם
הוא צריך לחשוש שמא החפץ שייך לאדם
שלישי (ועי להלן בענין סימנין וסימנין
וע"א).

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ב (קטע
"ובאמת"), שט"ז סק"ג (קטע
"ובאמת").

בענין דברי הר"ן שע"א נאמן לומר
שהמציאה שייכת לפלוני.

כתובות ב': רי"ז סק"א (קטע
"ג").

גיטין: פרק המביא גט כ"ט (קטע
"ומהמהרי"ק ולהלן שם).

קידושין ד': רמ"ה סק"ד (קטע
"וכדברי" ולהלן שם), של"ג (קטע
"ויש ליישב"), שפ"ב (קטע
ראשון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ח
סק"א, מ"ח*, שי"ד.

ב"ב ב': רצ"ד סק"א, שצ"ב*
סק"ג, פרק יש נוחלין קל"ז (קטע
"ברם יש צד").

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ד סק"ב.

בענין "סימנין וסימנין ועד אחד יניח":
ביאוריהם של הש"ש והשער משפט והפרי
יצחק בענין למה לא מהני הע"א.

כתובות ב': רי"ז סק"א (קטע
"ג").

גיטין: פרק המביא גט כ"ט (קטע
"ומהמהרי"ק ולהלן שם).

קידושין ד': רמ"ה סק"א סק"ד
(קטע "מיהו עיין" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין (מ"ח*),
שי"ד סק"ב.

ב"ב ב': שצ"ב* סק"ג, פרק יש
נוחלין קל"ז (קטע "ברם יש צד").

דברי הרא"ש שב"סימנין וסימנין וע"א", זה
שהעד מעיד נגדו צריך להשבע, ואם אינו
רוצה להשבע נותנים את החפץ לבעל העד,
ודברי השט"מ שצריכים לחשוש שמא
החפץ שייך לאדם שלישי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ב (קטע
"ובאמת"), שט"ז סק"ג (קטע
"ובאמת").

1. פירות מפורזים

בענין הבעיות של רבי ירמי' (חצי קב בשתי
אמות, ב' קבים בשמונה אמות, קב
שושמשין וקב תמרי וקב רמוני).

ב"מ: פרק אלו מציאות ה' - ח'.

שיטות הרמב"ם והראב"ד והרא"ש בענין
איך ההלכה בהבעיות הנ"ל של רבי ירמי'.

ב"מ: פרק אלו מציאות ח'.

הסברא שמפירות מפורזין הרי הוא מתיאש

כתובות א': צ"ב (קטע "ועי'
בלח"מ" ולהלן שם).

בענין מה שמשמע מהרמב"ם שכוונתו היא
דוקא ליום מיתה שהוא גם יום קבורה,
ואילו גבי מעשר כתב יום מיתה לחוד.

כתובות א': צ"ב (קטע "ועי'
בלח"מ").

דברי הרמב"ן שאבלות יום ראשון היא
מהתורה גם לפני קבורה ואסור בתשמיש
המטה.

כתובות א': ק"ט*.

היסוד שאם אבלות יום ראשון היא
מהתורה אין הכוונה שחכמים הוסיפו עוד
ו' ימים אלא תיקנו תקנה חדשה על כל
הז' ימים דהיינו גם על היום הראשון.

כתובות א': ק"ט*.

בענין אם בעינן לעיכובא שהז' ימי אבלות
יהיו רצופין.

כתובות א': צ"ב (קטע
"ובחידושי").

ב. יסוד החיוב של אבלות

דברי רש"י בסוכה שיסוד החיוב של אבלות
הוא משום כבוד המת.

סנהדרין: קע"ז (קטע "ואפילו"),
שי"א (קטע "אמנם אכתי").

הדרך שאע"פ שלוית המת היא בכלל
גמילות חסדים אבל במת דידי' הרי היא
בכלל עיקר חובת אבלות.

סנהדרין: קע"ז (קטע "עוד יש
לומר" וקטע "ואפילו").

בענין אם היסוד של דיני אבלות הוא
איסורים על מעשים מסוימים, ואם הוא
רוחץ וכדומה הרי זה נקרא שהוא עובר על
איסור בקו"ע, או האם היסוד של דיני
אבלות הוא חיוב לנהוג מנהג אבלות, א"נ
להתאבל בלבד, ואם הוא רוחץ וכדומה הרי
זה נקרא שעבר בשוא"ת משום שביטל את
ההתנהגות הנ"ל. ובענין אם יש לחלק
בנוגע לזה בין תשמיש המטה ודברי שמחה
לשאר איסורי אבלות.

אפילו אם יש בהם סימן כיון שהם נוחים
להתקלקל ואולי יתקלקלו.

ב"מ: פרק אלו מציאות ג' (קטע
"והנה עי' כברטנורא").

שיטת הראשונים במצא פירות מפוזרין
דרך נפילה: האם גם אביי מודה שהם שלו
אע"פ שהוא סובר שיאוש שלא מדעת לא
הוי יאוש.

ב"מ: פרק אלו מציאות א', ב'.

בענין כלי ולפניו פירות: קושיית הקצה"ח
למה תולים שהם מהכלי ולא מעלמא, הלא
ברוב וקרוב הולכים אחר הרוב.

ב"ב א': רט"ז.

אבימלך מלך פלישתים

בענין מה שהצטדק בקשר לגזילת באר
המים.

חומש: פר' בראשית,, והוכח
(והוכיח) אברהם את אבימלך על
אדות (אודות) באר המים אשר גזלו
עבדי אבימלך (בראשית כ"א, כ"ה).
שיחות: עמ' כ"ב.

אבלות

א. אבלות יום ראשון

ב. יסוד החיוב של אבלות

ג. כמה דינים פרטיים

ד. אבלות בחתן וכלה

ה. אבלות על הרוגי ב"ד

א. אבלות יום ראשון

שיטת הבה"ג והרמב"ם שאבלות יום ראשון
היא מהתורה.

כתובות א': פ"ח, צ"ב, צ"ה (קטע
אחרון), ק"א.

סנהדרין: ש"ה.

הקושיא על הרמב"ם דכיון דיליף כן
מאנינות של תורה א"כ למה לא מצינו
שאונו אסור בכל מה שאבל אסור.

כתובות א': צ"ב (קטע "והנה
ממה").
סנהדרין: ש"ה.

ביאור סתימת הגולל: דעת רש"י שגולל
הוא כיסוי הארון, ודופק הוא צדדי הארון.
ודעת הרמב"ם שאירי בקבר בנין, וגולל
הוא הגג ודופק הוא הצדדים. והדעה
שסתימת הגולל הוא כיסוי פני המת בעפר,
א"נ מילוי הקבר עפר.
סנהדרין: שי"ט.

ג. כמה דינים פרטיים

בענין הלכה כדברי המיקל באבלות (הוכחת
הר"ש מדין זה שאבלות יום ראשון היא
מדרבנן).

כתובות א': צ"ב (קטע "ועוד
הביא").

בענין האיסור של מזיגת כוס בנדה ואבלות.
כתובות א': ק"ח.

בענין שאינו חייב להראות אבלות בשביל
אשת אחיו, ובאם ה"ה לאשת אחיו הגדול.

כתובות א': ק"ט.

בענין אורך זמן האבלות על אשתו במי
שאינו לו בנים, וכן במי שיש לו בנים
קטנים.

כתובות א': ק"ב - ק"ו.

בענין קטן שהגדיל תוך ז' ימי האבלות:
האם הוא חייב להתאבל. וכן בענין היכא
שהגדיל לאחר השבעה.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום
השבת לקדשו (כ', ח') [ד] (קטע
"וע"ע ביו"ד").

שיטות הראשונים בענין בית האבל ובית
המשתה לאיזה מהם ילך (וכן בענין כלה
ומת, מתי הכלה קודמת ומתי המת קודם).

כתובות א': פ"ט, תכ"ה, תכ"ה*.

ד. אבלות בחתן וכלה

בענין המחלוקת ראשונים בענין חתן שמת
אביו דנוהג ז' ימי המשתה ואח"כ ז' ימי
אבלות: האם זה משום שכבר חלו ז' ימי
המשתה ע"י החופה והביאה וממילא הרי

זה כרגל או האם זה סתם דין של קולא.
כתובות א': צ', צ"ה (קטע
"וצ"ל").

בענין מה שנוהג ז' ימי המשתה ואח"כ ז'
ימי אבלות: למה אין ימי המשתה עולים
לאבלות (כמו יו"ט שני), ובענין אם
לפעמים שפיר עולים.

כתובות א': צ"ב*.

בענין אם שבעת ימי המשתה עולים למנין
שלשים.

כתובות א': צ"ד.

שיטות הראשונים בענין מה הוא סדר
הדברים במת אבי של הכלה או אמו של
חתן, וכן היכא שמת להחתן או להכלה מת
אחרי החופה לפני הבעילה.

כתובות א': צ"ה.

ה. אבלות על הרוגי ב"ד

דברי הרמב"ם שכל שאין מתאבלים עליהם,
כגון הרוגי ב"ד, אין כהן מטמא להם.

סנהדרין: ש"ה.

הטעמים שכתבו רש"י והרמב"ם למה אין
מתאבלים על הרוגי ב"ד.

סנהדרין: ש"ה, ש"ו, שי"א (קטע
"אמנם אכתי צ"ע").

דברי הרא"ש על זה.

סנהדרין: ש"ו (קטע "שור").

שאם המיתו אותו ב"ד בזמן הזה בהוראת
שעה על שעבר על איסור מיתה, אם התרו
בו והתיר עצמו למיתה, אין מתאבלים עליו
(ולכאורה כן צריך להיות אפילו אם לא
המיתו אותו בהוראת שעה אלא מת מיתת
עצמו).

סנהדרין: ש"ו.

אבר מן החי

דברי הריצב"א שגם המ"ד שסובר שבהמה
בחי' לאברי' עומדת מודה שבמעו אמה
אינה עומדת לאברי'.

שבועות: נ"ו.

בענין פירש"י שהכוונה ב"בהמה בחי'

הרן" משום שנסדרו לפי חכמתם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע ראשון וקטע "גם ניחא" ובהערה הראשונה ובהערה השלישית.

חומש: פ' לך לך, ומלכי צדק מלך שלם וגו' והוא כהן לא-ל עליון (י"ד, י"ח) (קטע "א" ולהלן שם). פ' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע ראשון וקטע "גם ניחא") ובהערה השלישית. הראשונה ובהערה השלישית.

בענין למה יצא מאור כשדים לחרן.

חומש: פ' במדבר, איש על דגלו וגו' (ב', ב') (קטע "א").

בענין איך נשא את שרה אם לא ראה אותה ("הנה נא ידעתי וגו'") הלא אסור לקדש אשה עד שיראנה.

קידושין ג': ה'.

אבות: שט"ז.

ב"ב א': קמ"ג.

חומש: פ' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א] בהערה השני', שם, וימת תרח בחרן (י"א, ל"ב) סק"א. פ' לך לך, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (י"ב, י"א).

בענין שלא שיבר צלמים בארץ ישראל.

אבות: רנ"ב.

חומש: פ' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') סק"ג.

בענין מה שנטה את אהלה של שרה לפני שנטה את שלו

חומש: פ' לך לך, ויט אהלה (י"ב, ח').

דברי תוס' בגיטין דף ב' ש"מסתמא" אברהם ויצחק היו דרים בא"י ולא בחו"ל.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה ל"ג.

בענין למה הי' מותר לאברהם אבינו להרוג במלחמת המלכים.

חומש: פ' לך לך, ויחלק עליהם לילה וגו' (י"ד, ט"ו).

בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אבר מן החי, דזה מהני לאוסרה משום נבילה היכא שיש ספק בהשחיטה, וקושיית תוס' דהא אין מחזיקים מאיסור לאיסור, כגון בהציור הנ"ל שרוצים להחזיק מהאיסור של אבר מן החי להאיסור של נבילה, ופירושם של תוס' שהכוונה בבהמה בחי' וכו' היא להאיסור של אינו זבוח.

יבמות ב': תקל"ד, תקל"ה, תקל"ו.

קושיית הריצב"א איך חל האיסור של אבר מן החי על האיסור של אינו זבוח (למ"ד שבהמה בחי' לאו לאברי' עומדת), דהא האיסור של אינו זבוח נמצא כאן גם לפני שנקטעה האבר, ואפילו למ"ד לאברי' עומדת אבל האיסור של אינו זבוח נמצא כבר בהיותו במעי אמו משא"כ האיסור של אבר מן החי.

שבועות: ג"ה, נ"ו.

אברהם אבינו

ע"י עוד בקובץ תרח, ובקובץ אמתלאי.

א. כללי

ב. חייו

ג. מדריגותיו

א. כללי

בענין מעשה אבות סימן לבנים.

חומש: פ' לך לך, והאמן בה' וגו' (ט"ו, ו') (קטע "וכעין"). פ' וישב, וישב יעקב (ל"ז, א') [א].

בענין "הקורא לאברהם אברם עובר בעשה וכו'".

חומש: פ' לך לך, ולא יקרא עוד את שמך אברם וגו' (י"ז, ה').

ב. חייו

בענין אם נולד באור כשדים או בחרן.

חומש: פ' במדבר, איש על דגלו וגו' (ב', ב') (קטע "מיהו יש להקשות").

בענין אם הי' בכור או האם לא הי' בכור רק שנזכר תחילה ("את אברם את נחור ואת

יש לתמוה" וקטע "אלא").
שיחות: עמ' כ"ט.

ג. מדריגותיו

"עשרה דורות מנח ועד אברהם וכו' עד שבא אברהם אבינו וקבל שכר כולם".

אבות: רנ"ב - רנ"ד.

חומש: פר' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') סק"א סק"ב.

בענין מה שהדריך דורו בתשובה, ותיקן כל מה שקלקלו.

אבות: רנ"ד.

חומש: פר' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') סק"א.

ביאור מדריגת אע"ה לעומת שם ועבר וארפכשד ושלה ויקטן.

אבות: רנ"ב.

חומש: פר' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') סק"ב.

בענין מדריגתו באור כשדים ומדריגתו לאחר שהגיע לחרן.

חומש: פר' במדבר, איש על דגלו וגו' (ב', ב') (קטע "א" וקטע "מיהו יש להקשות").

בענין מה שהיתה לו מדריגה דוגמת נשיא הסנהדרין.

קידושין ב': שצ"ו (קטע "והנה לפי דברינו" ולהלן שם).

סנהדרין: קע"ה (קטע "והנה לפי דברינו" ולהלן שם).

חומש: פר' בהעלותך, אספה ליי שבעים איש וגו' (י"א, ט"ז) [א] (קטע "מיהו עיי' בקידושין" וקטע אחרון).

שאברהם אבינו הי' בבחינת כהן גדול.

חומש: פר' וירא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש וגו' (כ"ב, ז') (קטע "ועוד ראיתי מפרשים שנתכוין" ובהערה שם).

בענין מה שאברהם עבד עבודה אע"פ שלא הי' בכור.

בענין למה הסכים אברהם לקבל מתנות מפרעה ולא הסכים לקבל ממלך סדום.

חומש: פר' לך לך, ולאברהם היטיב בעבורה (י"ב, ט"ז).

בענין מה שביקש אות על ירושת הארץ.

חומש: פר' לך לך, והאמן בה' ויחשבה לו צדקה (ט"ו, ו').

ש"ויטע אשל" פירושו הוא שקבע סנהדרין.

סנהדרין: ה' (קטע "ובבראשית").

חומש: פר' בהעלותך, אספה ליי שבעים איש (י"א, ט"ז) [א] (קטע "ובבראשית").

בענין איך הותר לאברהם אבינו לקחת את הגר הלא הי' אסור לו לקחת כנענית.

חומש: פר' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א') (קטע "ועייין ביבמות" ולהלן שם).

בענין אם זכה אברהם אבינו בארץ ישראל, ומתי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"א (קטע ראשון וקטע "ועייין עוד").

חומש: פר' חיי שרה, גר ותושב אנכי עמכם (כ"ג, ד').

המחלוקת בין רבי אליעזר ורבנן בענין אם הילוך קונה, מקרא דקום התהלך בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"א (קטע ראשון וקטע "ועייין עוד").

חומש: פר' חיי שרה, גר ותושב אנכי עמכם (כ"ג, ד') (קטע "הנה כב"ב" וקטע "מיהו באמת" וקטע "גם יש להוכיח").

בענין מי הי' הנער השני שלקח אברהם עמו להעקידה (נוסף על אליעזר).

חומש: פר' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א') (קטע "והנה יש להוכיח" ולהלן שם).

בענין מדת הבטחון שהראה אברהם בענין מציאת מקום קבורה לשרה.

חומש: פר' חיי שרה, עבד אברהם אנכי (כ"ד, ל"ד) (קטע "ובאמת כן

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע ראשון וקטע "גם ניהא").

חומש: פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע ראשון וקטע "גם ניהא").

ביאור מוריגת "התהלך לפני".

חומש: פר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א].

בענין אם אברהם קיים כל התורה רק לאחר שמל.

(ב"ב א': קמ"ג).

הוריות: צ"ה (קטע "והנה מה שתירצו").

אבות: שט"ז.

חומש: פר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א] בהערה השני', שם, וימת תרח בחרן (י"א, ל"ב) סק"א. פר' לך לך, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (י"ב, י"א).

הדרך שהי' נחשב ישראל רק לאחר שמל. יבמות ב': תשל"ז.

נדרים: פרק כל כנויי קל"ח.

ע"ז: כ'.

הוריות: צ"ה (קטע "והנה מה שתירצו").

חומש: פר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א] (קטע "ויש להביא"), שם, וימת תרח בחרן (י"א, ל"ב) סק"א. פר' לך לך, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (י"ב, י"א), שם, ויחלק עליהן לילה (י"ד, ט"ו) (קטע "והנה יתכן"), שם, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדרתיכם יליד בית ומקנת כסף וגו' (י"ז, י"ב) (קטע "ועכ"פ לכאורה").

שלחמרא הי' נחשב כבן נח.

חומש: פר' נח, וימת תרח בחרן (י"א, ל"ב). פר' לך לך, ויחלק עליהן לילה (י"ד, ט"ו) (קטע "והנה יתכן").

בענין אם האבות קיימו כל התורה רק

בארץ ישראל.

ב"ב א': קמ"ג.

הוריות: צ"ה (קטע "והנה מה שתירצו").

אבות: שט"ז.

חומש: פר' לך לך, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (י"ב, י"א). פר' וישלח, עם לבן גרתי (ל"ב, ה').

הדרך שקיימו את התורה בתורת אינו מצווה ועושה.

חומש: פר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א] בהערה השני'.

פר' וישלח, עם לבן גרתי (ל"ב, ה') (קטע "וי"ל" וקטע "מיהו אכתי").

אבשלום

בענין אם הי' לדוד דין מלך בברחו מפני אבשלום, עי' בערך דוד המלך.

דברי הרד"ק בענין איך גזר הקב"ה על אבשלום שישכב עם פלגשי אביו.

כתובות ב': שני' סקי"ב בהערה.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ח' סקי"ב בהערה.

אבות: פ* סקי"ב בהערה.

חומש: פר' וישב, "וישמע ראובן ויצילהו מידם" (ל"ז, כ"א) סקי"ב בהערה.

שמלך אסור בפלגשו של הדיוט שמת כמו שאסור באלמנתו (משום כבודו), ומש"ה לא החזיר דוד את פלגשו שנבעלו לאבשלום לאחר שנהרג אבשלום.

סנהדרין: קע"ו*.

"רבי מאיר אומר אבשלום אין לו חלק לעולם הבא".

סנהדרין: שני'.

אגודות אגודות

עי' עוד בערך פורים - מגילה.

א. טעם האיסור

ב. הדרשה של לא תתגודדו

ג. לנהוג כהצד השני מטעם לא

תתגודדו, וכן מטעם שהצד השני הוא רוב

ד. שיטת בית שמאי, והציור של שני בתי דינין

ה. ציורים שונים שאין בהם משום לא תתגודדו

א. טעם האיסור

בענין אם טעם התורה למה אסרה לעשות אגודות אגודות הרי הוא משום מחלוקת או משום דנראה כשתי תורות.

יבמות א': רנ"ג סק"א, רס"ד (קטע ראשון וקטע "ולכאורה").

ב. הדרשה של לא תתגודדו

בענין אם הדרשה מלא תתגודדו שלא תעשו אגודות אגודות היא דרשה גמורה ודין תורה ממש.

יבמות א': רנ"ג סק"ב.

קושיית הכ"מ למה לא תתגודדו לא נחשב לאו שבכללות.

יבמות א': רנ"ג סק"ב.

השוואת הרמב"ם בין לא תתגודדו לבין לא יהי' כקרח וכעדתו.

יבמות א': רנ"ג סק"ב.

ג. לנהוג כהצד השני מטעם לא תתגודדו, וכן מטעם שהצד השני הוא רוב

דרכו של הקרן אורה שהטעם של רוב לא מהני לחייבו לעשות כהצד השני, רק דמאחר שיש רוב הרי זה גורם ששוב שייך הטעם של לא תתגודדו, אבל במחצה על מחצה לא שייך לא תתגודדו.

יבמות א': רנ"ו סק"ג סק"ו, רנ"ז.

הדרך של הריטב"א שהטעם של לא תתגודדו ושל רוב מועילים כל אחד לחודי' לחייב לעשות כהצד השני, אבל רק להחמיר אבל לא להרשותו להקל.

יבמות א': רנ"ו סק"א סק"ו, רנ"ז.

הדרך שמחמת לא תתגודדו חייבים לעשות כהצד השני אבל רק לחומרא אבל אינו רשאי להקל, ואילו הטעם של רוב מהני

לחייבו להחמיר וכן להרשותו להקל, ומאחר שהוא רשאי להקל הרי זה גורם שהוא חייב באמת להקל משום לא תתגודדו.

יבמות א': רנ"ו סק"ב סק"ו, רנ"ז.

דרכו של הערל"נ שהטעם של רוב מחייבו רק להחמיר אבל לא להרשותו להקל, והטעם של לא תתגודדו מחייבו אפילו להקל, וזהו הפוך מהדרך הקודם.

יבמות א': רנ"ו סק"ד סק"ו.

הדרך שהטעם של רוב מהני רק להחמיר אבל לא להרשותו להקל, וכדרכו של הערל"נ, רק שמה שהולכים בטר רוב הרי זה מהני להחשיכם לב"ד אחד אשר משום כך שייך הטעם של לא תתגודדו, והטעם של לא תתגודדו מהני גם לקולא.

יבמות א': רנ"ו סק"ה סק"ו.

ד. שיטת בית שמאי, והציור של שני בתי דינין

בענין אם הטעם של המ"ד שסובר שלא עשו בית שמאי כדבריהם הוא משום לא תתגודדו, או משום רוב, או משום הבת קול.

יבמות א': רנ"ו.

הדרך שמה שבשני בתי דינין אין לא תתגודדו הרי זה רק כשהם משתי קהלות.

יבמות א': רנ"ו סק"ה.

הדרך שבשני בתי דינין ליכא לא תתגודדו אפילו אם אינם משתי קהלות, ושתי קהלות הרי הן כב' בתי דינין.

יבמות א': רנ"ו סק"ה.

ה. ציורים שונים שאין בהם משום לא תתגודדו

דברי הריטב"א שעל החולקים עצמם ליכא לאו דלא תתגודדו אם הם עושים כדבריהם, אלא כל הקפידא היא רק שלא יורו לאחרים.

יבמות א': רנ"ט.

בענין למה הרא"ש לא הביא להלכה שבדבר של מנהג ליכא לא תתגודדו.

יבמות א': ר"ס.

אדם - איש

ע"י עוד בערך איש קודם לאשה.

שאדם נחשב עולם קטן.

אבות: רפ"ח.

דברי ר"ת ש"אדם" פירושו רק ישראל, אבל "האדם" פירושו גם גוי.

אבות: ס"ז (קטע "והנה בב"ק").

דברי רבינו גרשום שגם אם מצערים בן אדם יש כאן האיסור של צער בעלי חיים, ושזהו הטעם למה יש איסור של עינוי הדין.

יבמות ב': תרצ"ה סק"ב.

ב"ק א': תק"נ.

סנהדרין: רכ"ו (קטע "והנה מדברין"), רכ"ז (קטע "והנה עיין ברמ"ה"), ר"ל, רל"א (קטע "והנה מה שכתבנו").

אבות: רפ"ט.

בענין אם בן חורין הוקש לקרקע כמו עבד כנעני.

ב"ק ב': קמ"ו סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ו.

"אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים".

נדרים: פרק כל כנויי צ"ד.

אבות: מ"ג (קטע "ברם צע"ק").

חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם (י"ח, ה') [ב] (קטע אחרון).

בענין "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש"

אלול - תשרי: אלול א' (קטע אחרון).

אדם אוסר דבר שאינו שלו

גדרי אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ג.

בענין אם אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה כשהוא שוגג.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ב.

הסברא שהיכא שהנהיגים הם קבוצה המצוינת לעצמה בתוך העיר ליכא משום לא תתגודדו.

יבמות א': רס"ד (קטע ראשון).

הדרך שיש לא תתגודדו רק בציור שיש מחלוקת, אבל היכא שהנהיגו זמנים שונים לקבוצות שונות, ויש טעם לזה על פי הלכה, ליכא משום לא תתגודדו.

יבמות א': רס"ד (קטע "וע"ע ברא"ש").

קשיית הפמ"ג על הדין שמי שדעתו לחזור למקומו מותר לו לנהוג כמקומו בצינעה, למה אין בזה משום לא תתגודדו.

יבמות א': רס"ד (קטע "וע"ע בערל"ג").

אגריפס המלך

בענין מה שאגריפס המלך עמד וקיבל את הספר תורה בשעת הקהל וקרא מעומד ושבחוהו חכמים כי ה' מותר לו למחול על כבוד מלך כי ה' לצורך מצוה (סוטה דף מ"א).

יבמות א': צ"ח סק"ב.

יבמות ב': תרנ"ט סק"ב (קטע "ולכאורה").

סנהדרין: קנ"ח (קטע "והנה עיין בסוטה"), קע"ו (קטע ראשון ולהלן שם), שי"א (קטע "והנה יש ליתן עוד טעם").

אבות: שמ"ח סק"א בההערה.

זבחים ב': ס"ה (קטע ראשון).

חומש: פר' אמור, והכהן הגדול מאחיו (כ"א, י') [ה] (קטע "והנה עיין בסוטה" ולהלן שם).

בענין מה שנתחייבו כלי"י על שהחניפו לו (סוטה דף מ"א).

אבות: ל"ו סק"א.

חומש: פר' וישלח, כראת פני אלקים ותרצני (ל"ג, י') סק"א.

אדם המזיק

ע"י עוד בערך מזיק, ובערך גרמא וגרמי.

א. האב, ותולדות

ב. גדרי אדם המזיק

ג. אדם מועד לעולם

ד. אדם המזיק פוטר את שאר המזיקים

ה. נתקל שהזיק או שהוזקו עליו, ועוד ציורים של הוזקו עליו

ו. היכא שהוא בגדר "ברשות"

ז. הזורק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות

ח. ציורים שונים

א. האב, ותולדות

שיטת רש"י שלאדם המזיק אין תולדות.

ב"ק א': מ', מ"א.

בענין אם אדם דאזיק אדם, ואדם דאזיק שור, הם אב אחד, או האם הם נחשבים שני אבות.

ב"ק א': ל"ט.

המחלוקת בין רש"י והרי"ף בענין אם כחו של אדם המזיק הוא אב או תולדה.

ב"ק א': מ', מ"א.

ב. גדרי אדם המזיק

בענין שחוץ ממה שאדם המזיק חייב משום המעשה מזיק שעשה, יש ציורים שהוא חייב גם בלא מעשה מזיק משום העוברא שלא שמר את גופו.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"א, ת"ד (קטע "ובישוב" ולהלן שם).

בענין אם גם החיוב הנ"ל הוא משום אדם המזיק, או האם הוא משום ק"ו מנזקי ממונו, וכן האם שייך לומר בזה שאדם מועד לעולם.

ב"ק א': ת"ד (קטע "ובישוב" ולהלן שם).

בענין אם אדם הנופל מן הגג ברוח מצוי' חשיב אדם המזיק או אש.

ב"ק א': ה', ה"א, כ"ה, ל"ז, רס"ה (קטע אחרון), ת"ט, תקפ"ב (קטע "והנה אכתי"), תקפ"ד, תרצ"ד סק"ב, הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) י"ז (קטע "והנה ממסקנת"), י"ח.

בענין היכא שהניח ראובן גחלת על לב שמעון, ולא סילקה שמעון, למה ראובן פטור.

ב"ק א': שנ"ג.

בענין היכא שנפל מן הגג והזיק, האם רק תחילת הנפילה מיקרי המעשה מזיק שלו או האם גם הנפילה על הכלי מיקרי המעשה מזיק שלו.

ב"ק א': רצ"ד, שנ"ב (קטע "והנה לקמן").

בענין קרע כסותי (מתנה על מה שכתוב בתורה).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ג סק"א (קטע ראשון).

בענין אם קרע כסותי פטור משום מחילה או האם הוא פטור משום שבכלל אינו נחשב בגדר מזיק כיון שהוא עושה על פי הבעלים.

כתובות ב': של"ג סק"א ובהערה שם.

בענין היכא שעשה פעולה מזקת, אבל הרי הוא יכול למושכו בחזרה, האם כבר עכשיו הרי הוא נחשב בגדר מזיק, רק שאם ימשכנו בחזרה הרי זה כמו תשלומין, או האם אינו נחשב עכשיו בגדר מזיק, אלא שאם אח"כ יבטל את האפשרות להפסיקו (באופן שלא יחשב רק בגדר גרמא), הרי הוא יחשב אז בגדר מזיק.

ב"ק א': תרפ"ט.

בענין אם גנב או גולן שטבח או עשה שינוי אחר (כגון תברי' או שתיי') נחשב בגדר מזיק או האם זה נחשב שעשה הוספה של גניבה או גזילה. וכן האם חייבים על זה כפל משום גניבה.

כתובות ב': שס"ב (קטע "וי"ל" ולהלן שם), תע"ט סק"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

ב"ק א': א' סק"ג.

ב"ק ב': ז' סק"ב ולהלן שם, כ"ח, ל"ב*, ל"ט (קטע "מיהו באמת" ולהלן שם), מ"ג**, מ"ד סק"ב, צ', ק"ו, קי"ז בההערה השני' והשלישית, ש"ג סק"א.

דברי הרא"ש שהיכא שבעל חבית סמך את חביתו על אבנו של חבירו ובא בעל האבן ונטל את האבן ונשברה החבית הרי בעל האבן חייב.

ב"ק א': שצ"ד במילואים ("קטע "ולפי הסברא"), הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ס"ה (קטע "ולפי הסברא" ולהלן שם).

בענין "הי' לו לעמוד ולא עמד", ו"הי' לו להזהיר ולא הזהיר".

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ע"ג, הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ז) י"ז (קטע "מיהו לכאורה").

בענין אם האב שהכה את בנו וכן הרב את תלמידו, בציוור שהי' מצוה לעשות כן, הרי הם חייבים לשלם היזקים.

ב"ק א': ב' סק"ה*.

ג. אדם מועד לעולם

בענין אם אדם מועד לעולם הוא ציור של האב או האם הוא ציור של תולדה.

ב"ק א': מ"ב.

דברי הרמב"ם שהביא פסוק אחר לאדם מועד לעולם ולא הפסוק של פצע תחת פצע המובא בגמ'.

ב"ק א': מ"ב סק"ב, ס"א (קטע "ולפי הנ"ל").

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם אדם מועד לעולם גם כשהי' אונס גמור.

קידושין ב': שט"ז (קטע "וקרוב") [דברי השיטה שלא נודעה למי בענין זה].

ב"ק א': ב' סק"ד ובההערה שם (ושיטת הראב"ד בזה), מ"ב סק"ה (ושיטת הראב"ד הנ"ל), ס"ב

בההערה, הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ג סק"ד (קטע "ועוד כתב"), שמ"ג, שס"ב, שע"ט, שפ"ו, שפ"ז (ובההערה הראשונה שם דנתקל לאו פושע הוא ופטור פירושו הוא דהוי כעין גניבה), שצ"ב* (בענין כל המשנה ובא אדם אחר והזיקו הרי הוא חייב), ת"ד בההערה הראשונה, תקפ"א (קטע ראשון), תר"ע, תשמ"ו סק"ב, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"א - כ"ג, הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ז) ט"ז (קטע "ועל פי זה").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"א*, המשך פרק הגוזל קמא מ"ה.

סנהדרין: פרק זה ברור צ"ז.

חומש: פר' ויצא, אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כ"ח, ט"ז) (קטע "ובאמת גם לחובה").

שיטת הריב"א שאדם חייב גם על אונס שהוא כעין גניבה (ודלא כתוס'), אבל פטור על אונס שהוא יותר גדול מכעין גניבה.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"ג.

בענין אם כוונת הרמב"ן היא כהריב"א או האם כוונתו היא לחייב אפילו על אונס יותר גדול מכעין גניבה.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"ג.

דברי הירושלמי שפוטר מי שישן ראשון אם הזיק לאדם שני הבא אצלו לישן.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"א, כ"ג (קטע "א").

הציור של הניח להם אביהם פרה שאולה והיו סבורים שהיא של אביהם וטבחוה ואכלוה משלמים דמי בשר בזול.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"ג.

הדרך שאדם מועד לעולם רק היכא שעצם המעשה קרה באונס, אבל לא היכא

המזיקים אפילו כשהם עושים מעשים נפרדים.

ב"ק א': שצ"ד בההערה.

בענין אם אדם המזיק בכוונה בדרך גרמי או גרמא פוטר את שאר המזיקים.

ב"ק א': שצ"ד בההערה.

בענין אם אדם המזיק בכוונה פוטר אדם המזיק בפשיעה.

ב"ק א': שצ"ד בההערה.

בענין אדם הכורה בור בכוונה ביחד עם מי שעוסק בכרייתו שלא בכוונה אלא בפשיעה.

ב"ק א': שצ"ד.

ה. נתקל שהזיק או שהוזקו עליו, ועוד ציורים של הוזקו עליו

בענין אם לנתקל שהזיק לאחר שנתקל יש דין של בור או דין של אדם המזיק.

ב"ק א': ה' (קטע ראשון), ה"א, כ"ה, ל"ז, רס"ה, ת"ד, ת"ט (קטע ראשון), תקפ"ב (קטע "והנה אכתי"), תקפ"ד, תרצ"ד סק"ב, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ע"א, ע"ג, ע"ט – פ"ד, הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) י"ז (קטע "דהנה"), י"ח.

בענין אם נתקל נחשב פושע רק כשנתקל מעצמו אבל לא כשנתקל על חפץ, ודרך הפוכה שנחשב יותר פושע כשנתקל על חפץ.

ב"ק א': שע"ט, שפ"ו, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ', ע"ד.

בענין אם יש חילוק בין אם הוא נושא משא או לא.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ'.

כוונת רב ב"ממלא רה"ר כולה חביות" (ב"ק דף כ"ז ע"ב).

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז י"ב.

שהאונס הוא מצד אחר, וכגון בהציור הנ"ל של סבורים שהיא של אביהם.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"א.

בענין אם אומרים אדם מועד לעולם היכא שהי' עוסק בטובת חברו והזיקו.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"ג.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא מ"ה (קטע אחרון).

דברי הגר"ח בהל' שכירות שעל יצירת מזיקים לא אמריןן אדם מועד לעולם, ושהנודע ביהודה סובר ששפיר אמריןן כן.

ב"ק א': שפ"ז (קטע "מיהו עיין בחידושי הגר"ח"), תשל"ד.

דברי הגר"ח שאדם מועד לעולם לא מהני לענין שיהי' נחשב שהוא נמצא שם שלא ברשות.

ב"ק א': ת"ד (קטע "והנה שו"ר").

ד. אדם המזיק פוטר את שאר המזיקים

בענין הא דאדם הדוחף בכוונה לתוך בור פוטר את בעל הבור.

ב"ק א': פ"ד, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ס"ג.

הטעמים למה.

ב"ק א': פ"ד סק"ג.

בענין אם גם אדם שדחף בפשיעה (בלי כוונה) פוטר את בעל הבור.

ב"ק א': פ"ד סק"ד, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ס"ג.

בענין אם אדם המזיק בכוונה פוטר רק את בעל הבור או האם הוא פוטר גם שור שהזיק יחד עמו.

ב"ק א': פ"ד סק"א.

בענין אם גם חש"ו שהזיקו בכוונה פוטרם את בעל הבור.

ב"ק א': פ"ד סק"ה, קנ"א.

בענין הא דאדם המזיק בכוונה פוטר שאר

שיטת הר"ר יהונתן ותלמיד רבינו פרץ בענין נתקל פושע.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ט"ז (קטע "ועל פי זה יש ליישב").

דברי תוס' שיותר צריך אדם להזהר שלא יזיק ממה שצריך להזהר שלא יזוק, ומש"ה אם נתקל והזוק על אבן, בעל האבן חייב.

ב"ק א': שע"ט, הסוגיא של אשו משום חציו נ"ב, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ע"ד (קטע "וצ"ל").

עוד בענין "דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים".

ב"ק א': שס"ג, ת"ח.

הגדר של "עמד בעל הקורה".

ב"ק א': ת"ו.

ו. היכא שהוא בגדר "ברשות"

בענין "שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות, הזיקו זה את זה חייבים, הוזקו זה בזה פטורים".

ב"ק א': ת"ד, (קטע "והנה שו"ר" ולהלן שם), ת"ו (קטע "והנה הנ"י" ולהלן שם), ת"ז, תקפ"א, תקפ"ב.

שיטת הרמב"ם בענין הנ"ל.

ב"ק א': ת"ז סק"א (קטע "והנה ביישוב"), תקפ"א.

שיטת רש"י.

ב"ק א': ת"ז סק"ב סק"ג סק"ד.

שיטת תוס'.

ב"ק א': ת"ז סק"ד סק"ו.

שיטת הרמ"ה.

ב"ק א': ת"ז סק"ה.

בענין המזיק את אשתו בתשמיש המטה.

ב"ק א': ת"ו (קטע "והנה רש"י"), ת"ז סק"א סק"ב.

דברי הברכ"ש שהפטור של רשות המזיק אינו רק משום שבעל השור אינו צריך

"שמואל אמר באפילה, רבי יוחנן אמר בקרן זוית" (ב"ק שם), כ"ד.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז י"א.

הכוונה באפילה.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז י"ג.

דברי רש"י שבאפילה ובקרן זוית המניח לא פושע.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז י"ד.

דברי הרמב"ם שגם בקרנא דעצרא לא הוה ל"י לעיוני באפילה או בקרן זוית

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז ט"ו.

דברי הרשב"א שאפילו אם נתקל נחשב פושע אבל אינו פושע גמור כמו הפשיעה ששומר חנם חייב עלי' אלא פשיעה כעין אבידה.

ב"ק א': שע"ט, שפ"ז (קטע "ברם עיין לעיל").

שיטת הנ"י דלא כהרשב"א הנ"ל אלא שאדרבה נתקל לאו פושע הוא פירושו הוא דהוי אונס זוטא כעין אבידה אבל לא אונס גמור.

ב"ק א': שפ"ז (קטע "וע"ע בני").

דברי הרא"ש שאם סוברים נתקל פושע א"כ אע"פ שהנתקל השני לא מיקרי פושע אבל אכתי יש בו פשיעה קצת כעין גניבה, משא"כ אם סוברים שנתקל נחשב אנוס אין כאן שום פשיעה כלל ואפילו לא כעין גניבה ודלא כהנ"י הנ"ל.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) י"ז (קטע "מיהו נראה").

בענין אם שייך לומר שהיכא שנתקל מעצמו ולא משום שהי' עסוק בצרכי עצמו (כגון להוריד משא למטה מכתופו) כו"ע מודים שנתקל לאו פושע הוא.

ב"ק א': שפ"ו.

לשמור שורו כשהשור הניזק הוא ברשותו, אלא הרי זה דין פטור בעיקר החיוב תשלומין, ומש"ה ס"ד בהגמ' שגם השור פטור מסקילה, ובשם הגר"ח שברשותו של בעל השור אין השור נחשב בגדר מזיק.

ב"ק א': תקל"ב סק"ד, תקפ"א, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז מ"ב.

ז. הזורק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות

בענין מה שזרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות וקדם הוא עצמו וסילקן הרי הוא פטור לפי המ"ד שסובר שגרמי פטור. ב"ק א': תרמ"ד סק"ב.

הדרך שהמסלק חשיב מזיק בידים, וכן שלפי המחייב בדינא דגרמי גם הזורק חייב בהציור הנ"ל, ושניהם חייבים, אבל אם בעל הכלי מסלק את הכרים וכסתות הרי הזורק פטור כי בעל הכלי הביא את ההיזק על עצמו.

ב"ק א': שמ"ז (קטע ראשון וקטע "וי"ל").

שיטת הרמב"ם שהיכא שזרק כלי של חבירו והיו תחתיו כרים וכסתות של בעל הכלי, אם בעל הכלי סילק הרי הזורק חייב כי מותר לבעל הכרים וכסתות לסלק אותם ואינו חייב להשאיר את הכרים וכסתות שם כדי שינצל הזורק מחיוב תשלומין.

ב"ק א': שמ"ז (קטע ראשון וקטע "וי"ל"), שצ"ד במילואים (קטע "והסמ"ע").

הזורק כלי של חבירו והיו תחתיו כרים וכסתות שלו (כלומר של הזורק): בענין אם הוא חייב אם בא אחר וסילק את הכרים והכסתות.

ב"ק א': שמ"ז (קטע "והנה יש לעיין" ולהלן שם).

ח. ציורים שונים

בענין כל המשנה ובא אדם והזיקו.

ב"ק א': שנ"ט, תקפ"ב (קטע

"והנה אכתי"), הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"א (קטע "ובאמת" וקטע "עיין").

בענין כל המשנה והזיק אותו אדם בשוא"ת.

ב"ק א': תקפ"ב (קטע "והנה לשונו").

הגדר של "לכתף" יש לו רשות ו"לפוש" אין לו רשות.

ב"ק א': שנ"ט סק"ב (קטע "והנה יש לעיין").

בענין טבח אומן שקלקל.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"ג.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא מ"ה.

ב"ב א': י"ז סק"א.

זבחים ב': תשמ"ג בההערה.

אדם הראשון

בענין איך אכל מעץ הדעת, הלא הוכנס בו יצר הרע רק ע"י אותה אכילה גופה. ודברי הרמב"ן בענין מצבו קודם אכילתו מעץ הדעת.

חומש: פר' בראשית, עץ פרי (א'), י"א (קטע "והנה עיין ברמב"ן" וקטע "ועל פי").

הקושיא איך אפשר לומר שאדם הראשון מין הי' (סנהדרין דף ל"ח ע"ב) קודם שאכל מעץ הדעת, הלא עוד לא הי' לו יצר הרע.

חומש: פר' בראשית, עץ פרי (א'), י"א (קטע "מיהו צ"ע מסנהדרין" וקטע "מיהו יש ליישב").

בענין מה הי' קורה אתו אם לא הי' אוכל מעץ הדעת.

חומש: פר' וילך, הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וגו' (א'), ט"ז) אות ג' בההערה (קטע "אמנם" ולהלן שם).

במצב של אחדות, ושכן הוא בנוגע לקנין התורה לדורות.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים (כ"א, כ') [ב].

שגם בשביל לזכות בהמשכן ובארץ ישראל היו צריכים מצב של אחדות, וכן כדי לזכות בהגאולה העתידה, כי צריכים אחדות לעיכובא בשביל קניית כל המדריגות של כלל ישראל.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים (כ"א, כ') [ב] (קטע "ובאמת נראה" ולהלן שם).

הדרך שלא רק אחדות מעכבת בכל הנ"ל אלא כל המדות טובות מעכבות בכל הנ"ל.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים (כ"א, כ') [ב] (קטע "איברא" ולהלן שם).

ביאור דברי רבי עקיבא שואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה.

חומש: פר' וירא, והאלקים נסה את אברהם (כ"ב א') (קטע "והנה יש להפיק"). פר' אמור, וספרתם לכם וגו' (כ"ג, ט"ו), וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש וגו' (כ"ג, כ"א) (קטע "והנה בספרא" ולהלן שם).

שיחות: עמ' ג'.

עוד בדברי רבי עקיבא הנ"ל (ביאור המושג "כלל" בתורה).

חומש: פר' קדושים, ואהבת לרעך כמוך (י"ט, י"ח).

שמהיסודות של ספרי הנביאים הוא שאם ה'בין אדם לחבירו' של אדם לקוי, אין להקב"ה נחת רוח מקרבנותיו וממצותיו.

שיחות: עמ' ג'.

בענין היחס לבני אומות העולם.

אבות: ק"מ.

ב. דינים שונים העוסקים בהיחס לחבירו

שיטות הראשונים והאחרונים בענין החיוב לרדן לכף זכות.

בענין שהי' צריך להקטין את עצמו ולהודות על חטאו.

חומש: פר' בראשית, המן העץ (ג'), י"א) סק"א סק"ב (קטע אחרון).

הסוברים שקין, ויש אומרים גם הבל, לא היו בצלמו כדמותו של אדם הראשון, והביאור בזה.

חומש: פר' בראשית, ויולד כדמותו כצלמו (ה', ג').

דברי הרמב"ן בענין למה הי' אסור לו לאכול בשר.

חומש: פר' בראשית, הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע וגו' לכם יהי לאכלה וכו' (א', כ"ט).

אהבת לרעך כמוך

ע' בערך יהרג ובל יעבור בענין ליהרג על עבירות שבין אדם לחבירו.

ע' בערך מחילה – מחילת עונות לחבירו.

ע' עוד בערך שלום.

ע' עוד בערך מדות.

בענין הדין של "ברור לו מיתה יפה" בחייבי מיתות בית דין, ע' בערך מיתות בית דין – ברור לו מיתה יפה.

א. מעלת האחדות ואהבת ישראל

ב. דינים שונים העוסקים בהיחס לחבירו

ג. דיני ואהבת לרעך כמוך וציוורים שונים שנזכר בהם ואהבת לרעך כמוך

ד. האומר דבר בשם אומרו

ה. שלא לבזות ואונאת דברים

ו. שנאה, נטירה

ז. המלכין פני חבירו ברבים

ח. המכנה שם לחבירו

א. מעלת האחדות ואהבת ישראל

שבשביל קבלת התורה היו צריכים להיות

אבות: ל"א, ל"ב, שע"ז.

חומש: פ' קדושים, בצדק תשפט עמיתך (י"ט, ט"ו).

דברי הגר"ל דיסקין בלמה ציוותה התורה לדון לכף זכות.

חומש: פ' נצבים, הנסרת לה' אלקיננו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם (כ"ט, כ"ח) [ב] (קטע "וכעין זה").

בענין המדה שלא לגלות סוד ומתי יש בזה איסור גמור.

אבות: ע"ו.

בענין מה שהמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעוה"ב, ובענין אם איירי רק בפניו.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "ועיין ברמב"ם בפ"ג").

אבות: צ"א, קמ"ד (קטע "והרמב"ם בפ"ג").

בענין "נותן חתתו בארץ החיים".

אבות: קמ"ד (קטע "עוד צ"ע"), רמ"א.

"אל תרצה את חברך בשעת כעסו וכו'".

אבות: רכ"ח - רל"ג.

ג. דיני ואהבת לרעך כמוך וציורים שונים שנזכר בהם ואהבת לרעך כמוך

בענין שכל הדינים המעשיים שהוזכרו בחז"ל משום ואהבת לרעך כמוך הרי הם מהתורה ולא רק מדרבנן (ולא אמרינן שהפסוק קאי רק על הרגשת הלב).

אבות: צ' ובהערה.

שיהי ממון וכבוד חבירך חביבים עליך כשלך הוא בכלל מצות ואהבת לרעך כמוך.

ב"ק א': א' סק"ה.

אבות: צ', צ"ו.

דברי היד רמה שגרמא בניזקין אסור משום ואהבת לרעך כמוך.

ב"ק א': א' סק"ה (קטע "וביד"), תרי"ד.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא

וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ג.

ב"ב א': קנ"א סק"ה (קטע "מיהו מה").

חומש: פ' יתרו, לא תרצה (כ', י"ג) [ג] (קטע אחרון).

שרופא מקיים ואהבת לרעך כמוך.

ב"ק ב': קע"ד בההערה.

ש"יורד לחייו" אסור משום ואהבת לרעך כמוך.

קידושין ד': קפ"ז, קצ"א (קטע "והנה רש"י").

ספיקת הפמ"ג אם יש מצות ואהבת לרעך כמוך כלפי עבד כנעני.

גיטין: פרק המביא גט שע"ד (קטע "ועיין עוד").

ב"ק ב': קמ"ב סק"ב.

אבות: כ"ו סק"א (קטע אחרון).

דברי האדר"ג שאין מצות ואהבת לרעך כמוך כלפי מי שאינו עושה מעשה עמך.

סנהדרין: (רפ"ב קטע "והנה נפ"מ"), (רפ"ד), ש"ט סק"א (קטע "והנה עיין בפתחי תשובה").

אבות: צ"ה (קטע "והנה באבות") ובהערה האחרונה שם.

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ד (קטע ראשון).

דברי ההגהות מיימוניות שאין מצות ואהבת לרעך כמוך כלפי אדם רשע שאינו מקבל תוכחת.

סנהדרין: רפ"ב (קטע "והנה נפ"מ"), (רפ"ד), ש"ט סק"א (קטע "והנה עיין בפתחי תשובה").

אבות: צ"ה בההערה הראשונה.

חומש: פ' כי תצא, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כ"א, כ"ג) [ב] סק"ד (קטע ראשון).

בענין אם אסור או מותר או מצוה להכות

ולבזות ולרצוח מי שאינו עושה מעשה עמך.

ב"ק ב': קמ"ה.

סנהדרין: קפ"ג, שי"ב.

אבות: קנ"ג*.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ח. פר' יתרו, לא תרצה (כ', י"ג) [א] (קטע "ב" וקטע "מיהו יש להעיר").

בענין אם עשה כן, האם יש חיוב לשלם אפילו לפי הצד שמותר.

ב"ק א': ב' סק"ה*.

ב"ק ב': קמ"ד.

ד. האומר דבר בשם אומרו

בענין האומר דבר בשם אומרו.

ב"ק א': תשמ"ג.

אבות: פרק ראשון ב' סק"ה, שפ"ד - שפ"ז.

שהאומר דבר שלא בשם אומרו עובר על אל תגזול דל כי דל הוא.

אבות: פרק ראשון ב' סק"ה, שפ"ד, שפ"ז.

שהיכא שלא אמר בשם אומרו, אבל גם לא אמר בשם עצמו, אלא אמר ששמע מ"אדם אחר", אינו עובר על אל תגזול דל.

ב"ק א': תשמ"ג.

אבות: שפ"ד.

בענין המתגנב מאחר חבר והולך ושונה פרקו.

אבות: שפ"ז.

בענין מתי מותר לשקר ולומר בשם אדם גדול דבר שלא שמע ממנו.

אבות: שפ"ג סק"ב.

בענין כל המוסר עצמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו (ומהרש"א).

ב"ק א': תשמ"ג.

אבות: שפ"ד.

ה. שלא לבזות ואונאת דברים

גדרי הלאו של לא תשא עליו חטא, והלאו של אונאת דברים: מה נחשב אונאה.

ב"ק ב': קצ"ב.

אבות: קמ"ז סק"ג, ק"פ.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ג.

בענין אם מי שמבזה בדרך ליצנות עובר באונאת דברים או לא תשא עליו חטא.

אבות: ק"פ (קטע "עוד").

דברי הרמ"א שאם הכלים בחזרה כדי להנצל מגידופין נוספים אין עבירה בידו.

אבות: נ"ד (קטע "והנה הרמב"ם"), ק"פ (קטע "ברם").

דברי החינוך והסמ"ע שאם חרפו אותו ונתרגזו וחירף בחזרה אע"פ שאין זה מדת חסידות אבל אין עבירה בידו.

קידושין ב': שע"א (קטע אחרון).

אבות: נ"ד (קטע "והנה מדברי הסמ"ע").

דברי רש"י בקידושין דף כ"ח שאם חבירו קרא אותו רשע מותר לשונאו.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ח הערה ט"ו.

"אל תהי בז לכל אדם".

אבות: ק"פ.

שיתכן שאדם יקבל עונש היכא שגרם לחבירו צער או בזיון אפילו אם לא נתכוין לעשות כן, וכגון רב כהנא שהיתה שפתו פגומה ואילו רבי יוחנן סבר שהוא צוחק עליו.

חומש: פר' ויצא, אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כ"ח, ט"ז) (קטע "ועי' גם בב"ק"). פר' שמות, וישמע אלקים את נאקתם וגו' וירא אלקים את בני ישראל (ב', כ"ד כ"ה).

"הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות".

אבות: מ"ט.

ו. שנאה, נטירה

"לא תשנא את אחיך בלבבך, בשנאה שבלב הכתוב מדבר".

אבות: צ"ג.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ט' (קטע "וי"ל שהרמב"ם").

חומש: פר' קדושים, לא תשנא את אחיך בלבבך (י"ט, י"ז).

דברי החרדים שעוברים על הלאו ע"י שלא דיבר עמו ג' ימים מתוך שנאה.

אבות: צ"ד.

הגמ' בפסחים דף קי"ג ע"ב שמותר (או מצוה) לשנוא עוברי עבירה.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "והנה עיין בפתחי תשובה").

אבות: צ"ה.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ח' (קטע אחרון).

שיחות: צ"ב.

שאם לא עשה מעשה נגד חבירו, אלא רק הקניטו בדברים, או עני המהפך בחורה, אין היתר לשנוא.

שיחות: עמ' צ"ב.

שאם התרה לאדם בינוני ועבר, מותר לשנאותו ואינו צריך לתלות שמא עשה תשובה.

אבות: ל"א סק"ב.

חומש: פר' קדושים, בצדק תשפט עמיתך (י"ט, ט"ו) סק"ב (קטע אחרון).

שהשונא חכמים ותלמידיהם אין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע במס' דרך ארץ רבתי").

אבות: קמ"ד (קטע "ובמס' דרך ארץ רבה").

בענין אם עוברים על לא תטור גם אם לא אמר לו כלום רק שנוטר בלבו.

אבות: צ"ג (קטע "והנה יש להסתפק").

חומש: פר' קדושים, לא תשנא את אחיך בלבבך (י"ט, י"ז) (קטע "והנה יש להסתפק").

אהבת הבריות.

אבות: ק"מ.

ז. המלביץ פני חבירו ברבים

בענין על איזה לאו עובר המלביץ פני חבירו (לא תונן, ולא תשא עליו חטא).

אבות: קמ"ז סק"ג.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל

חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ג.

בענין אם הלאו נאמר רק כשפניו משתנות, וכן רק ברבים.

אבות: קמ"ז סק"ד.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ד.

דברי רבינו יונה שהלבנת פני חבירו היא אביזרייהו דשפ"ד (דלא כתוס').

כתובות ב': ל"ב (קטע "וע"ע בסוטה").

ב"ק א': תשמ"א.

אבות: קמ"ז סק"א, קנ"ב.

חומש: פר' נח, ואך את דמכם לנפשתיכם (ט', ה') [ב] (קטע "ורבינו יונה"). פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"א. פר' אחרי מות, וחי בהם (י"ח, ה') [א] (קטע "וע"ע בסוטה").

בענין "המלביץ פני חבירו ברבים אין לו חלק לעוה"ב".

ב"ק ב': רכ"א.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע בב"מ").

אבות: קמ"ד (קטע "ובב"מ"), קמ"ז - קנ"ה.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה).

הטעם למה המלביץ פני חבירו ברבים אין לו חלק לעוה"ב.

אבות: קמ"ז סק"ב.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ב.

בענין אם רק מי שרגיל להלביץ אין לו חלק לעוה"ב.

אבות: קמ"ח.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ו.

שרק המלביץ אדם כשר אין לו חלק לעוה"ב.

אבות: קנ"ג*.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ח.

בענין כמה נחשב רבים.

אבות: קנ"ד.

חומש: פ' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סקי"א.

בענין אם יש חיוב של יהרג ואל יעבור על הלבנת פני חברו ברבים.

כתובות ב': ל"ב (קטע "וע"ע בסוטה").

ב"ק א': תשמ"א.

אבות: קמ"ז סק"א, קנ"ב.

חומש: פ' נח, ואך את דמכם לנפשתיכם (ט' ה') [ב]. פ' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"א. פ' אחרי מות, וחי בהם (י"ח, ה') [א] (קטע "וע"ע בסוטה").

בענין אם מותר לו להרוג את עצמו כדי שלא להלבין.

אבות: קנ"ב.

חומש: פ' נח, ואך את דמכם לנפשתיכם (ט' ה') [ב]. פ' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ז.

בענין מתי מותר להכלים בפני אנשים לשם תוכחה.

אבות: קמ"ז סק"ה.

חומש: פ' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ה.

בענין אם תשובה מועלת על הלבנת פני חברו ברבים.

סנהדרין: שנ"ח.

אבות: קמ"ט.

חומש: פ' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ט.

ח. המכנה שם לחבירו

"המכנה שם רע לחבירו אין לו חלק לעוה"ב".

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע בב"מ").

אבות: קמ"ד (קטע "ובב"מ").

חומש: פ' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ט סקי"ב.

עוד בענין המכנה שם לחבירו.

אבות: קמ"ז סק"ד, קנ"ג.

אהל מועד

ע"י בערך משכן.

אהרן הכהן

בענין מדתו של "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

אבות: מ' - מ"ב.

חומש: פ' קרח, ולא יהי' כקרח וכעדתו (י"ז, ה') [א]. פ' עקב, ובו תדבק (י', כ') סק"ז.

שאהרן ובניו ופנחס לא היו בכלל השבעים זקנים של אספה לי שבעים איש.

סנהדרין: קמ"ד בההערה.

חומש: פ' שופטים, ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהי' בימים ההם וגו' (י"ז, ט') בההערה.

בענין שמשה ואהרן שקולים היו: הביאור כי משה הי' רבו ואהרן הי' אחיו הגדול, ועוד ביאורים. ובענין אם היו שקולים גם קודם מתן תורה.

אבות: ר"ט, ער"ב, רע"ו.

חומש: פ' וארא, הוא אהרן ומשה (ו', כ"ו).

שיחות: עמ' קכ"ב.

בענין אם הי' לו ליהרג במעשה העגל.

חומש: פ' כי תשא, מה עשה לך העם הזה (ל"ב, כ"א).

בענין מה הי' חטאו במי מריבה.

חומש: פ' חקת, המה מי מריבה (כ', י"ג) סק"ד סק"ו סק"ז סק"ט.

בענין למה לא זכה אהרן לראות את ארץ ישראל כמו שמשה זכה.

אבות: רל"ב.

חומש: פ' ואתחנן, עלה ראש הפסגה ושא עיניך וגו' (ג', כ"ז) סק"א (קטע "מיהו בע"כ" ולהלן שם).

דמויות ותקופות: משה רבינו, ד' סק"א (קטע "מיהו בע"כ" ולהלן שם).

אודיתא

דעת הקצה"ח והקרני ראם שקנין אודיתא צריך עדים לקיום הדבר (וכן סובר רעק"א וכתב משום שאם אינו בפני עדים אינה הודאה המחייבת), ודלא כהפ"י שסובר שאינו צריך.

גיטין: פרק המביא גט תל"ט (קטע "וכתב").

דברי הרשב"א בקידושין שקנין אודיתא מהני רק כשהוא מודה שמעולם הי' של השני ולא שלו.

גיטין: פרק המביא גט תל"ט (קטע "ועי' בקרני ראם").

דברי המהר"ם שיף והקרני ראם שבקנין אודיתא היכא שהודה על דבר שיש לו ביד שומר, אין השומר נעשה השומר של המקבל.

גיטין: פרק המביא גט תל"ט (קטע "ועי' בקרני ראם" וקטע "ועי' גם").

דברי תוס' שאפילו רב נחמן סובר ששנים שדנו דיניהם דין, הרי הוא מודה שלאודיתא צריכים ג'.

סנהדרין: כ"א.

המחלוקת בין הר"י מיגש והר"י מטרנאני על היכא שקיבל על עצמו באודיתא שיהי' מלוה בשטר, האם הוא יכול לחזור בו קודם שבא השטר ליד המלוה (הר"י מטרנאני) או האם אינו יכול כי ההלואה כבר חלה והשטר הוא רק לראי' (הר"י מיגש).

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ח סק"ב.

אזיר

בענין אזיר כלי חרס, עי' בערך כלי חרס.

דברי הרמב"ם שאזיר העזרה הי' נח (צח) ולכן לא נצחה הרוח את עמוד העשן מאש המזבח.

אבות: רס"ב.

דברי הרמב"ן שנתמעטו שנות חיי אנשים כי נתקלקל אזיר העולם.

אבות: רמ"ח.

חומש: פר' בראשית, ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את שת שמנה מאת שנה וגו' (ה', ד') (קטע "מיהו הרמב"ן).

בענין אזיר שאין סופו לנוח.

קידושין ב': שכ"ה סק"ג, שכ"ה* סק"י.

זבחים ב': תקע"ז (קטע "ולפי רש"י יוצא" וקטע "ועי' ברמב"ם"), תקע"ח, תק"פ, תקפ"א, תקפ"ו.

חילוקו של האב"מ באזיר שאין סופו לנוח בין למעלה מן המחיצות לבין תוך המחיצות.

זבחים ב': תקפ"ו (קטע "מיהו האב"מ" ולהלן שם).

דברי האבן האזל שחלוק היכא שהבית הי' פתוח מהצד השני לפני שנכנס החפץ לאזיר הבית לבין היכא שנפתח אח"כ, דהיכא שנפתח אח"כ בודאי כמונח דמי וכל הספק הוא רק כשהי' פתוח מתחילה.

זבחים ב': תקפ"ו (קטע "מיהו האבן האזל").

פסקו של הרמב"ם שגבי גט אזיר שאין סופו לנוח אינו כמונח ואינה מגורשת.

זבחים ב': תקפ"ו.

בענין אזיר ידו.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד, שכ"ה* (בתחילתו קטע "ועי'").

שאזיר חצירו שייך לו עד לרקיע.

ב"ב א': ע"ה, ק"י סק"ב, קי"ד, קכ"ב סק"ב, קנ"ד סק"א (קטע "והנה אע"פ"), קנ"ו.

בענין אזיר חצירו של המוכר.

קידושין ב': שכ"ה סק"ג סק"ה, שכ"ה* סק"י סק"ז.

האם צריכים גוף המזבח ושגם האויר יהי נחשב בגדר מזבח.

זבחים ב': תקפ"ז.

אוכל - אכילה

א. כללי

ב. אוכל תחת המטה

א. כללי

בענין אם מה שאין אכילה בפחות מכזית הוא דין של שיעור, או האם פחות מכזית לא חשיב בכלל בגדר אכילה.

שבועות: א', נ"ה * סק"א * (קטע "ועוד דבשלמא").

דברי רבי מאיר בירושלמי ש"כל מי שהוא קבוע בא"י ואוכל חוליו בטהרה ומדבר בלשון הקודש וקורא את שמע בבוקר ובערב מובטח לו שהוא מחיי העולם הבא".

אבות: נ"ט סק"ב.

בענין שאוכל שאינו ראוי להאכילו לאחרים אינו מקבל טומאה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ק"א.

שגם מאכלים קלים וטובים מזיקים להאוכל מהם הרבה.

אבות: ר"מ.

בענין אם העושה את הדברים שמוזכרים בהוריות דף י"ג ע"ב שמשכחים את הלימוד, כגון אוכל ממה שעכבר אוכל, הרי הוא עובר בהלאו על שכחת התורה.

הוריות: קפ"ב.

אבות: קל"א סק"ב.

בענין אם הדברים הנ"ל משכחים את התורה בדרך הטבע או בדרכים סגוליים.

הוריות: קפ"ב.

אבות: קל"א סק"ב.

דברי הספר חסידים שהאוכל ממה שעכבר אוכל משכח גם דברים בטלים ולא רק דברי תורה.

הוריות: קפ"ב.

אבות: קל"א סק"ב.

שאויר חצירו של הקונה מהני לקנות רק מה שבתוך החלל שבין המחיצות.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ד, י"ז סק"ג (קטע "והנה לכאורה").

שלענין שבת מיקרי הנחה כשבא לאויר חצירו עד לרקיע אם קלוטה כמי שהונחה דמי, ואם לאו כמי שהונחה צריכים שינוח על הקרקע.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חצירו י"ז סק"ב (קטע אחרון), ל"ה סק"א.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ד, י"ז סק"ג (קטע "והנה לכאורה").

בענין אויר כלי ככלי.

זבחים ב': תצ"ה.

בענין אם אמרינן אויר כלי ככלי אפילו אם הדם הוא גבוה הרבה מהכלי או האם רק היכא שהוא למעלה מהכלי קצת.

זבחים ב': תקפ"ה.

הדרך שהעובדא שהדם הי' בהאויר חוץ לאויר הכלי הרי הדם פסול משום נשפך (וצריכים ליתן את הוורידין לתוך הכלי).

זבחים ב': תקנ"ג.

בענין אם כשהגיע לאויר כלי הרי זה נחשב כבר בגדר קבלה רק מחמת שנחשב כמונח כבר על השולים, או האם זה משום דסגי בעצם האויר.

זבחים ב': תקע"ז (קטע ראשון), תקפ"ו (קטע "והדבר אברהם" ולהלן שם).

שאם הניח דף בתוך כלי שרת, אוירו אכתי מקדש.

זבחים א': תרכ"ט.

בענין אויר העזרה כעזרה.

זבחים ב': תצ"ה.

הדרך שלאויר העזרה יש בזכות עצמו דיני עזרה משא"כ אויר המזבח חשיב כמזבח רק משום שאמרינן על החפץ שבאויר שכמונח דמי, וכן הדרך שגם אויר מזבח הרי כמזבח.

זבחים ב': תקפ"ז.

בענין אם למליקה סגי באויר המזבח, או

דעת הרבה אחרונים ששתיית כל המסובין (בקידוש) מצטרפין למלא לוגמיו, רק שצריכים שיהי' בכדי אכילת פרס, וקושיית האחרונים מה שייך צירוף של כדי אכילת פרס בין שני אנשים.

זבחים ב': תת"י ובהערה הראשונה.

דברי הפרי חדש בענין מה שנוהגים היתר בזמן הזה לשתות מים מגולים משום שלא שכיח בינינו נחשים, וכיון שנתבטל הטעם אין צורך במנין אחר להתירו, וכן בנוגע למים אחרונים כיון שאין מלח סדומית מצוי בינינו

ע"ז: קנ"ג.

ב. אוכל תחת המטה

בענין למה לא לאכול אוכל שהי' תחת המטה: הטעם של הגמרא ששורה על האוכל עין הרע, והטעם שכתב הרמב"ם שאירי במטה שהוא יושב עלי' בשעת האכילה ומחשש שמא נפל לתוך האוכל דבר המזיק ולא הבחין בו, ושהנפ"מ בין הטעמים הוא היכא שהאוכל הי' מכוסה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות א' (קטע "א" ולהלן שם).

שיש מתירים בליל פסח.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות א' (קטע "ג").

הסוברים שהרוח רעה שורה רק על רצפה של עפר.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות א' (קטע "ד").

המחלוקת אם הרוח רעה שורה רק בזמן שהאוכל נמצא שם כשישנים בהמטה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות א' (קטע "ה").

המחלוקת בענין אם האוכל אסור בדיעבד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות א' (קטע "ו").

מה שמצדד הבינת אדם לומר שעכשיו שדשו בו רבים ואין נזהרים אולי שייך לומר ששומר פתאים הי'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות א' (קטע "ו").

בענין שבגמ' איתא אוכלין ומשקין, אבל בירושלמי איתא רק תבשיל, והטור כתב רק אוכלין.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ב' (קטע "א").

המתירים אוכל חי שאינו ראוי לאכילה בלי בישול, והמתירים תרופות, והמתירים אבקת קפה, והמתירים אבקת חלב, והמתירים אגוז הסגור בקליפתו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ב' (קטעים "א" – "ה").

המחמירים לכתחילה לא לשים שם מים של נטילת ידיים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ב' (קטע "ו").

המחמירים לכתחילה לא שים שם אתרוג של מצוה או שמן של נרות חנוכה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ב' (קטע "ז").

שיש מתירים לשים שם אוכל של אדם אחר שלא מדעתו כי בכה"ג אין הרוח רעה שורה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ב' (קטע "ח").

שמותר לישן תחת המטה כי הרוח רעה היא אינה שורה על אדם.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ב' (קטע "ט").

הסוברים שיש קפידא רק אם האוכל מונח על רצפה, אבל לא היכא שהוא מונח בתוך סל, או על מדרף שמתחת למטה, או על המטה התחתונה של מטה בת שתי קומות, והגר"א שהחמיר במי שישן על תיבה שיש בתוכה אוכל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ג'.

האוסרים רק במטה שמיוחדת לשינה ולתשיש המטה, אבל לא כגון עגלת תינוק שאינה מיוחדת לשינה, והמתירים כל היכא

שייך לומר שיועיל בתורת אומדנא, כי רצה שיועיל בתורת דיבור.

נדרים: פרק כל כנויי ז**ז, ח' סק"א (קטע "מיהו באמת"), ס"ז, ע"א סק"ג, ע"ג (קטע "ומעתה"), פ"ג סק"ב, פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא ג'.

קידושין א': ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א (קטע "מיהו מקושיית"), צ"ו (קטע אחרון).

קידושין ג': ק"ל (קטע "מיהו הברכ"ש"), קל"א.

דברי הגרש"ש שבקידושין לא סגי בסתם הוכחה אלא צריכים מדריגת אומדנא דמוכח.

נדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ב. קידושין א': ס"ד סק"ב, ס"ח (קטע "א"), ע"ב סק"א (קטע ראשון). קידושין ג': קכ"ג סק"ד, ק"ל (קטע "וראיתי").

דברי הגרי"ז דסגי ברוב כדי להחשב אומדנא דמוכח.

קידושין ג': קכ"ג סק"ד, קכ"ד (קטע "והגרי"ז"), חלק ההערות דף נ"א הערה י"ב.

הדרך שאומדנא דמוכח הוא מדריגה יותר גדולה מיד מוכיח, וחשיב דיבור שלם, כי הוספת מלים לא תוסיף יותר בהירות (כמו שהיתה מוסיפה בידות) כי יש כאן בהירות על ידי האומדנא.

נדרים: פרק כל כנויי ע' (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם).

"גילוי דעתא בגיטין".

גיטין: פרק השולח ז' סק"ה.

דברי הרא"ש בפרק יש נוחלין שספק אומדנא חשיב דברים שבלב.

גיטין: פרק השולח ח', כ"ד.

עוד בענין ספק אומדנא.

גיטין: פרק השולח כ"ד.

בענין אומדנא בנוגע לדעת הבעל בביטול שליחות.

גיטין: פרק השולח ח'.

שהמטה אינה עשוי' לשינה לזמן מרובה כגון תחת עגלת תינוק, או תחת המושב באוירון.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ג'.

המחמירים במטה שישנים עלי' רק ביום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ג'.

המתירים במטה של גוי (ולפי המבואר לעיל שצריכים דוקא בשעת שינה, צ"ל דאיירי כשישן עלי' ישראל, ואפ"ה מותר).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב אות ג'.

אומדנא

בענין אם הא דאזלינן בתר אומדנא היכא דהוי בלבו ובלב כל אדם הרי זה כי בכה"ג מהני דברים שבלב, אשר לפ"ז לא יועיל לבטל את מה שאמר בפירוש בפיו, או האם זה משום שבכה"ג הרי זה נחשב כמו שאמר, אשר לפ"ז שפיר יועיל לבטל את מה שאמר בפירוש בפיו. ודברי הריטב"א בקידושין דף נ' ע"א שאפילו דברים שבלבו ובלב כל אדם אינם יכולים לסתור את מה שאמר בפירוש בפיו.

נדרים: פרק ארבעה נדרים - בענין נדרי זרוזין סק"ב ולהלן שם.

גיטין: פרק שולח ח', כ"ד.

קידושין ג': קי"ב סק"א ולהלן שם, קי"ג.

בענין היכא שחסר במשפטי התנאים, אבל יש אומדנא שאינו רוצה את המעשה בלי קיום התנאי, האם שייך לומר שכיון שיש אומדנא הרי זה כאילו התנה בלשון המועיל ומהני מדין תנאי, וכן האם שייך לומר שמועיל מדין אומדנא.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ז (קטע "והרשב"א").

קידושין א': צ"ו, חלק ההערות דף ו' הערה מ"ד.

קידושין ד': רכ"א* (קטע "והרשב"א").

דברי הגר"ח שבקידושין, היכא שדיבר, לא

בענין שאפשר לסמוך על אומדנא רק לענין ממונא אבל לא לענין איסורא.

גיטין: פרק השולח – עבדים נ"ז, ע"ג.

בענין להוציא ממון ע"י אומדנא.

ב"ק א': תל"ז (קטע ראשון וקטע "והנה מלשון").

אומן

בענין אומן קונה בשבח כלי.

קידושין ג': ק"ב – ק"ד.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"ה – ל"ט.

בענין אם איכות הקנין ב"אומן קונה בשבח כלי" היא כאיכות הקנין של בעל חוב קונה משכון או האם היא יותר מזה.

קידושין ג': ק"ב (קטע "והנה עיין בדברי הר"ן"), ק"ד סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"ו, ל"ז סק"ג.

בענין אם הכוונה באומן קונה בשבח כלי היא שהאומן קונה את כל השבח, או האם הוא קונה רק את חלק השבח שהוא כנגד שכרו, או האם הוא קונה גם את הגוף.

קידושין ג': ק"ד.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"ז סק"א סק"ב.

בענין מתי נחשב הכלי כמשכון על שכרו.

קידושין ג': ק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"ט.

אומנות

בענין יורד לאומנות של חבירו, עי' בערך עני המהפך בחוררה.

בענין חייב אדם ללמד את בנו אומנות, עי' בערך אב ואם – בן ובת.

בענין תורתו אומנתו, עי' בערך תורה –

לימוד תורה לעומת עיסוק בפרנסה.

בענין אומן קונה בשבח כלי, ושכרו של אומן, עי' בערך אומן.

אונאה

בענין אונאת דברים, עי' בערך אהבת לרעך כמוך – שלא לבזות ואונאת דברים.

בענין אונאה בקידושי כסף, עי' בערך קידושין – קידושי כסף – שומא.

בענין אונאה יתר משתות בקרקעות.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ב הערה ל' והערה ל"א.

שאם גבה קרקע כל שהוא בשביל החוב הרי זה נקרא שנפרע החוב כי אין אונאה לקרקעות.

גיטין: פרק השולח – פרוזבול ל"ח (קטע "ותוס' כתבו").

שיטת הרמב"ן שאע"פ שאין אונאה לקרקעות אבל הלאו נהג גם בקרקע.

גיטין: פרק השולח – פרוזבול ל"ח (קטע "והנה שיטת הרמב"ן").

בענין מה שממעטים שטרות מאונאה, דמוכח מזה שמכירת שטרות מהני מדאורייתא.

קידושין ג': פ"ט סק"א.

בענין מה שממעטים עבדים מאונאה מהא דהוקשו לקרקעות.

ב"ק א': קפ"ט.

בענין אם ב"ד, וכן שליח, צריכים להחזיר אונאה.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ב הערה כ"ט.

בענין אם "אחיק" ממעט שמותר להונות עבד.

גיטין: פרק המביא גט שע"ד (קטע "והנה יש לעיין").

אבות: כ"ו סק"א (קטע "שוב ראיתי").

או האם אינו נחשב המעשה שלו.

כתובות א': ל"ז, ל"ח, נ"ג (קטע "ועוד מבואר").

כתובות ב': שס"ה.

ב"ק א': ב' סק"ד, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז מ"ט (קטע "ושמעתי" ולהלן שם).

חומש: פר' בהר, ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה וגו' (כ"ה, כ"ט) (קטע "ועוד מבואר").

בענין אם שייך לומר את הצד הנ"ל שאין זה נחשב המעשה שלו היכא שגם בלי האונס הי' עושה.

כתובות א': ל"ח (קטע "והנה יש להמציא").

הצד שאפילו אם נחשב המעשה שלו, אבל בכל זאת אינו רק בגדר פטור מעונש, אלא לא חשיב בכלל בגדר מעשה איסור.

יבמות ג': ד'.

בענין היכא שגרם לחבירו לעבור על איסור באונס האם זה נחשב שהוא מכשילו.

ע"ז: ל"ד סק"ב.

בענין אם יתכן שדיבור או מעשה שעשה באונס יהי' לו ערך על פי הלכה.

קידושין ג': קי"ב סק"ב ולהלן שם, קי"ד.

הדרך שמה שאונס אינו נחשב לכולם אין זה משום שכן הוא מצד הסברא, דאתי קרא דולנערה וקמ"ל סברא, אלא הרי זה בגדר גזירת הכתוב לחוד.

קידושין ג': קי"ב סק"ה.

ב. הגדרים של מה נקרא אונס

דברי המהר"ץ חיות שאונס שהאדם הי' יכול למונעו מתחילה לא מיקרי אונס גמור.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ג.

בענין אם היכא שהוא גרם והביא את עצמו למצב של אונס הרי זה נחשב בגדר אונס, ואם חשיב אונס האם מותר לו בתחילה להביא את עצמו לידי כך.

בענין "שכירות ביומי" מכירה היא", ובענין אם אמרינן כן רק לענין אונאה או האם גם לענין שאר דברים.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "מיהו הש"ך" ולהלן שם).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ט.

קידושין ב': רפ"ו סק"א, של"ב (קטע "ועיין עוד בריב"ש" ולהלן שם), של"ג (קטע "וכתב הקצה"ח").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"ח סק"ב.

ע"ז: קנ"א (קטע "ועיין עוד בריב"ש" ולהלן שם), קנ"ב (קטע "וכתב הקצה"ח").

אונס

בענין תחילתו בפשיעה וסופו באונס, עי' בערך מזיק - תחילתו בפשיעה וסופו באונס.

בענין "פיתוי קטנה אונס", עי' בערך אונס ומפתה - קטנה.

א. יסוד הדין של הפטור של אונס

ב. הגדרים של מה נקרא אונס

ג. "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני"

ד. דינים שונים

א. יסוד הדין של הפטור של אונס

ביאור המליצה "אונס רחמנא פטרי".

חומש: פר' כי תצא, ולנער לא תעשה דבר (כ"ב, כ"ו).

בענין למה צריכים שתי דרשות לפטור אונס: א', ולנערה לא תעשה דבר, ב', הוא ולא אונס.

כתובות א': ע"ו*.

סנהדרין: שנ"ג.

בענין היכא שנאנס, האם המעשה שעשה נחשב המעשה שלו רק שפטור מעונשים,

כתובות א': ע"ב.

כתובות ב': רמ"ט (קטע "ברם עי"י"), שע"ה, שצ"ח סק"ב בהערה השני'.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ד (קטע "ועוד כתב"), הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז מ"ט (קטע "ושמעתי" ולהלן שם).

שבועות: ג"ט (קטע "והנה יש לעיין").

חומש: פר' נשא, והיא לא נתפשה (ה', י"ג).

הקושיא שאפילו אם חשיב אונס אבל הלא תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז מ"ט (קטע אחרון).

דברי הקובץ שיעורים שהיכא שאינה אנוסה על עצם מעשה הביאת זנות, אלא הרי היא עצמה בחרת לעשות כן כדי להנצל מהריגה, אין זה נקרא אונס אלא הרי זה כמו מתרפאין דק"ל שאין מתרפאין בעבודה וזה אלא חייב למות.

כתובות ב': רמ"ט (קטע "ברם עי"י") ולהלן שם.

חומש: פר' נשא, ומעלה בו מעל (ה', י"ב) סק"א, שם, והיא לא נתפשה (ה', י"ג) (קטע "ברם עי"י" ולהלן שם).

ג. "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני"

דברי הרמב"ם שכופין אותו עד שאומר רוצה אני מהני ולא חשיב אונס כי בתוך תוכו רצונו לעשות כדין.

גיטין: פרק השולח – עבדים ס"ז.

הסברא שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני מהני רק בגדול שיש לו יצר הטוב אבל לא בקטן.

גיטין: פרק השולח – עבדים ס"ז.

הדרך שהטעם למה כופין אותו עד שיאמר רוצה אני הרי זה גם כי הוא עצמו הרי הוא חייב בהדבר, אבל לשם השגת התכלית

לחוד לא היינו כופין אותו.

גיטין: פרק השולח – עבדים ס"ח.

ד. דינים שונים

בענין אם חייבים להפריש מי שעובר באונס. קידושין ד': שי"ח סק"ב (קטע "ואולי").

סנהדרין: מ"ח (קטע "ואולי").

הוריות: ט' (בהערה).

אבות: ר' (קטע ראשון).

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם אדם מועד לעולם גם כשהי' אונס גמור.

קידושין ב': שט"ז (קטע "וקרוב") (דברי השיטה שלא נודעה למי שהוא פטור).

ב"ק א': ב' סק"ד ובהערה שם (ושיטת הראב"ד בזה), מ"ב סק"ה (ושיטת הראב"ד הנ"ל), ס"ב בהערה, הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ג סק"ד (קטע "ועוד כתב"), שמ"ג, שס"ב, שע"ט, שפ"ו, שפ"ז (ובהערה הראשונה שם דנתקל לאו פושע הוא ופטור פירושו הוא דהוי כעין גניבה), שצ"ב* (בענין כל המשנה ובא אדם אחר והזיקו הרי הוא חייב), ת"ד בהערה הראשונה, תקפ"א, תר"ע, תשמ"ו סק"ב, הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ט"ז (קטע "ועל פי זה").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"א*, המשך פרק הגזול קמא מ"ה.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ז.

בענין אם גרמי חייב על אונס כרצון ושוגג כמזיד כמו אדם המזיק בידים.

ב"ק א': ט', ת"ד (קטע "וכבר כתבנו" ולהלן שם).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"א, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ה', י' סק"ב.

ב"ב א': ט"ז, ר"ב סק"א.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ז.

הצדדים לומר יש אונס בגיטין או אין אונס בגיטין.

כתובות א': ל"ז ולהלן שם.

בענין אונס ביום אחרון.

כתובות א': ל"ח*, ג"ג.

ב"ב ב': רצ"א.

חומש: פר' בהר, ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה וגו' (כ"ה, כ"ט).

בענין אם גם חייבי מיתות אנוסים פטורים מן התשלומין כמו חייבי מיתות שוגגין.

כתובות ב': שס"ה.

דברי הרמ"א שאם אנסוהו לאכול אינו מברך, והפוסקים שחולקים על זה.

כתובות ב': שס"ו.

בענין אם הנהנה חייב לשלם כשהי' אונס.

כתובות ב': שס"ו.

אונס ומפתה

א. מהות החיוב לנושאה והקנס

ב. אשה שאינה ראוי' לקיימה

ג. מחילה

ד. הגדרת זכות האב וזכות הבת

ה. קטנה, שוטה, בוגרת, מוכת עין

ו. דיני הביאה

א. מהות החיוב לנושאה והקנס

בענין מה נכלל בהמצוה של אונס והמצוה של מפתה, האם החיוב לישא או תשלום הקנס.

כתובות ב': ש"ח, ש"י.

דברי הרדב"ז שלישא אותה ולשלם קנס הרי הן שתי מצות.

כתובות ב': ש"ח (קטע "והנה הרדב"ז"), ש"א (קטע "ועי' בשו"ת ברדב"ז").

בענין אם החיוב לכתחילה הוא לשלם קנס, רק שאם אינו משלם הרי הוא צריך לישא אותה, ואולי אפילו אם נפטר מלשלם הקנס

הרי הוא חייב לנושאה, או האם החיוב לכתחילה הוא לישא אותה, רק שאם אינו נושאה הרי הוא משלם קנס אשר לפ"ז בודאי שגם אם נפטר מקנס הרי הוא צריך לנושאה.

כתובות ב': ש"י.

בענין אם המודה באונס פטור רק מן הקנס או האם הוא פטור גם מ"ולו תהי' לאשה" כי גם לזה יש דין של קנס.

כתובות ב': ש"ח (קטע "והנה הרדב"ז"), ש"י (קטע "ויש לדון" ולהלן שם), ש"א, תפ"ח.

דברי הרמב"ן שטעם הקנס הוא משום שהפסיד את האב נדוניא, ואילו בגמ' איתא שהוא תשלום הנאת שכיבה.

כתובות ב': ש"ט, של"ג בההערה, תכ"ד (קטע "מיהו י"ל").

הדרכים שהקנס הוא עבור עינוי דידה, א"נ כעין עונש או כפרה על האיסור.

כתובות ב': של"ג סק"ב.

בענין למה במפתה פטרה התורה מקנס היכא שהוא נושא אותה משא"כ באונס.

כתובות ב': ש"ט.

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם שייך ציור שמפתה משלם קנס היכא שהוא נושא אותה לאשה (תוס'), או לא (הרמב"ן).

קידושין ג': ע'.

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם החיוב קנס של מפתה חל בשעת גמר דין (הרמב"ן), או בשעה שהאב ממאן לתתה לו לאשה (תוס').

קידושין ג': ע'.

ב. אשה שאינה ראוי' לקיימה

בענין היכא שרק מדרבנן אינה ראוי' לקיימה, האם יש לה קנס לפי רבי שמעון בן מנסיא (שסובר שבאינה ראוי' לקיימה אין קנס), וכן האם יש מצות ולו תהי' לאשה.

כתובות ב': ש"ב.

סנהדרין: ס"ד ובההערה השלישית.

בענין אם שמעון התימני (שסובר שרק היכא שאינה בת הוי' אין קנס) הרי הוא סובר שבאשה שאינה ראוי' לקיימה יש רק קנס או האם הוא סובר שיש גם מצות ולו תהי' לאשה.

כתובות ב': שי"ב בההערה הראשונה, של"ט, תקכ"ג סק"ב.

דברי המל"מ בדעת רש"י שמספיק אם היא ראוי' לקיימה לפני הביאה ושתוס' סוברים שצריכים שתהי' ראוי' לקיימה גם אחרי הביאה.

כתובות ב': שמ"ד (קטע אחרון).

דברי הת"י שבאונס ומפתה לא אמרינן שהעשה של ולו תהי' לאשה דוחה לא תעשה כי האשה אינה מצווה בהעשה.

יבמות א': מ"א סק"א סק"ב.

כתובות ב': תקכ"ט.

משמעות דברי רש"י שהיכא שהיא רוצה להינשא לו או אמרינן באמת שעשה דוחה לא תעשה ויש מצוה של ולו תהי' לאשה גם בחייבי לאו.

כתובות ב': תק"כ (קטע ראשון),

תקכ"ג סק"א.

בענין למה לא חייבים הקנס של אונס ומפתה לנכרית.

כתובות ב': שכ"ג.

ג. מחילה

בענין מחילה על הקנס.

כתובות ב': של"ב, של"ג, תכ"ד.

בענין אם מהני במפותה (היכא שקנסה לעצמה) מה שהיא אומרת שאינה מוחלת.

כתובות ב': של"ב סק"ב (קטע "ג" ולהלן שם).

בענין היכא שאמרה שאינה רוצה להנשא לו, האם היא יכולה לחזור בה, דהיינו האם המצוה ניתנת למחילה וכיון שמחלה מחלה, או האם אינה ניתנת למחילה רק שכל זמן שהיא אומרת שאינה רוצה להנשא לו אינו יכול לנושאה בעל כרחיה.

כתובות ב': תקכ"ג סק"א.

ד. הגדרת זכות האב וזכות הבת

דרכים שונים בגדר זכות האב וזכות הבת:

א', הדרך שהזכות לתבוע את הבעל שייכת להאב, ואם הוא מת הבת מקבלת את הזכות ממנו. ב', הדרך שגם לה יש זכות עצמית לתבוע, רק שבקטנה או נערה האב קודם. ג', הדרך שהיא זאת שעומדת בדין וזוכה בהקנס רק שאח"כ האב זוכה את הקנס ממנה. ד', הדרך שרק לה יש זכות לתבוע, רק שיש להאב זכות על דינה, והוא הבעלים על הזכות שלה. ה', הדרך שיש לה זכות עצמית לתבוע, אבל הזכות שלה מתחילה רק אחרי מיתת האב. ו', הדרך שיש לה עכשיו זכות עצמית על הזמן שלאחר מיתת האב או בגרות.

כתובות ב': של"ד, תקי"א.

מכות: ע"ח (קטע ראשון ולהלן שם).

עוד בענין הצד שהחייב לשלם הוא באמת להבת רק שהאב זוכה את הקנס ממנה.

כתובות ב': תקי"ח סק"א (קטע "ויש ליישב" וקטע "גם יל").

שיטת הרמב"ם שגם הבת יכולה לעמוד בדין ולתבוע את הקנס, ושיטת הראב"ד שרק האב יכול.

כתובות ב': של"ד (קטע "ועי' בפ"ב"), תקי"ח סק"ב.

דברי הרשב"א שהאב זוכה בהקנס מהבת, והיא זאת שעומדת בדין, ודברי הריטב"א שהאב זוכה מצד עצמו והוא זה שעומד בדין.

כתובות ב': של"ג סק"ג (קטע "ובאות קנ"ה" ולהלן שם).

הצדדים שכתב הגר"ח בביאור מה שהאב מקבל את הבושת ופגם משום הסברא של אי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין: האם המאנס צריך להיות חייב להבת רק שהתורה נתנה את התשלומין להאב וזיכתה את האב בהתשלומין, או האם גם מצד עיקר הסיבה המחייבת המאנס צריך להיות חייב להאב.

כתובות ב': תקי"א, תקי"ח סק"א (קטע "ויש ליישב").

בענין אם הכוונה באי בעי מסר לה למנוול

ומוכה שחין היא שממילא האב נחשב בעלים על דבר זה, או האם הכוונה היא שהוא נחשב ניזק כי עכשיו ישלמו לו פחות כסף.

כתובות ב': תקי"ט, תקל"ג.

קידושין א': כ"ג סק"א, חלק ההערות דף ג' הערה ס"ד והערה ע"ג.

שיטת הראב"ד שאת תשלומי הצער הבת עצמה מקבלת ולא האב.

כתובות ב': תקי"ט.

בענין בושת ופגם היכא שבא עלי' ומתה.

כתובות ב': תק"ט.

"מת האב עד שלא עמדה בדין קנסה לעצמה": דברי רש"י משום שאין אדם מוריש קנס לבניו.

כתובות ב': תק"י (קטע "א" ולהלן שם).

בענין מנין שאם בגרה קודם שעמדה בדין הקנס הוא לעצמה: האם ילפינן כן מקרא דלאבי הנערה כי דרשינן ולא לאבי הבוגרת כמו שדרשינן ולא לאבי המתה, או האם גם בלא"ה ידעינן כן מצד הסברא כיון שהיא יוצאת מרשותו ע"י בגרות.

כתובות ב': תק"ט (קטע "והנה רש"י" וקטע "ועכ"פ יוצא" ולהלן שם).

בענין למה אם בגרה קודם שעמדה בדין גם הבושת ופגם הם לעצמה.

כתובות ב': תק"ט (קטע "ועכ"פ יוצא" ולהלן שם).

ה. קטנה, שוטה, בוגרת, מוכת עין

טעמו של רבי מאיר שסובר שלקטנה אין קנס.

כתובות ב': של"ו סק"א.

שיטת הרמב"ם שפיתוי קטנה אינו נחשב בגדר אונס.

כתובות א': קפ"ב, רכ"ט (קטע "והנה כבר").

הסברא שאע"פ שפיתוי קטנה נחשב אונס,

אבל יתכן שאין מצילין אותה בנפשו של המפתה כיון שסו"ס הרי היא עושה מרצון.

כתובות ב': של"ו (קטע ראשון וקטע "ברם עי' ברמב"ן").

בענין אם יש לשוטה קנס לפי רבי מאיר שסובר שלקטנה אין קנס.

כתובות ב': של"ו סק"א, תכ"ג.

בענין מאיפוא ממעטנין בוגרת.

כתובות ב': של"ו סק"ב.

בענין אם יש קנס למוכת עין.

כתובות ב': של"ו סק"ג, ת"מ סק"ג (קטע "והנה אם נאמר").

בענין היכא שהבועל טוען שלא היתה בתולה או שהיתה מוכת עין.

כתובות ב': תצ"ז סק"ב.

ו. דיני הביאה

בענין אם יש חיוב קנס רק היכא שהבועל ידע שהיא בתולה.

כתובות ב': שי"ד.

בענין אם הבועל מתחייב בהקנס בשעת תחילת הביאה או האם בשעת סוף הביאה.

כתובות ב': שמ"ד (קטע "מיהו"), ת"מ סק"א סק"ה.

בענין שלפי רבי שסובר שאם באו עלי' י' אנשים שלא כדרכה כולם משלמים קנס, הוא הדין שאם בא עלי' אדם אחד י' פעמים שלא כדרכה הרי הוא משלם י' פעמים קנס.

כתובות ב': ת"מ סק"ה (קטע "מיהו י"ל").

בענין היכא שכשבעל אותה חשב שהיא אשתו ונתכוין לעשות ביאת אישות, האם הוא חייב משום מפתה, או האם אינו חייב כי היתה ביאת אישות ולא ביאת פיתוי פנוי.

כתובות ב': תפ"ט (קטע אחרון).

בענין אם אשה שנשאת ולא נבעלה נחשבת כמו בתולה ויש לה קנס.

כתובות ב': שי"ד, ש"ל.

בענין אם יש חיוב קנס היכא שבעל באבר מת.

כתובות ב': תקי"ח סק"ג.

הדין שהמציא הגר"ח שלפי הראב"ד אם אנס את בתו באבר מת הרי הוא פטור מלשלם כושת ופגם להבת.

כתובות ב': תקי"ח סק"ג.

אונקלוס

בענין איך רש"י חולק על תרגום אונקלוס.

סנהדרין: שע"ג* סק"ב.

חומש: הקדמה, ד' בתחילתו וסק"ב וסקי"ג.

בענין מה ששרף על ר"ג כלי תשמיש בשווי ע' מנה צורי.

ב"ק ב': רל"ב בהערה.

אור וחשך

בענין המחלוקת בין רבי יעקב ורבנן בחגיגה דף י"ב בענין מהות האור המוזכר ביום ראשון.

חומש: פר' בראשית, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך (א', ד').

בענין אם חשך הוא דבר ממשי או רק העדר האור.

חומש: פר' בראשית, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך (א', ד') סק"ב ובהערה שם.

אורים ותומים

הדרך שאע"פ שמרבים שמשוח מלחמה ומי שצורך הציבור בו שואלים באורים ותומים, אבל אכתי צריכים לרבות מלך וב"ד, כי משוח מלחמה ומי שצורך הציבור בו שואלים רק כשיש צורך הציבור בשאילתם, משא"כ מלך וב"ד שואלים גם לצורך עצמם.

סנהדרין: קל"ב.

חומש: פר' פנחס, ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו (כ"ז, כ"א) [א].

בענין אם החלוקות של ארץ ישראל למשפחות וגברים היו על פי ב"ד של ע"א,

וגורל, ואורים ותומים, ומעמד כל ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"א סק"ב סק"ג.

סנהדרין: קכ"ו (קטע "עוד צ"ע דעיין" ולהלן שם).

הוריות: ס"ט קטע ("ונראה שכוונתו" וקטע אחרון) [גורל ואורים ותומים].

חומש: פר' ויחי, אפרים ומנשה יהיו לי (מ"ח, ה') "בענין אפרים ומנשה" [א] (קטע "ונראה שכוונתו" וקטע אחרון) [גורל ואורים ותומים]. פר' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"א סק"ב סק"ג.

אותו ואת בנו

דברי רש"י שאם אחד שחט את האם והשני שחט את בנה ביום אחד, השני חייב.

ע"ז: ל"ז.

בענין הא שהא חייב גם אם שחט את השני לע"ז, ודברי הקצה"ח על זה.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ט"ו (קטע "הקצה"ח").

בענין שאם שחט שני בני ואח"כ שחט את האם סופג ארבעים ולא שמונים, והדמיון של הציור הנ"ל לאוכל שני כזיתים בהעלם אחד. ודברי הרמב"ם על כגון זה שאע"פ שלוקה רק ארבעים אבל בדיני שמים יש כאן שני לאוין, ושמדבריו יוצא שנקרא שעובר על שתי עבירות ולא אמרינן שנקרא רק שיש שתי סיבות למה יש כאן עבירה אחת.

יבמות א': (קס"ו), ק"ע בהערה הראשונה.

כתובות ב': תקכ"ה סק"א.

זבחים ג': ל' בהערה הראשונה.

חומש: פר' אחרי מות, איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה (י"ח, ו') סק"ו.

בהערה, שי"א - שי"ג.

אבות: רכ"א סק"ב, שמ"ח סק"ב.
חומש: פר' ויגש, ויאסר יוסף
מרכבתו (מ"ו, כ"ט) (קטע "וע"ע
ברש"י").

בענין מה שאמר לו ישעי' לשאול לו אות
שהקב"ה יפיל את צבא ארם (ישעי' ד',
י"א).

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס
פרעה (ט"ו, י"ט) סק"ב (קטע
"ועוד הקשה").

אחיו השילוני

שהי' מיוצאי מצרים.

חומש: פר' ואתחנן, עלה ראש
הפסגה ושא עיניך (ג', כ"ז) סק"ו.
דמויות ותקופות: משה רבינו, ד'
סק"ו.

אחיו הגדול

בענין כבוד אחיו הגדול לאחר מיתת אביו
ואמו.

אבות: ר"ט, ער"ב (קטע "מיהו
קשה לי").

חומש: פר' וארא, הוא אהרן ומשה
(ו', כ"ו) בהערה הראשונה.

בענין אם יש חיוב כבוד לאחיו הגדול
היכא שהקטן הוא רבו מובהק של הגדול,
והיכא שהקטן אינו רבו מובהק אלא רבו
שאינו מובהק או סתם חכם שהוא יותר
גדול ממנו.

והדרך שמשה ואהרן שקולים היו כי משה
הי' רבו ואהרן הי' אחיו הגדול (ועוד
פירושים במה הכוונה שהיו שקולים).
ובענין אם היו שקולים גם קודם מתן תורה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ג
הערה ל"א.

אבות: ר"ט, ער"ב, רע"ו.

חומש: פר' וארא, הוא אהרן ומשה
(ו', כ"ו).

שיחות: עמ' קכ"ב.

"בד' פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו
צריך להודיעו אמה מכרתי היום וכו'":
דברי הרמב"ן שאם לא הודיעו הרי זה מקח
טעות. ודברי הראשונים בנוגע לשאר ימות
השנה.

ע"ז: ל"ד.

עוד בענין הד' פרקים.

ע"ז: ל"ה, ל"ז, ל"ח, ל"ט.

אחאב

בענין אם הי' לו דין מלך.

סנהדרין: ל"ו סק"א (קטע "והנה
פשיטא"), קפ"ג סק"א סק"ג.

אבות: רט"ז (קטע "והנה נראה"),
רכ"א סק"א (קטע "ועל פי דבריו"
ולהלן שם) סק"ג.

חומש: פר' ויחי, לא יסור שבט
מיהודה (מ"ט, י') [ב] (קטע "והנה
נראה" ולהלן שם).

בענין למה אין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ז.

אבות: שט"ו (קטע ראשון וקטע
"ברם").

דברי הרמב"ם בפיה"מ שנתקלקלה האמונה
אצל אחאב.

אבות: רכ"א סק"א בהערה
הרביעית.

אחאב ונבות.

שיחות: עמ' ג'.

בענין אם אחאב עשה תשובה.

סנהדרין: שנ"ח.

אחז המלך

שאינן לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: קפ"ג סק"ב, שנ"ו.

אבות: רכ"א סק"ב בהערה.

בענין מה שחזקוהו בנו גרר עצמותיו על
גבי מטה של חבלים.

קידושין ב': שע"ו (קטע "ועיין
עוד בסנהדרין" ולהלן שם).

סנהדרין: קפ"ג סק"ב, קצ"ג

בענין כבוד אחרותו הגדולה.

אבות: ער"ב (קטע) וועל כל פנים").

חומש: פר' וארא, הוא אהרן ומשה (ר', כ"ו) בהערה הרביעית.

בענין אם צריך להראות אכלות כשמתה אשת אחיו הגדול.

כתובות א': ק"ט.

אחיך

ע"י עוד בנוגע להתנאי של "אחיך" בערך אונאה, ובערך גניבת נפש, ובערך ריבית.

ע"י עוד בערך עושה מעשה עמך, ובערך עמיתך.

בענין הגדר של אחיך.

ב"ק ב': רע"ד סק"ב.

אבות: צ"ה.

אחיתופל

בענין שאין לו חלק לעוה"ב או משום מחטיא את הרבים או משום מאבד עצמו לדעת.

סנהדרין: שנ"ט.

אבות: שט"ו (קטע) ווי"ל שמקורו הוא "וקטע ווגם מאחיתופל").

או משום שהי' אפיקורוס.

סנהדרין: שנ"ד בהערה השמינית.

אבות: שט"ו (קטע) ובפירוש המשניות").

עוד בענין שאין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד בהערה הראשונה.

אבות: קמ"ד בהערה הראשונה.

"פעולתו אמת ועשה אותה של שקר".

סנהדרין: שנ"ט (קטע אחרון).

אבות: שט"ו (קטע אחרון).

בענין מה שקרא אותו דוד המלך רבו, ולבסוף חבירו, ולבסוף תלמידו.

הוריות: ק"ד.

אבות: שמ"ז (קטע) ו"הנה בסנהדרין"), שמ"ט.

אחרונים

בענין מה שבדרך כלל אין האחרונים חולקים על הראשונים.

סנהדרין: שע"ג *סק"ג.

בענין מה שרבי יעקב חסיד הי' שואל מן השמים בהלכה והיו מושיבין לו.

יבמות א': רס"א (קטע אחרון).

דמויות ותקופות: בענין מאוחרים החולקים על קדמונים סק"ג.

אי עביד מהני או לא מהני

בענין אם הגדר של אי עביד לא מהני הוא שקיבלנו במסורת שכשהתורה אמרה לא תעביד נתכוונה בזה לומר גם שאי עביד לא מהני, או האם עצם העובדא שיש איסור הרי זה הסיבה שגורמת לומר מסברא שלא מהני.

זבחים ב': ז'.

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג] (קטע אחרון).

בענין סברת אביי שסובר אי עביד מהני.

כתובות א': כ"ו.

חומש: פר' כי תצא, לא יוכל לבכר (כ"א, ט"ז).

עוד בענין אי עביד לא מהני.

יבמות ג': פ' (קטע) ונראה ליישב").

קידושין ג': חלק ההערות דף ס"ז הערה ל"ט.

המחלוקת בין האחרונים אם הרמב"ם פוסק אי עביד מהני או לא מהני.

זבחים א': שמ"ח.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" י' (קטע "והנה האחרונים נחלקו").

חומש: פר' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [א] סק"ג.

שהיכא שגם אביי (שסובר אי עביד מהני), מודה שלא מהני, הרי הוא סובר שאינו לוקה על הא דעבר אמימרא דרחמנא, ודלא כרבא שסובר שאע"פ שלא מהני בכל זאת לוקין משום דעבר אמימרא דרחמנא.

זבחים א': ר"ח, שמ"ח.

חומש: פר' בחקותי, לא יגאל (כ"ז, ל"ג) [א] סק"ג.

דברי הער"י שאם אין האיסור מפורש בתורה גם רבא מודה דמהני.

יבמות ב': ש"נ סק"ב.

שלא אמרינן כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני היכא שהאיסור הוא רק לזמן.

יבמות א': ט"ו סק"ב בההערה.

יבמות ב': ש"נ סק"ב בההערה.

שבאיסור דרבנן לא אמרינן לא מהני.

יבמות ב': ש"נ סק"ב בההערה.

קושיית רע"א למה צריכים קרא לפסול את העבודה היכא שעבדו פסולים, הלא מכיון שאסור א"כ כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני.

זבחים ב': ו', ז'.

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג].

וכן יש להקשות על שיטת הרמב"ם שמום שפוסל רק באדם ולא בבהמה אינו מחלל את העבודה. וכן יש להקשות על הדין שטמא עושה שיריים, וכן על הדין שאם עלה לא ירד, וכן על הדין שפרוע ראש אינו מחלל עבודה.

זבחים ב': ו'.

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג] (קטע "והנה יש עוד" ולהלן שם).

בענין אם בקדשים אמרינן אי עביד לא מהני.

זבחים ב': (ו'), ז'.

זבחים ד': כ"א סק"ב.

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג] (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

שאי עביד לא מהני אמרינן רק כשמדובר בחלות אבל לא היכא שמדובר בעשיית מעשה כגון שחט בשבת.

זבחים ב': ו' (קטע "והנה עוד יש ליישב").

זבחים ד': כ"א סק"ה סק"ו.

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג] (קטע "והנה עוד יש ליישב").

קושיית החת"ס דכיון שאסור לשחרר עבד כנעני איך חל השחרור הלא אי עביד לא מהני.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ג (קטע "והנה עיין בחת"ס" ולהלן שם).

דברי השט"מ בתמורה דף ו' בענין אי עביד לא מהני לענין שינוי קונה.

ב"ק ב': מ"ה סק"ג.

בענין מה שלא אמרינן אי עביד לא מהני בכהן גדול שקידש אלמנה.

כתובות ב': שמ"א.

קידושין ד': שע"ו סק"ב סק"ג.

בענין שהיכא שאין הקידושין חלין משום הכלל של אי עביד לא מהני, הולד הוא ממזר.

כתובות ב': ש"מ, שמ"א.

בענין אי עביד לא מהני לענין לקיטת פאה.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ד סק"ג סק"ד, שנ"ה, שנ"ה*.

בענין אי עביד לא מהני לענין הלאו של לא יוכל לבכר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ט סק"א.

חומש: פר' כי תצא, לא יוכל לבכר (כ"א, ט"ז).

איוב

בענין מה שאיוב הי' לוקח שדות יתומים ומשביחם ומחזיר להם, דלמה לא הי' אסור משום גונב על מנת להחזיר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ב, רי"ב*.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד) [ו] (קטע "בב"ב" ולהלן (שם).

אילונית

לענין יבום, עי' בערך יבום וחליצה – צרת ערוה.

בענין אם כוונת רב ביבמות דף פ' ע"א במה שסובר שכשאילונית נעשית בת כ' הרי היא נעשית גדולה למפרע, היא שמתברר שהיתה גדולה מגיל י"ב רק שלא ידענו מזה, או האם עד עכשיו היתה באמת קטנה רק שעכשיו חל דין גדלות למפרע.

קידושין א': כ"ח סק"א (קטע "ובביאור"), כ"ט.

בענין אם האב יכול למכור את בתו כשהיא יתירה מבת י"ב והביאה סימני אילונית על סמך שעוד תביא סימני גדלות לפני גיל כ' ויתברר שעד הבאת הסימני גדלות היתה עוד קטנה, או האם הוא צריך לחשוש שמא תשאר אילונית ובגיל כ' תהי' גדולה למפרע מגיל י"ב.

קידושין א': כ"ט.

בענין היכא שמכר אותה האב כשהיתה קטנה, ושוב הביאה סימני אילונית, האם מותר להאדון להמשיך לעבוד עמה אחרי גיל י"ב על סמך שעוד תביא סימני גדלות לפני גיל כ' ויתברר שעד הבאת הסימני גדלות היתה עוד קטנה, או האם הוא צריך לחשוש שמא תשאר אילונית ובגיל כ' תהי' גדולה למפרע מגיל י"ב.

קידושין א': כ"ט.

בענין אם גם כשנמצאת אילונית לאחר נישואין אמרינן דהוי מקח טעות ולא אמרינן שסבר וקיבל, או האם הוי מקח

טעות רק אם נמצאת אילונית לאחר האירוסין קודם הנישואין.

יבמות א': י"ז.

הדרך שאפילו אם אילונית צריכה גט אבל אין הכוונה שרבנן קבעו כאן אישות דרבנן, אלא אין כאן אישות כלל, ואינו זוכה במעשה ידי', רק שהצריכו גט כי היא נראית כאשתו וחששו שמא יאמרו שאשת איש יוצאת בלא גט.

יבמות א': י"ט, כ' (קטע "והנה הרמב"ם").

משמעות דברי הרמב"ם ור"ת שאילונית אע"פ שלא הכיר בה צריכה גט מהתורה.

יבמות א': י"ט (קטע אחרון), כ' (קטע "והנה הרמב"ם").

דרכו של הנו"ב שכוונת הרמב"ם היא להיכא שקידש אותה בגדלותה, דמהא דלא בדק, מוכח שסבר וקיבל.

יבמות א': כ' (קטע אחרון).

אין אדם משים עצמו רשע

א. כללי

ב. מה נקרא רשע

ג. דרך תשובה, על העבר, בממוין, בקנס, ע"י "יכיר"

ד. ביחד עם כחות אחרים

א. כללי

שהטעם למה אין אדם משים עצמו רשע הוא משום שאינו נאמן לפסול את עצמו מחזקתו כיון שהוא קרוב אצל עצמו.

יבמות ב': תכ"ז (קטע "מיהו לא הבנתי"), ת"ל סק"א (קטע ראשון).

כתובות ב': י"ד* (קטע "מיהו לא הבנתי"), כ"ד, כ"ד*, ל"ג, קפ"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ד* סק"ב, צ"ט (קטע אחרון), קי"ז סק"ב.

ב"ב ב': ש"ז, פרק יש נוחלין קל"א.

שאסור, האם הוא נאמן לומר מזיד הייתי.
 יבמות ב': תל"ד בההערה.
 כתובות ב': מ"א בההערה.
 האם הוא נאמן לומר שעשה דבר שהוא רק
 בגדר "שלא כהוגן".
 כתובות ב': כ"ד, מ' (קטע "והנה
 לקמן באות נ").
 דברי הרמב"ן שאדם עושה עצמו רשע
 מדרבנן.
 כתובות ב': ד' סק"ב, מ' (קטע
 "והנה כל דברינו"), מ"ג.
 סנהדרין: פרק זה בורר כ"ח (קטע
 "והנה מדברי הרמב"ן ולהלן שם).
 בענין אם אדם משים עצמו אינו חסיד.
 יבמות ב': תכ"ז (קטע "והנה
 אכתי"), ת"ל סק"א (קטע
 "ובאמת") סק"ב בההערה השני'.
 כתובות ב': ד' סק"ב, כ"ד (קטע
 "ובאמת"), כ"ה סק"א (קטע "והנה
 הש"ש"), ל"ג.
 דברי הנודע ביהודה שאאמע"ר אומרים רק
 על עבירה שהתורה קוראה אותו רשע, וכן
 לענין לפסול את עצמו לעדות.
 יבמות ב': ת"ל סק"ג, תל"א
 בההערה.
 כתובות ב': כ"ה סק"ב, סק"ג
 בההערה, שי"א (קטע "ועי' בשו"ת
 הרב"ז").
 ב"ב ב': ש"ז.
 קושיית הש"ש שב"אמנה היו דברינו" למה
 אינם יכולים לשים את עצמם רשעים כי
 אינה עבירה שפוסלת אותם לעדות.
 כתובות ב': י"ד* (קטע "והנה
 אכתי"), (מ"ג).
 ג. דרך תשובה, על העבר, בממוץ,
 בקנס, ע"י "יכיר"
 הסוברים שכשהוא אומר דרך תשובה הרי
 הוא שפיר משים עצמו רשע.
 יבמות ב': תל"א (קטע "גם י"ל"
 וקטע "ועכ"פ"), תל"ד.

דברי הקובץ הערות בענין לומר את הכלל
 של אאמע"ר היכא שאין פסול של קורבה.
 יבמות ב': ת"ל סק"א (קטע
 "ועכ"פ הא מיהא").
 כתובות ב': כ"ד*.
 ב"מ: פרק שנים אוחזין קי"ז
 סק"ב.
 ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"א.
 בענין שאע"פ שאאמע"ר אבל לכתחילה
 חוששין לדבריו.
 כתובות ב': קפ"ד.
 דברי רעק"א שכשאומרים אאמע"ר בכלל
 אין שומעים את דבריו, ולכן ב"אנוסים
 היינו מחמת ממוץ" לא אמרינן פלגינן
 נאמנות ושאע"פ שאין מאמינים לו לגבי
 עצמו אבל מאמינים לו לגבי השטר.
 יבמות ב': תכ"ז (קטע ראשון).
 כתובות ב': י"ד*.
 דברי רב יוסף ודברי רבא ביבמות דף כ"ד
 וסנהדרין דף ט' ב"פלוני רבעני לרצוני".
 יבמות ב': תכ"ו, תכ"ז, תכ"ח.
 כתובות ב': כ"ד* (קטע "והנה
 ביבמות").
 גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ז,
 רמ"ה סק"א.
 ב"מ: פרק שנים אוחזין קי"ז
 סק"ב.
 ב"ב ב': ש"ז, פרק יש נוחלין קע"ו
 (קטע "ועי' בחידושי הגר"ח").
 הדרך שרב יוסף שם סובר שאדם משים
 עצמו רשע.
 יבמות ב': תכ"ו סק"א (קטע
 "א"), תכ"ז (קטע "והנה מדברי"),
 תכ"ח.
 עוד דרכים בסברת רב יוסף.
 יבמות ב': תכ"ו.

ב. מה נקרא רשע

חקירת המל"מ על היכא שידענו שעשה את
 המעשה, רק שאנו תולין שאולי לא ידע

כתובות ב': ג' (קטע אחרון), ד'
סק"ג, כ"ה סק"ג (קטע "גם י"ל"
וקטע "ועכ"פ"), מ' (קטע "והנה
התוס' הרא"ש"), מ"א, מ"ו,
תקל"ד סק"ג סק"ד (קטע "ועיין
ביבמות").

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א
סק"ג, פ"ג* סקי"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"ג
סק"ו, קי"ז סק"א.

סנהדרין: רפ"א בההערה.

מכות: ל'.

דברי הר"י הלוי שאדם עושה עצמו רשע
בהעבר, והחולקים עליו.

יבמות ב': תל"ד (קטע ראשון).

כתובות ב': ד' סק"ג, מ"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קי"ז
סק"א.

בענין אם אמרינן הודאת בעל דין כמאה
עדים דמי גם היכא שהוא עושה את עצמו
רשע.

יבמות ב': תל"א.

כתובות ב': כ"ה סק"ג (קטע
"ועכ"פ"), מ' בההערה, תקל"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א
סק"ג, פ"ג* סקי"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*,
קס"א סק"ב (קטע ראשון).

דברי הריטב"א שהיכא שבהודאתו על ממון
הרי הוא עושה את עצמו רשע הרי הוא
נאמן כי מאמינים לו רק על התוצאה שהוא
חייב ממון, אבל אין מאמינים לו על
המעשה, אלא פלגינן דיבורו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*
סק"א* ולהלן שם, קס"א סק"ב
(קטע ראשון).

ודברי הקו"ש שפלגינן נאמנות ומאמינים לו
גם על המעשה, אבל רק לענין לחיבו ממון
אבל לא לענין לקבוע שהוא רשע.

כתובות ב': תקל"ד סק"א, סק"ד
(קטע "מיהו דברינו").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א
סק"ב, פ"ג* סקי"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*
סק"א* ולהלן שם.

בענין היכא שהוא אומר גנבתי ואין לו
לשלם, האם הוא נמכר על גניבתו על פי
הודאת פיו.

כתובות ב': תקל"ד סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*
סק"א*.

בענין למה צריכים פסוק לומר שמודה
בקנס פטור, תיפוק לי' משום שאאמע"ר.

יבמות ב': תל"א.

כתובות ב': כ"ה סק"ג, תקל"ד
סק"ד (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן
שם).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א
סק"ג, פ"ג* סקי"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"ג
סק"ו.

מכות: כ"ט (קטע "מיהו י"ל").

משמעות דברי רש"י ביבמות שמודה בקנס
פטור מפני שאאמע"ר.

יבמות ב': תל"א.

כתובות ב': כ"ה סק"ג, תקל"ד
סק"ד (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן
שם).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א
סק"ג, פ"ג* סקי"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*
סק"ו.

הקושיא למה נאמן כהן לומר זה בני בן
גרשה מדין יכיר, הלא הוא משים עצמו
רשע. האם הוא נאמן רק היכא שהוא אומר
שהי' שוגג אבל במזיד אמרינן באמת
שאאמע"ר.

יבמות ב': ת"ל סק"א (קטע "עוד
הביא הקובץ").

כתובות ב': כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"א.

ד. ביחד עם כחות אחרים

דרכו של הגרש"א שאדם עושה עצמו רשע ע"י מיגו, ורק עדים אינם יכולים לעשות את עצמם רשעים ולסתור את עדותם הקודמת אפילו ע"י מיגו, ולא אמרינן שגם עדים יהיו נאמנים כמו שסתם אדם נאמן לעשות את עצמו רשע ע"י מיגו, והיינו משום שע"י שאאמע"ר חוזר הפסול של חוזר ומגיד, וכוונת הדרשה של אינו חוזר ומגיד היא שאפילו ע"י מיגו לא יחזור.

כתובות ב': י"ב, י"ד סק"ב, מ' (קטע "גם יש ליישב"), מ"ו.

דברי הש"ש שהיכא שיש לדבריו הכח של עדות אדם נאמן לומר על עצמו שעשה עבירה אם אותה עבירה אינה פוסלת אותו לעדות, אבל עם הכח של מיגו אינו נאמן לעשות את עצמו רשע כי לא מהני מיגו נגד חזקה.

יבמות ב': תכ"ו (קטע "ג'"), תכ"ז.

כתובות ב': י"ד* (קטע "שו"ר"), כ"ה סק"א (ובש"ש").

דברי הכתב סופר שאין אדם משים עצמו רשע אפילו ע"י מיגו אפילו אם הוי איסור דרבנן.

גיטין: פרק השולח ל"ד סק"ב.

בענין אם אדם עושה עצמו רשע ע"י מיגו של בידו.

כתובות ב': מ"ו.

בענין אם אדם עושה עצמו רשע ע"י הפה שאסר.

כתובות ב': נ'.

הסברא שאדם יכול לעשות עצמו רשע אם הוא אומר כהרוב.

כתובות ב': קפ"ד.

המחלוקת בין הראשונים בענין אם נאמן אדם לומר בדרך טענה שעשה עבירה כדי

לפטור את עצמו מממון על ידי זה.

יבמות ב': ת"ל סק"א (קטע "עוד הביא שבהגהות").

כתובות ב': כ"ד* (קטע "עוד הביא שבהגהות").

ב"ב ב': ש"ז.

אין איסור חל על איסור

א. כללי

ב. מוסיף, כולל, בבת אחת

ג. נשבע או נודר לקיים או לבטל מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם נדר חל על שבועה

א. כללי

בענין אם יסוד הדין של אין איסור חל על איסור הוא שקיים כח של הפקעה שגורם שהאיסור השני אינו חל, או האם סוף הדין הוא רק שהתורה לא קבעה איסור היכא שהדבר כבר נאסר, אבל אין כאן כח של הפקעה.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "מיהו החזו"א"), תקנ"ג.

קידושין ד': שס"ו.

בענין אם יסוד הדין של אין איסור חל על איסור הוא שהתורה לא אסרה עוד הפעם את אותו הדבר שכבר אסרה, או האם זה דין בהדבר הנאסר דהיינו שדבר שכבר נאסר אינו יכול להאסר עוד הפעם. ונפ"מ בשבועה של תאנים וענבים על שבועה של ענבים לחוד, באופן שהשבועה השני' היא דוקא לא לאכול את שניהם יחד (אשר בכה"ג אי אפשר לומר שהשבועה השני' חלה משום הדין של איסור כולל), ואינה שבועה על כל אחד לחוד, דמצד אחד אין עוד איסור על החפץ החדש הזה של תאנים וענבים יחד, וא"כ שפיר יחול, אבל מצד שני י"ל שחל דין על הענבים שאינם יכולים להאסר פעם שני.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ' (קטע "ויש ליישב").

בענין אם אע"פ שאין איסור חל על איסור אבל היינו רק לענין העונש אבל המדריגה של איסור שפיר חלה.

יבמות א': רמ"ח, ר"נ סק"ב סק"ה, רנ"א סק"א סק"ד.

יבמות ב': תצ"ט, תקמ"ד סק"ב (קטע "וגם האחיעזר" ולהלן שם), תקמ"ה סק"ב, תקמ"ח, תקנ"ה, תק"ס סק"ב, תקס"א, תרס"ח.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז סק"ה, צ"ז*, פרק ואלו מותרין י"ג, י"ז סק"ה, כ' (קטע "ומדברי המהרימ"ט"), כ"ב, צ"ז*.

קידושין ד': שס"ג, שס"ו.

שבועות: מ"ח (קטע ראשון וקטע "והנה הבית הלוי" וקטע "והנה בנדרים"), נ"ב, ק"ב, ק"ז.

הדרך שאע"פ שאין איסור חל על איסור אפילו לענין המדריגה של איסור אבל הרי זה נקרא שיש כאן מיהא סיבת האיסור של האיסור השני.

יבמות א': רמ"ח (קטע "ועיין גם בקובץ הערות" ולהלן שם).

יבמות ב': תקמ"ח סק"א (קטע "ועי' גם בקובץ הערות"), תקס"א. שבועות: נ"ז.

דברי הנודע ביהודה שצריך לעשות תשובה גם על האיסור השני.

יבמות ב': תקמ"ח סק"א (קטע ראשון).

דברי המאירי שבדיני שמים חייב גם על האיסור השני.

יבמות ב': תקמ"ח סק"א (קטע "ועי' בלשון המאירי").

דברי הבית הלוי שהיכא ששניהם הם מין אחד של איסור (כגון שתי שבועות), אין השני חל אפילו לענין המדריגה של איסור, אבל היכא שהם ב' מיני איסור, השני שפיר חל לענין המדריגה של איסור.

יבמות ב': תצ"ט, תקמ"ח סק"ב (קטע "מיהו מהש"ך" ולהלן שם).

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ב

בתחילתו ובסק"א (קטע "ולכן הסיק").

שבועות: ק"ז בתחילתו, וסק"א (קטע "ולכן הסיק").

הדרך שאפילו אם בציור רגיל אין האיסור השני חל אפילו לענין המדריגה של איסור, אבל היכא שהשני הוא איסור כולל רק שאינו חל משום שהוא בגדר קל על חמור, או משום דסבירא לן שלא מהני כולל, הרי השני שפיר חל מיהא לענין המדריגה של איסור.

יבמות ב': תקמ"ח סק"ב (קטע "עוד כתב לצדד").

הדרך שאפילו אם האיסור השני שפיר חל לענין איסור אבל הרי הוא איסור יותר קל מהיכא שאין כאן איסור אחר.

יבמות ב': תקמ"ח סק"א (קטע "וי"ל" ולהלן שם), תק"ס סק"ב (קטע "מיהו עיין לעיל").

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ב בתחילתו ובסק"ב.

שבועות: ז' סק"א, ק"ז בתחילתו ובסק"ב.

ביאורים בלמה קוברים אותו בין רשעים גמורים.

יבמות א': רמ"ח.

יבמות ב': תקמ"ד סק"ב (קטע "עוד מבואר") ובהערה השני' שם, תקמ"ח.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז סק"ה, צ"ז*, פרק ואלו מותרין כ"ב בתחילתו (קטע ראשון) סק"א (קטע "והבית הלוי" סק"ב (קטע "והנה הסמך").

שבועות: ק"ז בתחילתו ובסק"א (קטע "והבית הלוי" סק"ב (קטע "והנה הסמך").

ביאור המחלוקת בין רבי יוסי ורבי שמעון אם קוברים אותו בין רשעים גמורים (רבי יוסי) או לא (רבי שמעון).

נדרים: פרק ואלו מותרים כ"ב סק"ב.

שבועות: ק"ז סק"ב.

חילוקים בענין לקבורו בין רשעים גמורים. יבמות ב': תקנ"ז (קטע "מיהו המהרש"א"), תקס"א.

בענין אם כשהתרו בו רק בשביל האיסור השני הרי הוא נענש בשביל האיסור השני. יבמות ב': תקנ"ה.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ'.

דברי תוס' שאפילו האיסור של מעילה בלי החיוב קרבן מעכב איסור אחר מלחול משום שאין איסור חל על איסור.

יבמות ב': תק"ס סק"ב.

דברי הרש"ש שהיכא שעושה ב' איסורים שהם שני שמות נפרדים של פעולות, כגון הוצאת שבת ואכילה ביום כיפור, אין שניהם יכולים לחול כשעושה אותם ע"י מעשה אחד, ודברי הקובץ הערות שחולק על זה.

יבמות ב': תקס"ז.

הדרך שאע"פ שאין איסור חל על איסור אבל היינו רק בנוגע לאיסור שעל הגברא, אבל איסור חפצא שפיר חל. והרי זה כמו בקטן שאע"פ שאין הקטן עובר אבל החפץ שפיר נחשב חפצא דאיסורא.

יבמות א': רמ"ח (קטע "והגרש"ש").

בענין אם אין איסור חל על איסור הוא חסרון רק בתחילת החלות של האיסור השני, או האם זה חסרון בעצם יכולת האיסור השני להתקיים, ונפ"מ בזה.

שבועות: ס"ב.

בענין היכא שהאיסור השני הוא על אותו מעשה אבל משום אופי אחר, וכגון היכא שהוציא אוכל בפיו בשבת ובלעו, דהאיסור של שבת אינו משום האופי של אכילה שיש בבליעתו אלא משום שבליעתו היא הנחתו.

שבועות: ס"ג (קטע "מיהו תוס").

קושיית הריצב"א איך חל האיסור של אבר מן החי על האיסור של אינו זבוח (למ"ד שבהמה בחי"י לאו לאברי' עומדת), דהא האיסור של אינו זבוח נמצא כאן גם לפני שנקטעה האבר, ואפילו למ"ד לאברי' עומדת אבל האיסור של אינו זבוח נמצא

כבר בהיותו במעי אמו משא"כ האיסור של אבר מן החי.

שבועות: נ"ה, נ"ו.

בענין איך חלים האיסורים של נבילה וטריפה על האיסור של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה, נ"ה* סק"ד.

בענין גיד הנשה על אבר מן החי, ועל מוקדשין.

שבועות: נ"ה.

השיטה שבקדשים איסור חל על איסור.

סימנים בענינים שונים: "בענין

המבשל נבילה בחלב" סק"ב.

ב. מוסיף, כולל, בבת אחת

שכדי שיהי' הכח של איסור כולל או מוסיף, הרי אנו צריכים שבהציור הזה שלפנינו תהי' בחינה של כולל או מוסיף, ולא סגי בזה שיש בחינה של כולל או מוסיף בציורים אחרים.

יבמות א': רנ"א סק"ב.

יבמות ב': תקמ"ז (קטע ראשון),

תקנ"ב.

הדרך שאיסור כולל מועיל רק היכא שאמר לשון כללי, כגון שבועה שלא אוכל, שזה כולל נבילה ושחוטא, אבל לא היכא שפירט שבועה שלא אוכל נבילה ושחוטא.

סימנים בענינים שונים: "בענין

מתנה ע"מ שכתוב בתורה" (קטע

"ועי' בפתחי תשובה").

הדעה שצריכים שהציור של הכולל יהי' קיים עכשיו, ולא בהעבר או בעתיד.

שבועות: ל"ט, צ"ט.

דברי הלח"מ שאם הציור של המוסיף הוא איסור שאין לוקין עליו אינו יכול להחשב איסור מוסיף, ולכן העובדא שהאיסור השני מוסיף איסור הנאה אינו מחשיבו לאיסור מוסיף. ודברי האבני מילואים שאיסור שאינו מוסיף שום נפ"מ למעשה לשום אדם (עיי"ש הציור) אינו יכול להחשב איסור מוסיף.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ד (קטע

"ועוד ביאר").

כתבים "בענין המבשל נבילה

בחלב" סק"ו.

בענין אם מהני כולל בשני שמות.
 יבמות ב': תקמ"ו (קטע ראשון ולהלן שם), תקנ"ב, תקנ"ג.
 בענין אם מהני מוסיף בשני שמות.
 יבמות ב': תקמ"ו (קטע ראשון ולהלן שם), תקמ"ז (קטע ראשון), תקנ"ג.
 קידושין ד': שס"ו (קטע "וכן צ"ע"), שס"ז (קטע "ומעתה"), שס"ח (קטע ראשון).
 בענין אם מהני כולל בב' פעולות.
 יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר" ולהלן שם), תקס"ו סק"ב.
 קידושין ד': שס"ז (קטע "גם" ולהלן שם).
 כתבים "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ה.
 בענין אם מהני מוסיף בב' פעולות.
 יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר" ולהלן שם).
 קידושין ד': שס"ז (קטע "גם"), שס"ח (קטע אחרון).
 כתבים "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ה.
 בענין אם מהני כולל בקל על חמור.
 יבמות ב': תקנ"ג (קטע "מיהו לפי"), תקנ"ח סק"ב, תקס"ס סק"א.
 קידושין ד': שס"ו (קטע "ברם"), שס"ו*.
 כתבים "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ח.
 בענין אם מהני מוסיף בקל על חמור.
 יבמות ב': תקמ"ז (קטע "ותי' הריטב"א"), תקנ"ח סק"ב.
 כתבים "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ח.
 בענין אם איסור כולל חל על איסור מוסיף.
 קידושין ד': שס"ו*.
 דברי השאגת ארי' שהעובדא שהאיסור השני אסור גם שלא כדרך הרי זה יכול לשמש כאיסור מוסיף.
 כתבים "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ה.

דברי רעק"א שאיסור מוסיף צריך להוסיף איסור על מי שאין הדבר אסור עליו משום איסור אחר, ושהדרך שלא איכפת לן אם אסור עליו משום איסור אחר אלא מספיק בזה שאינו אסור עליו מחמת האיסור הראשון.

כתבים "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"א.

שכולל מיקרי רק כשהמעשה שאוסר דבר זה אוסר גם חפצים אחרים, אבל לא אמרינן שהאיסור של נבילה הוא איסור כולל כי גם שאר נבילות אסורות, כי ע"י שנתנבלה בהמה אחת או עוף אחד הרי לא נאסרו עופות אחרים, ולכן אין זה קרוי כולל.

יבמות ב': תקס"ס סק"א.

דברי החזון איש שאם איסור מסוים של ביאה חל על האיש משום איסור מוסיף הה"ע שהוא חל על האשה בדרך תולדה מהאיש אע"פ שלגבי האשה אינו בגדר איסור מוסיף (אלא בגדר כולל ואזלינן שלא מהני כולל), ודברי הנו"ב שחולק על זה.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "מיהו החזו"א"), ועיי' לעיל שם בשם המקנה).

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה המקנה"), תקס"ו סק"א (קטע ראשון וקטע "ושוב כתב" וקטע "והנה מרש"י") ובהערה השני', תקס"ז בההרהר.

גדרים: פרק ואלו מותרין כ' בהערה, כ"א (קטע "וכוונתו" ולהלן שם).

קידושין ד': שס"ח (קטע "והנה המקנה").

שבועות: צ"ט (קטע "והנה האור שמח" ולהלן שם).

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב".

שיטת רש"י שאיסור הנאה נחשב איסור מוסיף, ושיטת תוס' שאינו נחשב מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"א בההערה, תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה גם בחולין" וקטע "ובע"כ צ"ל"), תקס"ז.

קידושין ד': שס"ז (קטע "גם").

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב סק"ג סק"ה (סק"ו) סק"א (קטע "והנה כבר הבאנו").

שיטת רש"י שחומרא בעונש נחשב איסור מוסיף, ושיטת תוס' שאינו נחשב מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.

יבמות ב': תקנ"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה מרש"י").

קידושין ד': שס"ט.

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב סק"ג סק"ה סק"ו סק"א.

דברי רש"י ששבת על יוה"כ היא בגדר איסור מוסיף כי האיסור של שבת מוסיף חיוב מיתת ב"ד.

יבמות ב': תקנ"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה מרש"י").

דברי רש"י שיוה"כ על שבת הוא בגדר איסור כולל כי הוא כולל איסור גם על אכילה ושתי'.
יבמות ב': תקמ"ו (קטע "ועי' עוד בחולין"), תקנ"ג סק"א.

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ה סק"ט.

דברי תוס' בכריתות דף י"ד ע"ב שאיסור חמור יכול לחול על איסור קל, ולכן

האיסור של אשת אח יכול לחול על האיסור של ממזרות.

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"א (קטע "ויש להקשות" וקטע "מיהו נראה שלא קשה").

דברי התוס' רי"ד והשאגת ארי' שהטעם למה אם שני האיסורים באים בבת אחת שניהם חלים הרי זה משום שהי מינייהו מפקית.

שבועות: נ"ז.

סימנים בענינים שונים: "בענין גיד הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע "ושוב כתב המהר"ץ חיות" ולהלן שם).

דברי השאגת ארי' שלפי הנ"ל אם אחד מהאיסורים הוא כולל או מוסיף, רק הוא לברו חל, דכמו שהוא חל על איסור אחר בזה אחר זה משום דחשיב כאילו הוא קודם (רק שלא נפקע הראשון כיון שכבר חל), ה"ה שהיכא שהם באים בבת אחת הרי זה כאילו הכולל או המוסיף קדם וממילא רק הוא חל ואין השני חל.

יבמות ב': תקנ"ג, תקנ"ח סק"א.

קידושין ד': שס"ו (קטע "וכן עיין").

סימנים בענינים שונים: "בענין גיד הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע "ובאמת גם השאגת ארי' ולהלן שם).

דרכו של המהר"ץ חיות שה"ה שהיכא שאחד מהאיסורים הוא איסור חמור רק הוא לברו חל.

סימנים בענינים שונים: "בענין גיד הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע "ושוב כתב המהר"ץ חיות" ולהלן שם).

הדרך שכדי להחשב בבת אחת מספיק בזה שהסיבה של האיסור השני נמצאת כאן כבר, אע"פ שגוף האיסור עוד לא חל.

שבועות: נ"ז.

סימנים בענינים שונים: "בענין גיד

הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע
 "ועוד קשה דהנה ידועים").

בענין אם מה שאיסור חל על איסור בכולל
 (וכן מוסיף) הוא דבר של סברא, או האם
 זה הלכה למשה מסיני. ובענין מה הוא
 הגדר של ההלכה למשה מסיני הנ"ל.

שבועות: נ"ב.

בענין היכא שאח"כ התבטל הציור של
 הכולל האם האיסור השני נפקע.

שבועות: ס"ב.

ביאור סברת ריש לקיש שרק באיסורי
 התורה נאמר שאיסור כולל חל, אבל איסור
 שאדם עצמו יוצר ע"י שבועה אינו יכול
 לחול על איסור אחר אפילו אם הוא איסור
 כולל, ודלא כרבי יוחנן.

שבועות: נ"ב, ס"ו.

ג. נשבע או נודר לקיים או לבטל
 מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם
 נדר חל על שבועה.

בענין שבועה על שבועה ע"י בערך שבועת
 ביטוי סק"א.

בענין שבועה לא לאכול חצי שיעור של
 איסור, ע"י בערך חצי שיעור.

בענין אם שבועה או איסור חל על איסור
 עשה.

שבועות: נ"ה* סק"ו.

בענין למה שבועה לבטל את המצוה
 חשיבא שבועת שוא.

שבועות: פ"ו, קכ"א (קטע ראשון).

חומש: פרי יתרו, לא תשא וגו' (כ',
 ז') [א] (קטע ג"י" ו'להלן שם).

שיטות הראשונים בנשבע לקיים את
 המצוה: האם נתמעט רק מקרבן, או האם
 גם ממלקות, או האם אפילו מאיסור
 שבועה.

נדרים: פרק כל כנויי צ"ו, צ"ז,
 צ"ז*, ק"א (קטע "וי"ל" ו'להלן
 שם), קי"ח סק"א סק"ג, פרק ואלו
 מותרין כ"ב סק"ג (קטע "מיהו
 לכאורה").

אבות: קס"ה.

שבועות: מ"ח (קטע "ברם
 לכאורה"), ע', ק'.

בענין שבועה לא לעשות מצוה קיומית,
 דהיינו מצוה שאינו חייב לעשות.

שבועות: קכ"ב.

דעות הש"ך, הפמ"ג, הנו"ב, האב"מ,
 והבית הלוי, בגדר "מושבע ועומד מהר
 סיני הוא": האם הכוונה היא להכלל של
 אין איסור חל על איסור או האם הכוונה
 היא לגדר חדש ואין השני חל אפילו לענין
 איסור.

יבמות ב': תקמ"ח סק"א בהערה
 הראשונה.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז סק"ה,
 צ"ז* (קטע "והנה בש"ך"), פרק
 ואלו מותרין י"ג, כ' (קטע "והנה
 אכתי"), כ"ב בתחילתו ובסק"ג
 (קטע "ותחילתו") ובסק"ד.

שבועות: מ"ח, נ' (קטע ראשון
 ולהלן שם), ס"ט (קטע "והנה
 לעיל"), ק"ב (קטע "ואם
 מושבע"), ק"ז (קטע "ג"ג") סק"ג.

גדר מחודש בהצד שמושבע ועומד הוא דין
 חדש, ושאינן הכוונה לאין איסור חל על
 איסור.

שבועות: ס"ט (קטע "והנה לעיל").

בענין ה"מושבע ועומד" שהשיע הקב"ה,
 איך אותה שבועה חלה על האיסור היסודי,
 הלא אין איסור חל על איסור.

שבועות: ק"ב (קטע "ולפי כל
 הנ"ל").

בענין אם החסרון של מושבע ועומד הוא
 רק בתחילת החלות של השבועה השני, או
 האם הוא דין בעצם היכולת של השבועה
 השני להתקיים, ונפ"מ במופלא הסמוך
 לאיש שנשבע שלא יאכל נבילות וטריפות,
 שהשבועה חלה כי עכשיו אינו מושבע
 ועומד, ושוב נתגדל, האם השבועה
 מתבטלת.

שבועות: ס"ב.

בענין מי שנשבע לא לעבור עבירה שאינה
 פוסלת אותו לעדות, ועבר על שבועתו ע"י
 שעשה את העבירה, האם הוא נפסל לעדות

עבור שעבר על שבועתו, דנהי שאין השבועה חלה משום שאין איסור חל על איסור, אבל לפי כמה אחרונים היינו רק לענין עונש, אבל המדריגה של איסור שפיר חלה, וא"כ יוצא שעבר על האיסור של שבועה, וא"כ האם זה פוסל אותו לעדות ולשבועה או לא.

ואם נאמר שבכלל אי אפשר לפוטרו משבועתו השני מטעם אין איסור חל על איסור, כי העבירה של שבועת ביטוי אינה לא לעשות את המעשה שנשבע עליו אלא העבירה היא חילול הדיבור, ואפשר לפוטרו משבועתו השני רק משום שנאמר דין חדש שאין שבועה חלה על שבועה (דהיינו על מה שהוא מושבע ועומד מהר סיני), א"כ דבר זה שלא שייך שבועה על שבועה פוטר אותו לגמרי וגם המדריגה של איסור אין כאן על שבועתו השני, וא"כ לפ"ז אינו נעשה חשוד לעדות ושבועה עבור שבועתו השני. מיהו אולי כיון שהוא עצמו חשב ששבועתו שפיר חלה הרי זה שפיר פוסל אותו.

שבועות: ק"ב.

דברי הרמב"ם שבנשבע שלא לאכול נבילות, אע"פ שאין השבועה חלה לענין מלקות או קרבן, אבל אינה נחשבת שבועת שוא, וביאר הבית הלוי דהיינו משום שהשבועה השני שפיר חלה לענין המדריגה של איסור.

יבמות ב': תקמ"ח סק"ב (קטע ראשון).

נדרים: פרק כל כנויי צ"ז* (קטע "והנה הבית הלוי"), פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ג (קטע "והנה הבית הלוי") סק"ד.

שבועות: מ"ח (קטע "והנה הבית הלוי"), ק"ז סק"ד.

בענין היכא שנשבע שלא יאכל נבילות ונעשה חולה שיש בו סכנה דמותר לאכול נבילות, האם הוא צריך לשאול על השבועה.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז סק"ה, צ"ז* (קטע "והנה הש"ך"), פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ג (קטע "ותחילתו") סק"ד.

שבועות: מ"ח (קטע ראשון), ק"ז סק"ד.

ביאור חדש בענין למה צריך לשאול בהציור הנ"ל.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ד.

בענין היכא שנשבע לקיים את המצוה לזרוזי נפשי ולא נזדרז, האם הוא חייב משום שבועת שוא, וכן משום שם לבטלה.

נדרים: פרק כל כנויי צ"ו (קטע "ועוד כתב" ולהלן שם), צ"ז.

בענין אם לנשבע לעשות הכשר מצוה יש דין של נשבע לקיים את המצוה.

נדרים: פרק כל כנויי צ"ח (קטע "ועיין גם בפ"י").

בענין נשבע שלא לקיים מצוה עם חפץ מסוים, אבל למעשה הרי הוא יכול לקיים את המצוה עם חפצים אחרים כיון שלא נשבע עליהם, וכגון האוסר את אשתו עליו, דהא יכול לקיים פרו ורבו עם אשה אחרת.

נדרים: פרק ואלו מותרין ה' (קטע "ועכ"פ").

בענין שיטת רבי יהודה בן בתירא שסובר ששבועה לקיים את המצוה חלה, מה הוא סובר בנשבע לא לעבור על עבירה.

שבועות: ז' סק"ג, ע"ז (קטע "מיהו יש להמציא").

בענין שריב"ב מודה שאם נשבע שלא לקיים מצוה אין השבועה חלה.

שבועות: ס"ח.

בענין דברי הרשב"א שהטעם למה נדר חל על מצות ולא אמרינן שיעשה את המצוה ויעבור על הנדר משום שעדל"ת הרי זה כי בנדר יש גם עשה וגם ל"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה.

יבמות א': פ' (קטע "ובקובץ הערות"), פ"ב (קטע ראשון וקטע "וע"ע בקובץ הערות").

נדרים: פרק ואלו מותרין ז'.

שבועות: ג"ט (קטע "והא דלא אמרינן").

חומש פר' אמור, קדשים יהיו לאלקיהם (כ"א, ו') [א] (קטע "ועי' ברשב"א" ולהלן שם). פר'

שבועות: מ"ח (קטע אחרון).

בענין שבועה שיתן צדקה לעניים, והנשבע שלא יתן.

שבועות: ס"ז - ע'.

בענין שבועה שלא יתן צדקה לעני שהוא קרובו (אלא יתן לעני אחר).

שבועות: ס"ט (קטע אחרון).

פירושו של הר"ן שאם נשבע ללמוד פרק מסוים, השבועה חלה, ולא אמרינן שהוא כבר מושבע ועומד ללמוד תמיד, ולא להסתפק בקריאת שמע שחרית וערבית, כי דבר זה נלמד מדרשה, ופירושו של הריטב"א שהטעם הוא משום שאינו מושבע ללמוד דוקא הפרק המסוים הזה.

שבועות: ס"ט.

שיטת הריצב"א שהיכא שנשבע שלא יאכל מצה סתם, הרי הוא נאסר גם בליל פסח, אבל היכא שהזכיר בפירוש גם ליל פסח אין השבועה חלה.

שבועות: נ"ט.

בענין אם בהציוור הנ"ל שהשבועה חלה כי לא הזכיר ליל פסח, הרי זה נחשב שהוא פטור ממצות מצה או האם הוא חייב רק שהוא אנוס מלקיים את חיובו. ומה הדין היכא שהאדם עצמו הכניס את עצמו להמצב של אונס כמו כאן.

שבועות: נ"ט (קטע "והנה יש לעיין").

שיטת הר"י שהיכא שנשבע לא לאכול מצה, אפילו אם הזכיר גם ליל פסח, השבועה חלה, כי הדרך איך לעבור על השבועה היא בקום ועשה, אבל היכא שנשבע שיאכל והזכיר גם נבילות וטריפות, השבועה אינה חלה, כי הדרך איך לעבור על השבועה היא בשוא"ת, וביאור חילוקו.

שבועות: ס'.

בענין העומד בליל פסח ונשבע לא לאכול מצה, האם אמרינן שכוונתו היא רק לליל פסח.

שבועות: נ"ט (קטע אחרון).

אין ספק מוציא מידי ודאי

בענין מה שמבואר בדברי הט"ז שיש שני סוגים של ודאי: א' היכא שידוע רק

נשא, קדש יהי גדל פרע שער ראשו (ו', ב') סק"א.

שיטת הראשונים בענין אם נדר חל לקיים איסורי התורה, כגון כשאוסר נבילות על עצמו בנדר.

נדרים: פרק כל כנויי א' סק"ד, י"ז סק"ב, פרק ואלו מותרין כ"ד.

חומש: פרי שמיני, אך את זה לא תאכלו וגו' (י"א, ד') [א] סק"ב. פרי קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתים (י"ח, י"ב) [א] (קטע "ובשבועות וכו'") ולהלן (שם).

שיטת הראשונים בענין אם נדר חל על שבועה.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז*, ק"א, פרק ואלו מותרין כ"ד.

חומש: פרי קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתים (י"ח, י"ב) [א] (קטע "והר"ן"). פרי מטות, לא יחל דברו (ל', ג') סק"א.

בענין אם נדר של קבלה לדבר מצוה חל על שבועה.

נדרים: פרק כל כנויי ק"א.

דברי הריטב"א שכמו שנדר חל על שבועה הה"נ ששבועה חלה על נדר, ודברי הר"ן ששבועה אינה חלה על נדר.

נדרים: פרק כל כנויי ט"ז סק"ב, י"ז* סק"א (קטע אחרון).

חומש: פרי קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתים (י"ח, י"ב) [א] (קטע "והר"ן"). פרי מטות, לא יחל דברו (ל', ג') סק"א (קטע אחרון).

שיטת הראשונים בענין "יש נדר בתוך נדר".

נדרים: פרק ואלו מותרין י'.

שיטת הרמב"ן ש"קונם עלי ככר זו, קונם עלי ככר זו", חייב שנים.

נדרים: פרק ואלו מותרין י', כ"ד (קטע "והבעל המאור").

דברי תוס' דלא כהרמב"ן.

שהאדם הראשון הוא בגדר קרוב להמת אבל לא ידוע שהוא קרוב שראוי ליורשו, כגון היכא שידוע שהראשון הוא אח אבל יתכן שהשני הוא בן. ב', היכא שידוע שהראשון הוא בודאי קרוב שראוי ליורשו, כגון כשידוע שהראשון הוא בן המת אבל יתכן שגם השני הוא בן.

יבמות ב': תקפ"ה (קטע "והט"ז"), תקצ"ה (קטע ראשון).

קידושין ד': שמ"ז (קטע "שו"ר בט"ז" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ג (קטע "מיהו יש ליישב" ולהלן שם).

ב"ב ב': שס"ט סק"ג, שע"א.

המחלוקת ראשונים בציוור של הסוג הראשון הנ"ל, דהיינו היכא שיש ספק בן וכן ודאי אח, האם הודאי אח מיקרי בגדר ודאי יורש ואין ספק מוציא מידי ודאי.

יבמות ב': תקצ"ה.

בענין מה שמבואר בדברי הט"ז שיש שני סוגים של ספק: א', היכא שיש לצדו של הספק דררא דממונא, ב', היכא שאין לצדו דררא דממונא.

קידושין ד': שמ"ז (קטע "שו"ר בט"ז" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ג (קטע "ובאמת").

ב"ב ב': שס"ט סק"ג, שע"א.

משמעות דברי רש"י ביבמות שאין ספק מוציא מידי ודאי כי הודאי מיקרי מוחזק.

יבמות ב': תקפ"ד, תקצ"ב סק"א.

קידושין ד': שמ"ז (קטע "ויש לבאר" וקטע "ובספרי").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ב (קטע "ועי' בשט"מ").

ב"ב ב': שס"ט סק"ד.

בענין אם ודאי יכול להוציא מספק שהוא בגדר מוחזק, ואם אינו יכול, האם זה רק היכא ששייך החזקה של כל מה שתחת יד אדם שלו הוא.

קידושין ד': שמ"ז (קטע "והנה עיין" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ב.

ב"ב ב': ש"ע (קטע "והנה הריטב"א").

ואת"ל שודאי שפיר יכול להוציא מספק שהוא בגדר מוחזק אבל האם הוא יכול להוציא כשהספק הוא מוחזק וגם יש לו מיגו.

קידושין ד': שמ"ז (קטע "והנה עיין" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ג.

ב"ב ב': שס"ט סק"א סק"ב סק"ג, שע"ע, שע"ו.

בענין אם הספק נאמן היכא שע"י הודאתו הוא זה שעשה את השני לודאי ויש לו הפה שאסור על זה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ג (קטע "וע"ע בריטב"א" וקטע אחרון).

ב"ב ב': ש"ע (קטע "וע"ע בריטב"א" וקטע אחרון).

חילוקים שונים בענין אין ספק מוציא מידי ודאי.

יבמות ב': תקצ"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד.

בענין רוכב ומנהיג שאמר אחד כולה שלי והשני אמר חצי שלי: האם בכה"ג שייך לומר שספק מוציא מידי ודאי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע "עוד יש לפרש בכוונת תוס' שלא").

בענין ספק ויבם.

יבמות ב': תקצ"ב.

קידושין ד': שמ"ז (קטע "שו"ר").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ב (קטע ראשון), ל"ג (קטע "ובאמת"), ל"ד (קטע ראשון).

ב"ב ב': שס"ט סק"ג (קטע "ויש ליישב").

בענין ספק ובני יבם.

יבמות ב': תקצ"ג.

עוד בענין אין ספק מוציא מידי ודאי.

ב"ב ב': רפ"ד, רצ"ז סק"ב, פרק יש נוחלין צ"ז (קטע "ועי' בקו"ש").

דברי הירושלמי שאין ספק שלו מוציא מידי ודאי של חבירו (לענין הצלה).

אבות: ע"ד (קטע "ועיין עוד בחו"מ").

אינו ברשותו

א. המושג "ברשותו" והמושג "אינו ברשותו"

ב. דיני דבר שאינו ברשותו

ג. הדברים שנחשבים "ברשותו" והדברים שנחשבים "אינו ברשותו"

א. המושג "ברשותו" והמושג "אינו ברשותו"

בענין אם "רשותו" הוא כח חיובי.

ב"ק ב': קט"ז (קטע "והנה יתכן").

בענין אם מה שקובע שמיקרי אינו ברשותו הוא העובדא שאינו ברשותו במציאות או העובדא שיש להשני קניני גזילה.

כתובות ב': תע"ט בהערה הראשונה.

נדריים: פרק השותפין ח' סק"ג (קטע "מיהו לכאורה").

גיטין: פרק המביא גט שצ"ה, פרק השולח - עבדים כ"ג ובהערה השני, ל"ב * סק"ב סק"ג.

קידושין ג': ק"ה (קטע "ודברינו" ולהלן שם), ק"ס (קטע "והנה הקצה"ח").

ב"ק א': תכ"ד * (קטע "עוד יש ליישב דאירוי" ולהלן שם), תנ"ב (קטע "והנה גם תוס"), ת"ס (קטע "והנה עיין ברי"ף").

ב"ק ב': ז' סק"ג בהערה, נ"ז סק"א וסק"ב, צ"ח (קטע ראשון), קי"ז, קמ"א, ש' (קטע "והנה לכאורה"), ש"ס, ת' (קטע "גם צ"ע").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ה, רנ"ה (קטע "ועי' בדברי יחזקאל"), ר"ס (קטע "ברם מצד"), רפ"ו סק"ב סק"ג, פרק המפקיד י' (קטע "ובסק"ז").

ביאור הצד השני הנ"ל שנקרא אינו ברשותו

מחמת הקניני גזילה של הגזלן.

נדריים: פרק השותפין ח' סק"ג (קטע "מיהו לכאורה").

כתובות ב': תע"ט בהערה הראשונה.

בענין אם שייך שחכמים יפקיעו את ה"ברשותו" ע"י הפקר ב"ד.

ב"ק ב': קט"ו.

ב. דיני דבר שאינו ברשותו

שאינו יכול להקנות דבר שאינו ברשותו (ודברי הרשב"א ששפיר יכול).

כתובות ב': תס"ד * (קטע "מיהו צ"ע על דבריו").

נדריים: פרק השותפין ח' סק"ג (קטע "ובספר").

גיטין: פרק המביא גט תל"ד (קטע "ועי' באמת").

קידושין א': קפ"ד (קטע "מיהו צ"ע").

קידושין ג': ק"ה (קטע "ויש ליישב"), קל"ה.

ב"ק ב': קט"ט (קטע ראשון), קי"א * (קטע "והנה הרשב"א").

בענין הא דאפשר להוריש דבר שאינו ברשותו.

ב"ק ב': קי"א * (קטע אחרון).

הדרך דהא דבעינן שיהי' ברשותו אין זה כי בלי זה אין לו כח להקדישו, כי כדי שיהי' לו כח להקדישו מספיק בזה דהוי שלו, רק דבעינן שיהי' ברשותו כדי שההקדש יתחיל לחול, כי צריכים שהדבר יכנס לרשות הקדש מתוך רשותו של המקדיש.

ב"ק א': תכ"ד * במילואים (קטע "ויש לחדש").

שיטת הריב"ש שאפשר להקדיש קדושת הגוף גם דבר שאינו ברשותו, ורק קדושת בדק הבית אי אפשר להקדיש.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"א (קטע "והקצה"ח" ולהלן שם).

קידושין ג': קל"ד (קטע אחרון).

ב"ק ב': קי"א * (קטע "ומעתה").

ב"ק ב': נ"ז סק"ב (קטע "מיהו אכתי" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ב (קטע "גם יש ליישב על פי דברי השט"מ").

סימנים בענינים שונים: "בענין מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "ויש לצרף").

המאן דאומרים בב"ק דף ס"ח וס"ט שסוברים ששפיר אפשר להקדיש דבר שאינו ברשותו (ודלא כרבי יוחנן).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ה (קטע "והנה לכאורה").

ג. הדברים שנחשבים "ברשותו" והדברים שנחשבים "אינו ברשותו"

בענין היכא שנועלים ביתו של אדם ואין נותנים לו להכנס לשם, האם נכסיו שבתוך הבית נחשבים אינם ברשותו ולא יוכל להקדישם.

גיטין: עבדים ל"ב* סק"ב.

בענין אם דבר שעומד להיות אינו ברשותו, נחשב כבר עכשיו אינו ברשותו.

ב"ק ב': קמ"א (קטע "מיהו יש לדחות").

בענין היכא שבשעת עשיית הקנין הי' ברשותו אבל בשעה שהחלות צריכה לחול אינו ברשותו.

ב"ק ב': קכ"ו.

בענין שאפשר לעשות מעשה קנין עכשיו שיחול לאחר שיבוא לרשותו.

ב"מ: פרק המפקיד י"ח (קטע "והרש"ש").

בענין היכא שאינו ברשות המקנה אבל יהי' ברשות הקונה, האם אפשר להקנותו.

כתובות ב': תס"ד* (קטע אחרון).

קידושין א': קפ"ד (קטע "וכתב הקו"ש").

ב"ק ב': קי"א* (קטע "מיהו יש ליישב" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ז סק"ד, רע"ו (קטע אחרון).

חומש: פר' קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתם (י"ח, י"ב) [ב] סק"ג.

בענין אם יכול לשחרר עבד כנעני שאינו ברשותו.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ח (קטע "ובספר"), ל"א (קטע "ועי' באור שמח"), ל"ב, ל"ב*, נ"ד (קטע ראשון), ע"ח סק"א (קטע "וביאר").

ב"ק א': תכ"ד* במילואים (קטע "עוד יש ליישב על קושיית").

ב"ק ב': ע"ד סק"ב, ק"ז (קטע "שו"ר" וקטע "ועכ"פ"), ק"ט, ק"ט*, קי"א*.

בענין הפקר על דבר שאינו ברשותו.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ו (קטע "ד"י"), פרק השותפין ח' סק"ג (קטע "ובספר").

ב"ק ב': נ"ז, נ"ט סק"א, ק"ט (קטע ראשון).

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד* (קטע "ותוס" ולהלן שם), פרק המפקיד י' (קטע "והנה אם אבידה" וקטע אחרון).

סימנים בענינים שונים: "בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון). "בענין מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "ויש לצרף").

בענין אם יכול לתרום דבר שאינו ברשותו.

ב"ק ב': קי"א*.

חומש: פר' קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתם (י"ח, י"ב) [ב] סק"ג.

בענין אם יכול להפקיע את השם של טבל מדבר שאינו ברשותו.

ב"ק ב': ע"ד סק"ב.

דברי השט"מ בשם הרא"ש שאע"פ שבשעה שהנגזל הקדיש לא הי' החפץ ברשותו אבל אם אח"כ חזר לרשותו הרי ההקדש חל למפרע.

גיטין: עבדים ל"ב* סק"א.

ב"ק א': תכ"ד* ובמילואים שם.

קידושין ג': פ"ט סק"ג.
דברי האב"מ בשם הריטב"א שהמקדיש שטר חוב הרי זה קדוש.
קידושין ג': פ"ט סק"ג (קטע ראשון).

דברי הגר"ח שבמלוה עצם הכסף שהמלוה עומד לקבל נחשב דבר שלא בא לעולם ואינו ברשותו, אבל בכל זאת עצם החוב והשיעבוד נחשבים שפיר דברים שישנם כאן ואפשר להקנותם.

גיטין: פרק המביא גט תל"ד (קטע "וע"ע בחידושי הגר"ח").

שיטת רש"י שחוב נקנה אנב קרקע.

גיטין: פרק המביא גט תל"ד (קטע "וע"ע גם").

דברי הגר"ח שבמעמד שלשתן כיון ששלשתן נמצאים כאן אין חסרון של אינו ברשותו של הנותן.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ד (קטע אחרון), תמ"ז, תמ"ח.

דברי הגר"א שבמעמד שלשתן שפיר יש חסרון של אינו ברשותו.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ח.

ביאור למה מהני הקדישו מלוה לפי אביי שסובר שלמפרע הוא גובה, הלא הוי אינו ברשותו.

ב"ק א': תכ"ד* במילואים (קטע "ועל פי").

בענין אם הלוה יכול למכור דבר הממושכן אצל המלוה. ובענין שיטת רש"י בפסחים דף ל' ע"ב בד"ה כולי עלמא וכו' שהקרקע של הלוה המשועבדת להמלוה נחשבת אינה ברשות הלוה ולכן אין הלוה יכול להקדישה או למוכרה אפילו למ"ד מכאן ולהבא הוא גובה.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"ג.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"א סק"ב (ותוס' שחולקים עליו וביאור מחלוקתם, ושרש"י סובר כן רק לגבי השוויות אבל לא לגבי גוף החפץ), פ'.

ב"ק א': תכ"ו סק"ב במילואים (א').

בענין היכא שהוא ברשות המקנה אבל לא יהי ברשות הקונה.

קידושין ג': קס"ב סק"ב (קטע אחרון).

בענין אם חשיב ברשותו כשמונה ברה"ר, או על גג שאינו שמור.

נדרים: פרק אין בין המודר י'.

קידושין ג': ק"ה (קטע "ודברינו").

ב"ק ב': פ"ז סק"ב.

ב"מ: פרק המפקיד א' (קטע "וע"ע בקצה"ח").

סימנים בענינים שונים: "חמץ בבית השומר" סק"ב.

בענין אם הטעם למה כשהוא ברה"ר הרי זה נקרא ברשותו הרי זה משום שמצב זה בזכות עצמו חשיב ברשותו כיון שהוא שולט או האם זה משום שבידו לקחת אותו ולעשותו ברשותו דמשום כך חשיב כבר עכשיו ברשותו.

ב"מ: פרק שנים אוהזין רנ"ח (קטע "ואולי").

שאפשר להקדיש ספינה בים משום דחשיבא ברשותו.

ב"ב ב': פרק יש נוהלין ל"ח סק"ב.

המחלוקת בין הבעל המאור והמלחמות בענין אם אפשר להקדיש חוב או האם מלוה נחשב דבר שאינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם.

(גיטין: פרק המביא גט תל"ד).

קידושין א': ע"ה (קטע "והנה הבעל המאור").

קידושין ג': פ"ט סק"ג.

ב"ק א': תכ"ד* במילואים (קטע "עוד יש ליישב דאירי").

דברי הרמב"ן שם שמקדש במלוה אינה מקודשת כי הוי דבר שאינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם.

(גיטין: פרק המביא גט תל"ד).

קידושין א': ע"ה.

קידושין ג': פ"ט סק"ג.

שמלוה בשטר נחשב שפיר ברשותו.

בענין אם המשכיר יכול להקדיש או למכור את הדבר המושכר ביד השוכר.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"ג.

"הקדישו ניזק איכא בינייהו" (למה אין כאן חסרון של אינו ברשותו).

ב"ק א': תכ"ד* ובמילואים שם, ת"ס (קטע "גם יש לעיין").

בענין למה נחשב פקדון ברשות המפקיד כשהוא אצל שומר.

קידושין ג': ק"ה.

ב"ק ב': פ"ז סק"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ב (קטע "וכתב"), שט"ז סק"ב (קטע "והחידושי הרי"ם"), פרק המפקיד א', קע"ז.

סימנים בענינים שונים: "חמץ בבית השומר".

שאפשר למכור דבר המושכר ביד אחרים.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"ג.

בענין אם אבידה נחשבת אינה ברשותו.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ג בהערה הראשונה.

ב"ק ב': נ"ז סק"א.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד (קטע אחרון), י"ד*, כ"א*, פרק המפקיד י', ל"ח.

בענין אם עבד שנגזל לא מיקרי ברשות הבעלים או האם הוא שפיר מיקרי ברשות הבעלים משום שהוקש לקרקעות או משום שיד עבד כיד רבו.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ג, כ"ד, ל"א, ל"ב, ל"ב*.

בענין היכא שנתרצה הגזלן להשיב, האם מיקרי כבר ברשותו של הנגזל.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ג בהערה השני'.

קידושין א': קפ"ד (קטע "מיהו תוס" ולהלן שם).

קידושין ג': ק"ה (קטע "ועיין בבית שמואל" ולהלן שם), ק"ס (קטע "והנה הקצה"ח"), קס"א (קטע "והנה עיין עוד").

ב"ק א': תכ"ד* (קטע "עוד יש

ליישב דאירי"), תנ"ב (קטע "והנה גם תוס"), ת"ס (קטע "והנה עיין ברי"ף").

ב"ק ב': נ"ז סק"ב (קטע ראשון ולהלן שם), ק"י, קי"ז, קי"א*, ש"ס. ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ה, רנ"ה (קטע ראשון), רפ"ו סק"ב.

סימנים בענינים שונים: "בענין מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "והנה שיטת תוס").

הסוברים שהיכא שנתרצה הגזלן לזה שהנגזל מקדיש את התפץ, הרי זה הקדש.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"ג בהערה.

קידושין א': קפ"ד (קטע "מיהו תוס" ולהלן שם).

קידושין ג': ק"ה (קטע "ועי' בבית שמואל" ולהלן שם), קס"א (קטע "והנה עיין עוד").

ב"ק א': תכ"ד במילואים (קטע "עוד יש ליישב דאירי").

ב"ק ב': נ"ז סק"ב (קטע ראשון ולהלן שם), ק"י, קי"א* (קטע "מיהו יש ליישב"), קט"ז (קטע "והנה עיין עוד"), קי"ז סק"ג, שי"א, ש"ס.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ה (קטע ראשון).

סימנים בענינים שונים: "בענין מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "והנה שיטת תוס").

בענין היכא שהגזלן לא שמע שהנגזל הקדיש אבל אנן סהדי שהי' מתרצה, האם ההקדש חל.

קידושין ג': קס"א (קטע "והנה עיין עוד").

ב"ק ב': נ"ז סק"ב (קטע ראשון וקטע "מיהו לפ"ז") ובהערה שם, ק"י.

הסוברים שהנגזל יכול להקנותו להגזלן עצמו.

קידושין א': ע"ה (קטע "והנה הבעל המאור"), קפ"ד (קטע "מיהו תוס" ולהלן שם).

מצד ההלכה אלא משום חסרון במציאות וסיבה צדדית.

קידושין ג': י"ט סק"ה.

בענין שגוי אינו יכול לתרום משום שאינו בתורת. וכן בענין שעבד אינו נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה משום שאינו בתורת. וכן בענין שחתומת גוי על גיטין וקידושין צריכה להיות פסול מדאורייתא משום שאינו בתורת.

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"ג. עוד בענין עבד מהו שיעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה.

קידושין ג': י"ט סק"א (ולהלן שם).

שיטות הראשונים בענין אם עבד נעשה שליח להוליך גט לאשה מיד בעלה, או האם הוא כמו קבלה דאינו נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה.

קידושין ג': י"ט סק"א.

הסברות לחלק.

קידושין ג': י"ט סק"ב סק"ג.

דברי תוס' בגיטין דף כ"ב ע"ב בענין לאו בני כריתות ניהו, ודברי הרמב"ם בענין זה.

גיטין: פרק המביא גט רס"ד.

דרכו של ר"ת שגוי אינו יכול לקנות עבד עברי בשטר כי אינו בתורת גיטין וקידושין. קידושין ב': קצ"ט (קטע אחרון), ר', ר"א.

שלפי ר"ת שגוי אינו יכול לקנות קרקעות בשטר, הרי הוא פסול לחתום על שטר משום שאינו בתורת (אפילו אם גוי כשר לעדות).

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"ב (קטע "ברם הקצה"ח"), שי"ג (קטע "והתומים"), שט"ז.

השיטה שבשטר מתנה או מכר אין צריכים ישנו בתורת.

גיטין: פרק המביא גט שי"ג (קטע "והנתייה"מ").

השיטה שאין צריכים שעדי מסירה יהיו ישנו בתורת.

גיטין: פרק המביא גט שי"ג (קטע "והתומים" ולהלן שם).

קידושין ג': ק"ה (קטע "ועי' בבית שמואל"), קס"א (קטע "והנה הבית שמואל").

ב"ק ב': נ"ז סק"ב (קטע "והנה השאגת ארי"), קט"ז (קטע "והנה השאגת ארי").

ב"מ: פרק שנים או חזין רנ"ה (קטע ראשון).

בענין אם שניהם ביחד יכולים להקדיש או לחלל.

קידושין ג': ק"ה (קטע אחרון), קס"א.

ב"ק ב': קט"ז.

בענין האשה שגולה ואמר הנגזל הרי את מקודשת בו.

קידושין א': קפ"ד (קטע אחרון).

בענין היכא שבא לידו בטעות, האם זה נקרא עוד ברשות הבעלים.

ב"ק ב': נ"ז סק"ב בההערה.

בענין דברי הגמ' בב"מ דף ז' שהיכא שהנגזל יכול להוציא את הקרקע בדיינים הרי הוא יכול להקדישה. האם הטעם הוא משום שהיא כגבוי וממילא ה"ה שהיכא שמעולם לא היתה שלו אם הוי מיהא כגבוי חשיבא כבר גם שלו, או האם הטעם הוא משום שעצם העובדא שהוא יכול להוציאה בדיינים נחשב מצב של ברשותו.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ"א.

הסברא שבכלל הדין של הוחלט השור נכלל שנחשב כאילו הוי כבר ברשותו.

ב"ק א': תכ"ד* במילואים (קטע "וע"ע בפ"י").

אינו בתורת

בענין מאיפוא לומדים שצריכים ישנו בתורת.

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"ב (קטע "ועוד יש להקשות") סק"ג. קידושין ג': י"ט סק"ד.

בענין מתי "אינו בתורת" פסול מצד הסברא ומתי צריכים פסוק.

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"ג.

בענין היכא שהטעם למה אינו בתורת אינו

בענין אם עדי חתימה צריכים להיות ישנו בתורת.

גיטין: פרק המביא גט שי"ג (קטע "והתומים" ולהלן שם), שט"ז.

בענין אם קטן מיקרי אינו בתורת.

קידושין ג': כ"א סק"ב.

אינו זבוח

דברי תוס' שיש איסור עשה של אינו זבוח מלבד הלאו של נבילה, ודברי הריצב"א שאין איסור עשה כזה.

שבועות: נ"ה, נ"ה* סק"ד, נ"ו.

סימנים בענינים שונים: "בענין ברכת שחיטה" (קטע "וכן סובר").

בענין אם נאמר האיסור עשה של אינו זבוח גם על פחות מכזית, או האם פחות מכזית אסור רק משום האיסור הכללי של חצי שיעור.

שבועות: נ"ה* סק"א* סק"ו.

בענין אם האיסור עשה נאמר גם על היכא שהוא אוכל שלא כדרך אכילה.

שבועות: נ"ה* סק"א* (קטע "והנה שיטת המהרש"ל").

בענין אם גם בחי' ועוף יש מצות עשה של שחיטה ואיסור עשה של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה* סק"ג.

בענין אם על טריפה ששחטה יש איסור עשה של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה* סק"ד סק"ה, נ"ז.

הקושיא שאם יש איסור עשה של אינו זבוח על טריפה ששחטה, איך חל האיסור של טריפה על האיסור עשה של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה, נ"ה* סק"ד.

דברי המהרש"א שי"ל שהאיסור של טריפה חל רק לאחר שחיטת הבהמה בשעה שכבר אין עלי' האיסור עשה של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה* סק"ד.

דרך הפכית, והיינו שבטריפה מכיון שלא שייך בה היתר שחיטה אין איסור עשה של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה* סק"ה.

ועוד קשה איך חל האיסור של נבילה על

האיסור של אינו זבוח.

שבועות: נ"ה.

בענין אם מה שהעובר במעי אמו אסור משום האיסור עשה של אינו זבוח הרי זה משום שסימני האם לא נשחטו או האם זה משום שהסימנים שלו עצמו לא נשחטו..

שבועות: נ"ה* סק"ה.

בענין אם יסוד האיסור של אינו זבוח הוא שלא לאכול מבהמה בלי שנזבחו הסימנים, אשר לפ"ז האיסור של אינו זבוח שיש על עובר במעי אמו אינו אותו איסור שיש לאחר לידה כי נשתנו הסימנים שצריכים לשחוט כדי להתירו (והיינו הצד שהזכרנו שהזכרנו שבמעי אמו הרי זה משום סימני האם), או האם יסוד האיסור הוא לא לאכול מבהמה שאין לה היתר שחיטה, אשר לפ"ז האיסור לא השתנה.

שבועות: נ"ו.

בענין אם האיסור עשה של אינו זבוח קאי על היכא שלא עשה מעשה שחיטה, אבל היכא שחשיב מעשה שחיטה אין את האיסור עשה אפילו אם בפועל השחיטה לא הועילה להתיר באכילה, או האם האיסור קאי על היכא שלא חל ההיתר של שחיטה, וכוונת הפסוק היא שהוא עובר על האיסור עשה כל היכא שהוא אוכל בלי 'זבחת' שמביא לידי 'ואכלת', כלומר היתר אכילה. ונפ"מ בין שני הצדדים.

שבועות: נ"ה* סק"ד.

בענין פירש"י שהכוונה ב"בהמה בחי' בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אבר מן החי, דזה מהני לאוסרה משום נבילה היכא שיש ספק בהשחיטה, וקושיית תוס' דהא אין מחזיקים מאיסור לאיסור, כגון בהציור הנ"ל שרוצים להחזיק מהאיסור של אבר מן החי להאיסור של נבילה.

יבמות ב': תקל"ד, תקל"ה, תקל"ו.

איסורי אכילה

בענין אם איסורי אכילה שבתורה הם איסורי גברא או איסורי חפצא.

נדרים: פרק כל כנויי ג' סק"א, י"ז,

בענין איירי דטרידי לאפוקי דם לא בלעי.
סימנים בענינים שונים: "בענין
חתיכה נעשית נבילה".

דברי הר"ן שאמרינן חתיכה נעשית נבילה
גם במשקה של היתר שנתערב עם משקה
של איסור.

סימנים בענינים שונים: "בענין
חתיכה נעשית נבילה".

דברי הר"ן שאחרי שההיתר נעשה נבילה
הרי הוא יכול לאסור חתיכה אחרת לבדו
בלי שהאיסור המקורי ילך עמו.

סימנים בענינים שונים: "בענין
חתיכה נעשית נבילה".

בענין מה שבכל האיסורים פטורים על שלא
כדרך, האם זה מצד הסברא, או האם מצד
הסברא חייבים גם על שלא כדרך, רק
שהעובדא שכתוב אכילה הרי זה בגדר
ילפותא שפטורים.

סימנים בענינים שונים: "בענין
מלקות על איסורי הנאה ובב"ח".

דברי המל"מ שאע"פ שאם אכל מאכל
שהוא אסור שלא כדרך אכילה אינו עובר
על הלאו, אבל בכל זאת סגי גם באכילה
שלא כדרך כדי לקיים מצות עשה של
אכילה.

סוכה: ק"ח.

בענין "שתי" בכלל אכילה", ובענין "נפש
לרבות את השותה", ובענין אם השיעור
הוא כזית או רביעית.

שבועות: מ"א, מ"ה, מ"ו (קטע
"עיי"ל ולהלן שם).

עוד בענין נפש לרבות את השותה (דברי
רעק"א בתשובה ק"צ).

סימנים בענינים שונים: "בענין
השיעור של איסורי הנאה".

בענין נפש לרבות את השותה בכשר בחלב.
סימנים בענינים שונים: "בענין בשר
בחלב".

עוד בענין נפש לרבות את השותה.

סימנים בענינים שונים: "יומא" י'.

הדרך שהכוונה בשתי" בכלל אכילה היא
שהמלה אכילה יכולה לשמש גם למלה
עבור שתי' בתורת מעשה שתי', א"נ
שהתורה החשיבה משקין כעוד סוג של

פרק ואלו מותרין ז' סק"א, כ"ד
(קטע "ורש"י" ולהלן שם).

חומש: פר' שמייני, אך את זה לא
תאכלו וגו' (י"א, ד') [א]. פר'
קרח, כל חלב יצהר וכל חלב
תירוש ודגן וגו' לך נתתים (י"ח,
י"ב) [א] (קטע "והנה הריטב"א"
ולהלן שם). פר' מטות, לא יחל
דברו (ל', ג') סק"א.

דברי הרמב"ם בסה"מ שבדבר שאסור
בהנאה גם האיסור אכילה הוא בגלל
ההנאה שבהאכילה ולא משום המעשה
אכילה בזכות עצמו.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה יש
לומר"), תקנ"ג סק"א, תקס"ו
סק"א (קטע "ושוב") ובההערות
שם, תקס"ז בההערה.

נדרים: פרק אין בין המודר ב'
סק"א (קטע "והנה כדי ליישב").

קידושין ד': שס"ז (קטע "גם").

סימנים בענינים שונים: "בענין
המבשל נבילה בחלב" סק"ג סק"ד
סק"ו סק"י.

הדרך שגם בדבר שאסור רק באכילה ולא
בהנאה יסוד האיסור של אכילה הרי הוא
משום הנאת מעיו וגרונו.

יבמות ב': תקס"ו סק"ב ובההערה,
תקס"ז.

המחלוקת בין ר"י ור"ל בענין אם מספיק
בהנאת גרונו או האם צריכים גם הנאת
מעיו.

כתובות ב': שס"ז, שפ"ד.

דברי הגר"ח שיסוד הדין של טעם כעיקר
אינו שהטעם אינו מתבטל, אלא הרי זה
בגדר איסור חדש של אכילת טעם שלמד
מוכל משרת ענבים.

זבחים ג': ק"א.

מחלוקת ראשונים אם על טעם כעיקר יש
חיוב כרת.

זבחים ג': ק"א.

שטעם כעיקר אינו בגדר אכילה של
"למשחה", ומש"ה מחשבה לאכול אכילה
כזאת אינה מפגלת.

זבחים ג': ק"א.

הנאה, אלא מלקין אותו מכת מרדות, וביאורו של המ"מ שזה משום שבדבר שראוי לאכילה חשיב הנאה בגדר שלא כדרך.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות על איסורי הנאה ובב"ח".

דברי הרמב"ם בסה"מ שבדבר שאסור בהנאה גם האיסור אכילה הוא בגלל ההנאה שבהאכילה ולא משום המעשה אכילה בזכות עצמו.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "ושוב") ובהערות שם תקס"ז בהערה.

נדרים: פרק אין בין המודר ב' סק"א (קטע "והנה כדי ליישב").

קידושין ד': שס"ז (קטע "גם").

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ג סק"ד סק"ו סק"י.

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ושוב הסיק שכוונת הרמב"ם היא כדבריו הנ"ל בסה"מ).

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה המקנה"), תקס"ו סק"א (קטע ראשון וקטע "ושוב כתב" וקטע "והנה מרש"י") ובהערה השני', תקס"ז בהערה.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ' בהערה, כ"א (קטע "וכוונתו" ולהלן שם).

קידושין ד': שס"ח (קטע "והנה המקנה").

שבועות: צ"ט (קטע "והנה האור שמח" ולהלן שם).

אוכל שאוכל אותו בדרך מעשה שתי', ולכן השיעור הוא רביעית, אבל הכוונה בנפש לרבות את השותה אינה שהוא חייב על שתי' בתורת מעשה שתי', אלא הכוונה היא שהתורה החשיבה גם שתי' כמעשה אכילה, ומש"ה שיעורו הוא בכזית כמו מעשה אכילה.

שבועות: מ"א (קטע "ויש לבאר"), מ"ז (קטע אחרון).

דברי המהרש"ל שלפי רבי שמעון שסובר שלוקין על כל שהוא ה"ה שלוקין על שלא כדרך, ובענין מה הדין אם אכל כל שהוא ואכל אותו שלא כדרך.

שבועות: נ' (קטע "והנה עי' במהרש"ל" ולהלן שם), נ"ה* סק"א* (קטע "והנה שיטת המהרש"ל").

איסורי הנאה

א. כללי

ב. בענין אם איסורי הנאה נחשבים שלו, וברשותו, ובענין אם יש להם דין ממון

ג. שלא כדרך הנאה

ד. חלפי איסורי הנאה

ה. המקדש באיסורי הנאה

ו. מצות לאו ליהנות ניתנו

א. כללי

בענין אם איסורי הנאה שבתורה הם איסורי גברא או איסורי חפצא.

נדרים: פרק כל כנויי ג' סק"א, י"ז, פרק ואלו מותרין ז' סק"א, כ"ד (קטע "ורש"י" ולהלן שם).

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו וגו' (י"א, ד') [א]. פר' קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתים (י"ח, י"ב) [א] (קטע "והנה הריטב"א" ולהלן שם). פר' מטות, לא יחל דברו (ל', ג') סק"א.

שיטת הרמב"ם שמהתורה אין מלקות על

ששריפתו והפיכתו לאפר מפקיעה את האיסור.

קידושין ג': קס"ג סק"ט.

בענין למה כל הנשרפין עפרן מותר משום שנעשה מצוותן, ואילו קטורת לאחר שעלתה תמרתו מעילה הוא דליכא אבל איסורא איכא.

ע"ז: קל"א.

ב. בענין אם איסורי הנאה נחשבים שלו, וברשותו, ובענין אם יש להם

דין ממון

בענין אם איסורי הנאה נחשבים שלו או לא.

כתובות ב': תס"ד*, תס"ח.

קידושין א': י' סק"ו.

קידושין ג': קל"ח (קטע "גם י"ל"), קס"ב.

ב"ק א': ל"ז* סק"א, קצ"ז, ר"ז (קטע ראשון), הסוגיא של אשו משום חציו ג' סק"א, ש"ה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ה. סימנים בענינים שונים: "בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון).

דברי הנתיחה"מ שהבעלים מתיאשים מהם, ועד דאתי לרשות זוכה הרי הם שפיר של הבעלים כמו אחרי כל יאוש.

כתובות ב': תס"ד* (קטע ועל פי דברי הבית הלוי"), תס"ח סק"ג.

שני צדדים בענין למה איסורי הנאה אינם שלו: א', כי המהות של בעלות היא זכויות בהחפץ וממילא מכיון שבאיסורי הנאה אין לו שום זכות של השתמשות אין כאן בעלות, ב', שהתורה בפועל מוציאה ומפקיעה את האיסורי הנאה מבעלותו.

כתובות ב': תס"ח סק"ה.

קידושין ג': קל"ח (קטע "גם י"ל"), קס"ב סק"א (קטע "והנה מקושיית"), קס"ג סק"א (קטע "מיהו לעיל" וקטע אחרון) סק"ג סק"ד, קע"ח.

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"א סק"א.

שיטת רש"י שאיסור הנאה נחשב איסור מוסף, ושיטת תוס' שאינו נחשב מוסף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"א בהערה, תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה גם בחולין" וקטע "ובע"כ צ"ל"), תקס"ז.

קידושין ד': שס"ז (קטע "גם").

סימנים בענינים שונים: "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב סק"ג סק"ה (סק"ו) סק"א (קטע "והנה כבר הבאנו").

בענין אם השיעור של איסור הנאה הוא כזית (כלומר הנאה מחתיכה שהיא כזית), או הנאה שהיא שוה פרוטה.

יבמות ב': תקס"ו סק"א בהערה הראשונה.

נדרים: פרק אין בין המודר ב' סק"א (קטע "והנה עי' בשו"ת רעק"א" וקטע "והנה כדי ליישב").

קידושין ג': קס"ח.

ב"ק א': תקכ"ח.

שבועות: כ"א (קטע) (והנה רעק"א"), ל"ו (קטע) "והקהלות יעקב").

סימנים בענינים שונים: "בענין השיעור של איסורי הנאה".

שקנין חליפין לא מהני היכא שהסודר אסור בהנאה.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה.

דברי הר"ן שפסיק רישא אסור רק באיסור אכילה אבל לא באיסור הנאה.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד' סק"א (קטע "והנה מהא").

"כל הנשרפין אפרן מותר": בענין אם מיקרי שהחפץ אסור בהנאה רק עד שנעשה אפר, או האם הוא אסור בהנאה לעולם רק

ב"מ: רע"ו** (קטע "גם י"ל").

בענין אם אפשר לזכות באיסורי הנאה.

קידושין א': י' סק"ו, חלק ההערות דף ג' הערה כ"ז.

קידושין ג': קס"ב סק"ב (קטע "ולכאורה" ולהלן שם).

סימנים בענינים שונים: "בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע "והנה הרמב"ם").

הטעמים לומר שאי אפשר לזכות באיסורי הנאה אפילו אם איסורי הנאה הם שלו.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "מיהו אכתי קשה" - כי אינו ברשותו, קטע "ועל פי דברי הבית הלוי" - בגלל שהקונה הוא מיואש ממנו, קטע "והפרי יצחק" - כי לא נשתנה כלום ע"י המכירה כיון ששניהם אסורים בו).

הדרך שחמץ בפסח שונה משאר איסורי הנאה ואפילו אם שאר איסורי הנאה הם שלו אבל חמץ בפסח אינו שלו כיון שיש חיוב לבערו, וכן הרי הוא אסור אפילו שלא כדרך הנאתו.

קידושין ג': קס"ב סק"א.

דברי הרמב"ם שקונה חמץ בפסח לוקה.

קידושין ג': קס"ב סק"ב (קטע "ולכאורה").

סימנים בענינים שונים: "בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע "והנה הרמב"ם" וקטע אחרון). "בענין מלקות" א' סק"ה (קטע "ובאמת" וקטע "ועכ"פ").

דברי החזו"א שהיכא שמותר שלא כדרך הנאה, וכן היכא שאפרן מותר, הרי הן שלו בנוגע לענינים אלו, וממלא מותר לו למוכרן לענינים אלו.

קידושין ג': קס"ב סק"ג, קס"ג סק"א (קטע "ולפ"ז").

בענין שאין לאיסורי הנאה דין ממון (ומש"ה אינם שלו).

קידושין ג': קס"ב סק"א (קטע "והנה מקושיית"), קס"ג.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ט.

בענין אם איסורי הנאה נחשבים אינם ברשותו.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "מיהו צ"ע על דבריו" וקטע "מיהו אכתי קשה" וקטע אחרון).

קידושין ג': קס"ב סק"ב.

סימנים בענינים שונים: "בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון).

בענין שאינו יכול להפקירם.

ב"ק א': ש"ה.

סימנים בענינים שונים: "בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון).

שאע"פ שמותר לחולה שיש בו סכנה לאכול איסורי הנאה אבל אינם נחשבים שלו אלא מיקרי שמשולחן גבוה קא זכי. קידושין ג': קס"ג סק"ג.

ג. שלא כדרך הנאה

בענין מה שבכל האיסורים פטורים על שלא כדרך, האם זה מצד הסברא, או האם מצד הסברא חייבים גם על שלא כדרך, רק שהעובדא שכתוב אכילה הרי זה בגדר ילפותא שפטורים.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות על איסורי הנאה ובב"ח".

שיטת תוס' שמותר ליהנות שלא כדרך הנאה.

קידושין ג': קס"ב סק"א, קס"ד*.

שיטת הרמב"ן והריטב"א והר"ן שמדרבנן אסור.

קידושין ג': קס"ב סק"ב, קס"ג סק"ד, קס"ד*.

הצד שכתב המל"מ שאסור מן התורה רק שאין לוקין על זה.

קידושין ג': קס"ד*.

בענין אם ליהנות מהאפר אחרי שנשרף נחשב דרך הנאתו של החפץ כיון שכן הוא הדרך ליהנות מאפר (רק שהתורה גזרה שכל הנשרפין אפרן מותר), או האם אינו נחשב דרך הנאתו של החפץ כי החפץ המקורי אינו עומד להנאה זו.

קידושין ג': קס"ה סק"ב.

דברי המגן אברהם שמתיר ללעוס חטין ולתת על גבי מכתו בפסח כי זה נחשב שלא כדרך הנאה.

נדריים: פרק אין בין המודר א' (קטע "והנה עי' עוד").

דברי המגן אברהם שמתיר שלא כדרך הנאה במודר הנאה.

נדריים: פרק אין בין המודר א' (קטע "והנה עי' עוד").

הדרך שחמץ בפסח שונה משאר איסורי הנאה ואפילו אם שאר איסורי הנאה הם שלו אבל חמץ בפסח אינו שלו כיון שיש חיוב לבערו, וכן הרי הוא אסור אפילו שלא כדרך הנאתו.

קידושין ג': קס"ב סק"א.

דברי המהרש"ל שלפי רבי שמעון שסובר שלוקין על כל שהוא ה"ה שלוקין על שלא כדרך, ובענין מה הדין אם נהנה כל שהוא ואכל אותו שלא כדרך.

שבועות: נ' (קטע "והנה עי' במהרש"ל" ולהלן שם), נ"ה* סק"א* (קטע "והנה שיטת המהרש"ל").

ד. חליפי איסורי הנאה

בענין אם החליפין של איסורי הנאה אסורים על המחליף מדאורייתא או מדרבנן.

נדריים: פרק השותפין כ"א סק"ד.

שיטות רש"י ותוס' והר"ן והרא"ש בענין אם חליפי חליפין אסורים על המחליף.

נדריים: פרק השותפין כ"א.

קידושין ג': קס"ד סק"ב.

ה. המקדש באיסורי הנאה

שיטות הראשונים בענין למה מוכרן וקידש בדמיהן מקודשת.

נדריים: פרק השותפין כ"א.

קידושין א': י' סק"ז.

קידושין ג': קס"ד סק"ב.

בענין אם מותר לכתחילה לקדש אשה בדמיהן.

נדריים: פרק השותפין כ"א סק"ד.

קידושין ג': קס"ד סק"ב.

בענין המקדש (או קונה) בדבר ששו"פ להאשה אבל לא להמקדש, או שאסור בהנאה על המקדש אבל לא על האשה, וכן בענין היכא שנתייקר ונהי' שו"פ לאחר שעזב את ידו של המקדש קודם שהגיע להאשה, האם בציורים אלו אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל.

נדריים: פרק השותפין כ"א סק"ב.

קידושין א': י' סק"ז, קי"ח סק"ג, קכ"ו סק"א, קפ" (קטע "והנה הר"ן").

קידושין ג': קל"ו, קס"ג סק"ג, קס"ד סק"ב (קטע ראשון), חלק ההערות דף נ"ח הערה כ"א והערה כ"ו והערה כ"ט.

קושיית תוס' למה המקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת הלא היא יכולה ליהנות שלא כדרך הנאתן.

קידושין א': י* (קטע "ועוד הוכיח").

קידושין ג': קס"ב, קס"ג, קס"ד סק"א, קס"ה.

בענין שטר קידושין שכתבו על איסורי הנאה.

קידושין א': י' סק"ו, ל"ה (קטע "והנה כבר"), מ"ה סק"ב, חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה.

בענין המקדש באיסורי הנאה דרבנן.

קידושין ג': קס"ג סק"א סק"ב.

בענין המקדש בציפורי מצורע.

קידושין ג': קס"ג סק"ה סק"ט.

בענין המקדש בפטר חמור.

קידושין ג': קס"ג סק"ז סק"ט (קטע אחרון), קס"ה סק"א (קטע "ועכ"פ").

בענין המקדש בחמץ בפסח.

קידושין ג': קס"ג סק"ו.

בענין המקדש בבכור בהמה.

שאשה קודמת לאיש למאכל כי אין דרכה לחזור על הפתחים.

הוריות: קס"ג.

הדרך שאשה קודמת לאיש לכסות אפילו היכא שאי אפשר להאיש לחזור על הפתחים משום שבושת גופה מרובה.

הוריות: קס"ג.

דברי הירושלמי שאם שניהם עומדים בקלון איש קודם לאשה כי איש אין דרכו לכך.

הוריות: קס"ד.

בענין שאם היו הוא ואביו ואמו ורבו בשבי, אמו קודמת לכולם לפדות.

הוריות: קס"ה.

דברי הירושלמי שכסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ.

הוריות: קס"ה.

אישות

ע"י עוד בערך קידושין, ובערך חופה, ובערך נישואין.

בענין החיוב מזונות, ע"י בערך מזונות.

בענין עד אחד שמעיד שמת בעלה, ונשאת האשה על פי עדותו, ע"י בערך עדות אשה.

בענין אם יעוד נחשב אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם הוא סוג חדש של אישות, ועוד בענין יעוד, ע"י בערך עבד עברי - יעוד - כללי, ולהלן שם.

בענין אם פלגשות היא רק היתר ביאה, או האם היא סוג חדש של אישות, ועוד בענין פלגש, ע"י בערך פלגש.

בענין אם מאמר נחשב אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם הוא סוג חדש של אישות, ועוד בענין מאמר, ע"י בערך יבום וחליצה - מאמר.

בענין אם שפחה חרופה נחשבת בעלת אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם זה סוג חדש של אישות, ועוד בענין

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ו**
(קטע "מיהו אכתי צ"ע" ולהלן שם).

1. מצות לאו ליהנות ניתנו

ע"י עוד בערך שופר.

הסברות למה.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד' סק"א.

שבועות: נ"ה* סק"ב.

בענין המחלוקת בין הר"ן והרשב"א אם אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו כשיש הנאת הגוף.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד', ו',

פרק אין בין המודר ו' סק"ז.

שבועות: נ"ה* סק"ב.

בענין דברי הרשב"א שהיכא שאפשר לקיים את המצוה בחפץ אחר לא אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד' סק"א

סק"ג סק"ד.

הדרך שלא אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו היכא שהמצוה היא רק מצוה קיומית.

שבועות: נ"ה* סק"ב.

איש קודם לאשה

הטעם של הרמב"ם שאיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבידה הוא כי איש שייך במצות טפי, וטעמו של המקומי שדה שאיש מסוגל להיות קדוש אבל אשה יכולה להשיג רק טהרה.

הוריות: ק"ס.

בענין אם איש קודם גם לנשים הרבה, וכן לאשה מעוברת.

הוריות: קס"א.

דברי שו"ת יעב"ץ בענין ילד וילדה העומדים בשמד ואפשר להציל רק אחד מהם.

הוריות: קס"א.

בענין אם קטן קודם לאשה גדולה.

הוריות: קס"ב.

בענין מה שהרמב"ם השמיט הדין שאיש קודם לאשה.

הוריות: קס"ב.

שפחה חרופה, ע"י בערך שפחה חרופה.

בענין אם אישות בן נח נחשבת אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם היא סוג חדש של אישות, ועוד בענין אישות בן נח, ע"י בערך גוי בן נח.

א. מהות ודיני אישות ישראל

ב. זכותי האשה וזכותי הבעל

ג. אשתו כגופו

ד. מיתת הבעל

א. מהות ודיני אישות ישראל

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת הקידושין לעולם רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האישות, או האם היא נאסרת רק עד אותה שעה כי מה שאסור אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש.

יבמות ב': תקמ"ז (קטע ג'").

גיטין: פרק המביא גט ל"ו (קטע "מיהו ראיתי").

קידושין א': ט"ו סק"ב סק"ג, כ"א (קטע "וי"ל"), קפ"ו.

קידושין ג': ס"ה.

גדר הקנין שיש להבעל באשתו ע"י קידושין.

כתובות ב': קנ"ד סק"א (קטע "וע"ע בשו"ת").

גיטין: פרק המביא גט ט"ו, מ"ח.

קידושין א': א', ח' סק"ג, נ"ה סק"ג, פ"א סק"ג ובהערה השני', ק"י (קטע "ועכ"פ"), קי"א סק"א, קל"א (קטע "אלא" ולהלן שם), קל"ג (קטע "והנה דעת").

קידושין ד': רמ"ד סק"ד (קטע ראשון).

שקידושי אשה הרי הן כקדושת הגוף ולכן לא פקעי בכדי.

קידושין א': קי"א סק"א (קטע "והנה בנדרים").

עוד באריכות בענין דעות האמוראים בענין

אם קידושין פקעי בכדי או לא, ולמה.

נדרים: פרק ארבעה נדרים הסוגיא של בר פדא א'.

דברי רש"י שקטן אינו יכול לקדש אשה כי כתיב כי יקח איש, והסברא דהוי משום שקטן אינו יכול לעשות חלות.

קידושין ב': רמ"ה (קטע "וצ"ב" ולהלן שם).

הדרך שאין אשת איש נאסרת על בעלה אם יש רק ספק שזינתה, ולא אמרינן שספיקא דאורייתא לחומרא.

כתובות א': קס"ד, קס"ה, קס"ח (קטע "והנה לפי הדרך").

שרבנן תיקנו נישואין דרבנן לבת שהלכה אבי' למדינת הים אחרי הקידושין לפני הנישואין כמו שתיקנו היכא שהלך האב לפני קידושין.

קידושין ג': ס"ד.

בענין "שכינה ביניהם", ולמה תיקנו באישות תקנות לשמור על השלום ("כדי שלא תתגנה על בעלה", "כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה", "משום איבה", "משום חינא"), משא"כ בשאר יחסים כגון אב ובן ורב ותלמיד ושותפין.

חומש: פרק קרח, ולא יהי' כקרח וכעדתו ("ז", ה') [א] (קטע אחרון).

ב. זכותי האשה וזכותי הבעל

ביאור מה שאדם חייב לכבד את אשתו "יותר מגופו".

חומש: פרי' לך לך, ויט אהלה ("י"ב, ח').

בענין החיוב על אשה לכבד את בעלה.

חומש: פרי' לך לך, ויט אהלה ("י"ב, ח').

"מזוני עיקר או מעשה ידיים עיקר".

יבמות ג': י"א.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ט.

בענין אם מציאתה היא של בעלה תחת מזונות או משום איבה.

כתובות א': ד' סק"ב.

שקטנה שנשאת, בעלה זכאי במציאתה ובמעשי ידי' ובהפרת נדרי'.

גיטין: פרק השולח פ"ו סק"ב.

בענין היכא שקידש על התנאי ונתבטל התנאי, האם הבעל חייב להחזיר את כל הפירות שאכל.

גיטין: פרק השולח פ"ו סק"ב.

בענין היכא שנתבטלו הקידושין משום שאדעתא דרבנן מקדש, האם הבעל חייב להחזיר את כל הפירות שאכל.

גיטין: פרק השולח פ"ו סק"ב.

שהחיוב של עונה הוא גם מצוה כלפי שמיא, וגם כעין חיוב ממון להאשה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קט"ז.

בענין אם בזמן נדתה של אשה הרי זה נחשב שהבעל פטור מעונה, או האם זה נחשב שבאמת הוא חייב רק שאסור לו לקיים את החיוב,

סימנים בענינים שונים: "בענין מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "והנה כשאמרתי").

דברי הרשב"א שמצות עונה כלפי שמיא היא תוצאה ממה שהוא משועבד לה, ואם פקע השיעבוד ליכא מצוה כלפי שמיא.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד' סק"א (קטע "והנה גם הרשב"א").

דברי הבית יעקב דהיכא שבדעתו לגרשה הרי הוא יכול לאסור תשמישו עלי' בנדר.

כתובות א': ק"ג (קטע "והנה הבית יעקב").

ג. אשתו כגופו

בענין אם אשתו היא כגופו ממש, או האם רק כסתם קורבה.

סנהדרין: פרק זה בורר ס"ג (קטע "ועי' בתורת חיים" וקטע "מיהו לפי דברי התורת חיים").

בענין אם אמרינן גם שארוסתו היא כגופו.

כתובות א': של"ג.

כתובות ב': רנ"ג (קטע אחרון).

סנהדרין: פרק זה בורר ס"ה (קטע "ועל פי הנ"ל יש לבאר" וקטע "ועי' בחידושי הר"ן" ולהלן שם), ס"ח.

שאשתו כגופו פועל שהאשה היא כבעלה, אבל לא שהבעל הוא כאשתו, וממילא אין הוא מקבל את דיני האשה.

סנהדרין: פרק זה בורר ס"א, ס"ג (קטע אחרון).

בענין אם נשי קרוביו נחשבות קרוביו כמו שקרובי אשתו נחשבות קרוביו.

סנהדרין: פרק זה בורר ס"ט.

שאשה היא כבעלה רק לענין האשה והבעל עצמם, דהיינו שקרובי האשה נחשבים הקרובים של הבעל, וכן איפכא, אבל אין זה גורם שקרובי האשה נקראים הקרובים של קרובי הבעל.

סנהדרין: פרק זה בורר ס"ד.

ד. מיתת הבעל

בענין אם נשארת שארות לאחר מיתת האשה, וכן לאחר מיתת הבעל.

יבמות ב': ש"ב (קטע "וגם ביארנו"), ש"ט סק"ב (קטע "מיהו השתא" וקטע אחרון), סק"ד סק"ו.

כתובות א': מ', מ"א, פ"ד סק"ב*.

גיטין: פרק המביא גט רע"ב (קטע "מיהו יש גם" וקטע אחרון).

קידושין ד': ר"ג (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן שם).

ב"ק א': תקל"ח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ו סק"א (קטע ראשון) סק"ב.

סנהדרין: קצ"ג (קטע "והנה עיין בתוס").

חומש: פר' שופטים, שום תשים עליך מלך (י"ז, ט"ו) [ב] (קטע "והנה עיין בתוס").

בענין אם היציאה של מיתת הבעל היא עם

גמר מיתה או האם רק לאחר גמר מיתה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ס"ה.

קידושין ב': ר"צ.

הסברא שהטעם למה במים שאין להם סוף חיישנן למיעוטא דמיעוטא הוא משום שיש ב' חזקות, חזקת אשת איש וחזקת חי.

גיטין: פרק המביא גט כ"א סק"ג.

"הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא".

גיטין: פרק המביא גט תנ"ג (קטע

"עוד יש להעיר" ולהלן שם).

בענין אם הטעם למה התירוה ב"ד לינשא ונישאת ואח"כ בא בעלה הרי היא פטורה מחטאת הרי זה משום שיחיד התולה בב"ד פטור או האם זה מפני שעקרו את הנישואין.

הוריות: א' סק"ב (קטע "ברם"

וקטע אחרון).

הדרך שבהציוור של התירוה לינשא ונישאת הרי זה נחשב שעשתה על פי ב"ד הגדול משום שתחילת התקנה היתה על פי ב"ד הגדול.

הוריות: א' סק"ב (קטע "גם י"ל"),

י"ד.

אישתרי - הואיל ואישתרי אישתרי

בענין למה לא ילפינן מיבום שלא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי.

יבמות א': ק"ס.

זבחים ג': כ'.

בענין הואיל ואישתרי אישתרי היכא שהאיסור הראשון נדחה, והיכא שהותר, וכן היכא שיש ב' שמות של איסור, וכן היכא שיש ב' סיבות לשם אחד.

יבמות א': מ"ה סק"ח (קטע

ראשון), ק"ג סק"ב, קנ"א, קנ"ט.

קידושין ב': רע"ו (קטע "והנה

ביבמות").

קידושין ד': שס"ה.

זבחים ג': כ"ח.

חומש: פר' אחרי מות, איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה (י"ח, ו') סק"ד סק"ה.

בענין אם אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי היכא שהאיסור הראשון הותר אפילו שלא מטעם המצוה.

יבמות א': קנ"ט.

זבחים ג': כ"ה.

בענין אם הואיל ואישתרי אישתרי הוא בגדר דחוי' או הותרה.

יבמות א': קנ"ח (קטע "וגם האחיעזר").

קידושין ב': רע"ו (קטע "והנה ביבמות").

זבחים ג': כ"ד.

בענין אם אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי רק באיסורים ששויים בחומר שלהם או האם אפילו כשהאיסור השני הוא יותר חמור.

זבחים ב': קנ"ז סק"ג.

זבחים ג': ל"ב.

שבהואיל ואישתרי אישתרי שיעבור על האיסור השני בעידנא אחת עם האיסור הראשון.

יבמות א': קנ"ב.

זבחים ג': ל"ו.

בענין הואיל ואישתרי אישתרי היכא שבאו שני האיסורים בבת אחת.

יבמות א': קנ"ח, קס"א (קטע "מיהו נראה").

קידושין ב': רע"ו (קטע "והנה ביבמות").

זבחים ג': כ"ד.

בענין אם הואיל ואישתרי אישתרי מהני להפקיע איסור שכבר חל לפני שחל האיסור השני שהותר.

יבמות א': קנ"ח.

זבחים ג': כ"ד בההערה.

בענין היכא שאם לא נאמר הואיל ואישתרי

קידושין ב': רע"ח.

אלדר ומידר

הדעה שאלדר ומידר היו הזקנים שהאריכו ימים אחרי יהושע.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ג.

דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"א (קטע "ובבמדבר רבה").

אלול

עבודת האדם בחודש לול.

אלול - תשרי: אלול א'.

בענין אלול מלשון מאלליא.

אלול - תשרי: אלול ב'.

אליהו הנביא

ע"י בערך גילוי אליהו.

אליעזר עבד אברהם

ביאור "דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים".

חומש: פר' לך לך, הוא דמשק

אליעזר (ט"ו, ב') סק"א.

שיחות: עמ' ס"ג.

מדת אליעזר להיות גלוי לב, ולא להסתתר מאחורי וילון.

חומש: פר' חיי שרה, עבד אברהם

אנכי (כ"ד, ל"ד).

שיחות: עמ' כ"ט.

בטחוננו של אליעזר בענין מציאת אשה ליצחק.

חומש: פר' חיי שרה, עבד אברהם

אנכי (כ"ד, ל"ד) (קטע "ובאמת יש

להעיר" וקטע "אלא").

שיחות: עמ' כ"ט.

בענין למה אליעזר בדק את רבקה במדות ולא ביראת שמים ויראת חטא.

חומש: פר' חיי שרה, והי' הנער

(הנערה) אשר אמר אלי' (כ"ד,

י"ד) [ב].

שיחות: עמ' א'.

אלל

המחלוקת בין רבי יוחנן וריש לקיש אם אלל (שמצטרף עם הבשר לטמא טומאת

אישתרי או גם האיסור הראשון לא יהי' מותר, והיכא ששפיר יהי' הותר.

יבמות א': קנ"ח, קנ"ט.

זבחים ג': כ"ד, כ"ה.

בענין אם במצורע בעל קרי, האיסור של כניסת מצורע הי' נותר אפילו אם לא היינו אומרים הואיל ואישתרי להתיר האיסור של בעל קרי.

יבמות א': קנ"ח (קטע אחרון),

קנ"ט, קס"א (קטע "מיהו נראה"

וקטע "שו"ר").

בענין הדין שאם נפלה לפניו יבמה ונתמנה להיות כהן גדול, לא יכנס: למה לא אמרינן הואיל ואישתרי האיסור של אשת אח אישתרי נמי האיסור של אלמנה לכהן גדול.

יבמות א': קנ"ח (קטע "וגם

האחיעזר"), ק"ס (קטע "ועכ"פ").

זבחים ג': כ' (קטע "ועכ"פ

האחיעזר"), כ"ד (קטע "וכתב כן"

וקטע אחרון).

חומש: פר' אחרי מות, איש איש

אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות

ערוה (י"ח, ו') סק"ד.

בענין למה לא מתירים ליבם נדה היכא שפירסה נדה אחרי שנפלה ליבום מטעם הואיל ואישתרי אישתרי (כלומר הואיל ואישתרי האיסור של אשת אח אישתרי נמי האיסור של נדה).

יבמות א': ק"ס.

בענין אם שייך לומר הואיל ואישתרי אישתרי לענין להתיר את האיסור של כלאים גם אחרי העבודה, וכן האיסור של הנאה מבגדי כהונה.

קידושין ג': קמ"א.

בענין לומר הואיל ואישתרי אישתרי לענין שיהי' עבד עברי כהן מותר בשפחה כנענית.

קידושין ב': רע"ה סק"ו, רע"ו.

בענין לומר הואיל ואישתרי אישתרי לענין שיהי' כהן מותר ביפת תואר.

אלקנה

בענין אם אלקנה הי' מבעלי המסורה של התורה ואחד ממעתיקי השמועה.
אבות: פרק ראשון ד' סק"ד.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים
 א' סק"ג.

אמהות

הסוברים שהוחלפו העוברים בין רחל ולאה, ולא שעובר זכר נתחלף להיות נקיבה.
כתובות א': רנ"ג.

אמון המלך בן מנשה בן חזקיהו

בענין שבא על אמו.
קידושין ד': ת"ד.
חומש: פר' אחרי מות, כמעשה
 ארץ מצרים וגו' (י"ח, ג') (קטע
 "ועיין בסנהדרין").

אמונה

בענין אמונה הבנוי על קבלה מאבותיו ורבותיו, לעומת אמונה על פי חקירה וראיות.

חומש: פר' יתרו, וישמע יתרו (י"ח, א').
תפילה: י"ב.

בענין "אמונה חושית".

חומש: פר' יתרו, וישמע יתרו (י"ח, א') (קטע "וענין אמונה חושית").
תפילה: י"ב (קטע "וענין אמונה חושית").

שיטות הראשונים בענין מה נכלל במצות אנכי ה' אלוקיך.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלוקיך (כ', ב') [א].

דברי הרמב"ן שהטעם למה לא מנה הבה"ג את אנכי ה' אלוקיך בכלל התרי"ג מצות הרי זה משום שהמושג "מצוה" מתחיל רק לאחר שמודים במציאותו של זה שצוה.
הוריות: צ"ד.

שיטות הראשונים במה נכלל במצות ה' אחד.

אוכלין ולא טומאת נבילה) הוא מרטקא (רבי יוחנן) או בשר שפלטתו סכין (ריש לקיש).

זבחים ג': קי"ג.

המחלוקת בין רש"י ור"ת במה היא הכוונה במרטקא.

זבחים ג': קי"ג.

אלמנת עיסה

דעת הרמב"ם שגם לפי רבן גמליאל בדיעבד לא תצא.

כתובות א': שמ"ח, שס"ב סק"ב, סק"ג (ודברי הרמב"ן שחולק).

שיטות הפוסקים בהציוור של שתיקה היכא שיש ספק ידוע.

כתובות א': שנו"ו.

בענין היכא שקראו לאשה "עמונית" או "מואבית" ושתקה.

כתובות א': שנו"ז.

בענין היכא שקראו לאדם "מצרי" ושתק.
כתובות א': שנו"ז.

אלעזר הכהן

בענין אם יש ראי' ממה שאלעזר הכהן נכנס לארץ שלא נגזרה גזירת המרגלים על בני לוי או על היתרים מבני ס'.

חומש: פר' ואתחנן, עלה ראש הפסגה ושא עיניך (ג', כ"ז) סק"ו.
דמויות ותקופות: משה רבינו, ד' סק"ו.

שיהושע ואלעזר היו בגדר מחלקים של ארץ ישראל (ביחד עם נשיאי השבטים). ובענין אם היו צריכים להם משום השררות של מלך וכהן גדול או האם הי' משום מדריגתם הרוחנית.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ד, כ"ד סק"ב סק"ג.

חומש: פר' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ד, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ב סק"ג.

אמרכל

בענין המהות של אמרכל.
הוריות: קע"ד.
בענין אם הוא יכול להיות ישראל.
הוריות: קע"ג.

אמתלא

ע"י עוד בערך עדות בסוף סק"ז.
סברות שונות בענין למה מהני אמתלא.
כתובות ב': קכ"ד.
ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א.
ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו
סק"ב.

הצד שכתב המהרש"א שבתכ"ד אפשר לחזור בלי אמתלא, והצד שכתב ששפיר צריכים אמתלא ושמהני אמתלא רק תכ"ד.
כתובות ב': קכ"ד.

בענין אם אמתלא מהני להאמין את דבריו השניים נגד דבריו הראשונים, וממילא מהני רק כשיש לו נאמנות עצמית על דבריו השניים, או האם מהני לעקור את דבריו הראשונים, וממילא מהני אפילו כשאין לו נאמנות על הצד השני, וכגון בהודאת בעל דין, או באב שאמר קידשתי את בתי.

כתובות ב': קכ"ג סק"ב (קטע "ובחמדת" ולהלן שם), קכ"ד, קכ"ו*.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז (קטע "שוב"), פרק השולח ל"ז (קטע "ג").

קידושין ד': ר"נ סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ח (קטע "ובחמדת שלמה" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א (קטע אחרון).

ב"ב ב': ת"א, פרק יש נוחלין קמ"ו סק"ב (קטע "ועכ"פ").

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ג (קטע "ובחמדת שלמה" וקטע אחרון).

בענין מה צריך להיות טיב האמתלא.
כתובות ב': קכ"ו.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלוקיך (כ', ב') [א] סקי"א.

בענין למה לא מברכים ברכת המצות על מצות אמונה.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלוקיך (כ', ב') [ג].

חנוכה: ט"ז סק"א סק"ב.

ביאור אמונה ב"דעת תורה".

חומש: פר' שופטים, כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו וגו' (י"ח, י"ד).

שיחות: עמ' קל"ח - ק"מ.

אמן

המחלוקת בין הב"ח והמג"א בענין אם בהאמן על ברכת מחי' המתים צריך להתכוין רק שהדבר אמת כמו בכרכות השבח (ב"ח), או האם צריך להתכוין גם לתפילה שיקרה במהרה כמו בכרכות בקשה (מג"א).

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק י"א סק"ב.

חומש: פר' וילך, הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וגו' (ל"א, ט"ז) אות ט'.

דברי הביאור הלכה שהמחלוקת הנ"ל קיימת גם בהאמן על ברכת מגן אברהם.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק י"א סק"ב.

חומש: פר' וילך, הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וגו' (ל"א, ט"ז) אות ט'.

בענין אם שייך לומר שהעונה אמן הוא כמוציא שבועה מפיו, גם על מה שמשלימים בדברי המשביע מדין ידות.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א.

בענין להפסיק באמצע התפילה כדי לענות אמן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ב' אות ג' ואות ד' ואות ח' ואות ט'.

בענין אם האב שאמר קידשתי את בתי יכול לחזור בו ע"י אמתלא.

כתובות ב': קכ"ג.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז (קטע "שוב").

קידושין ד': רמ"ט סק"ב, ר"נ, רנ"ב.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ח (קטע "ובחמדת שלמה" וקטע אחרון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו.

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ג (קטע "ובחמדת שלמה" וקטע אחרון).

דברי הקצה"ח שאע"פ שאמתלא מהני לחזור בו משיא אנפשי' חד"א אבל לא מהני לחזור בו מהודאת בע"ד.

כתובות א': קנ"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א (קטע "ועי' באמת בקצה"ח").

ב"ב ב': שכ"ב, שנ"ו סק"א (קטע ראשון), (שע"ד), ת"א (קטע "ועכ"פ"), פרק יש נוחלין קמ"ו סק"ב.

שאפילו אם הדין הי' שעד יכול לחזור ולהעיד אבל הי' צריך אמתלא. וביאור למה הי' צריך בכה"ג אמתלא. וכן היכא שהדין הוא שהוא באמת יכול לחזור בו ע"י אמתלא כי לא נאמר בכה"ג שאינו חוזר ומגיד, למה גם בלא אמתלא אינו יכול לחזור בו.

כתובות ב': ט"ו (קטע "ועי' בספרי"), קכ"ג סק"א (קטע "גם צ"ע" ולהלן שם), קכ"ו סק"ב.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז (קטע אחרון).

קידושין ד': ר"נ סק"א (קטע "גם צ"ע" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א (קטע "והנה מעתה").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו

סק"א (קטע "וע"ע בקו"ש").

בענין אם ע"א באיסורין יכול לחזור בו ע"י אמתלא.

כתובות ב': ט"ו (קטע "ועי' בספרי"), קכ"ג סק"א סק"ב, קכ"ה.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז (קטע "שוב").

קידושין ד': רמ"ט סק"ב, ר"נ, רנ"א סק"א (קטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ח (קטע "ובחמדת שלמה" וקטע אחרון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א (קטע ראשון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו.

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ג (קטע "ובחמדת שלמה" וקטע אחרון).

דברי שו"ת הר"ן שעד אחד באיסורין שהעיד בפני ב"ד אינו יכול לחזור בו אפילו ע"י אמתלא, ואם העיד שלא בפני ב"ד הרי הוא יכול לחזור בו גם בלי אמתלא, אבל רק בפני ב"ד, אבל לחזור בו שלא בפני ב"ד בעי אמתלא.

כתובות ב': קכ"ג סק"א (קטע "והקו"ש") סק"ב (קטע "ועי' בספרי").

קידושין ד': ר"נ סק"א (קטע "והקו"ש") סק"ב (קטע "ועי' בספרי"), ר"ע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א (קטע "וע"ע בש"ש").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו סק"ב (קטע "ועי' בספרי" וקטע "ועוד כתב").

בענין שאם אפשר לחזור ע"י אמתלא א"כ איך אפשר להעניש על פיו הלא אולי יחזור בו ע"י אמתלא (לענין הנאמנות של האב על בתו, וכן לענין הוחזקה נדה בשכנותי' דבעלה לוקה עלי').

קידושין ד': רמ"ט סק"ב.

בענין מה ש"חד קטיל אבכא דבי רבי".
ע"ז: צ"ט - ק"א.

אנינות

בענין כהן גדול מקריב אונן, ע"י בערך כהן גדול - מקריב אונן.

א. מתי נקרא אונן

ב. דיני אונן

א. מתי נקרא אונן

שהיכא שנתיאש מלקבור את מתו ליכא אנינות ואפילו אם נתיאש רק לזמן מסוים. וע"ע להלן בסמוך.

כתובות א': צ"א סק"ה.

בענין אם אנינות היא מן התורה לאחר שכבר נקבר.

כתובות א': פ"ח.

בענין אם אנינות היא מהתורה ביום המיתה שאינו יום הקבורה או יום הקבורה שאינו יום המיתה.

כתובות א': פ"ח, צ"ב (דברי הרמב"ם בענין זה לענין אבלות יום ראשון וכן לענין אכילת מעשר שני).

שאנינות דרבנן שייך גם היכא שאינו חייב להתאבל (כגון על הרוגי ב"ד), אבל לא אנינות דאורייתא.

חומש: פר' וירא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו' (כ"ב, ז') בההערה.

ספיקת המל"מ אם יש אנינות של תורה בגלל לענין שלא לעבוד עבודה ושלא לאכול קדשים.

זבחים ב': פ"ד.

דיני אונן

שאנינות היא מן התורה רק לענין שפסול לעבודה ושאסור באכילת מעשר שני וקדשים.

כתובות א': פ"ח, ק"א.

המחלוקת ראשונים בענין איזה דברים אסורים לאונן.

כתובות א': פ"ח.

בענין אם אונן אסור בתשמיש המטה.

הסברא לומר שאם חוזר ואומר שאמר מה שאמר בגלל "תמות נפשי עם פלישתים" לא חשיב אמתלא.

כתובות ב': קס"ד.

שיטת הרא"ה שאע"פ שאשה שאמרה נתקדשתי יכולה לחזור בה ע"י אמתלא אבל לא היכא שפרטה למי נתקדשה.

קידושין ד': רנ"ב.

השיטה שאפילו אם גם בכה"ג יכולה לחזור בה ע"י אמתלא אבל לא היכא שפרטה לפני ב"ד.

קידושין ד': רנ"ב.

אמתלאי בת כרנבו (אמו של אברהם אבינו)

בענין אם גם אמתלאי עשתה תשובה, כמו שתרצה עשה תשובה.

חומש: פר' נח, וימת תרה בחרן (י"א, ל"ב) סק"ג.

אנדרוגינוס

בענין למה פסול לעדות.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ח (קטע "ואולי").

ב"ב ב': שכ"ה סק"ה.

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ג (קטע "ואולי").

שאינו נוטל חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב (קטע "מיהו נראה").

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וחלק לא יהי לך בתוכם וגו' (י"ח, כ') [ב] (קטע "מיהו נראה").

שאינו נעשה בן סורר ומורה.

סנהדרין: שכ"ט.

אנוש

בענין צורת עבודה זרה בימי אנוש.

חומש: פר' בראשית, אז הוחל (ד', כ"ו) [א] [ב] סק"ב.

אנטונינוס

בענין מה שלימדו רבי תורה בגוינות.
ע"ז: צ"ט.

כתובות א': פ"ח, פ"ט, צ', צ"א, ק"א.

דברי הרמב"ם שאונן אינו משלח עצים למזבח, ואע"פ שהם להמערכה ולא מיקרי קרבן דידי' אבל הרי הוא המביא.

זבחים א': רי"ט.

בענין אם אונן אסור לאכול קדשי במה קטנה.

זבחים ב': נ"ב.

שאונן כשר לעבוד בבמה.

זבחים ב': פ"ג.

חומש: פר' וירא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו' (כ"ב, ז') בההערה.

בענין שאין אזהרה לאונן לא לעבוד עבודה.

זבחים ב': מ"א סק"א, צ"א.

הפסק של הרמב"ם שאונן דרבנן אינו מחלל עבודה.

זבחים ב': רצ"ד (קטע "והנה האבן האזל").

אנן סהדי

בענין אם אנן סהדי שקול כב' עדים או עדיף מב' עדים או גרע מב' עדים.

כתובות ב': י"א סק"א (קטע ראשון), מ' (קטע "והנה כל דברינו").

(קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ח הערה י"ג).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ט בההערה, צ"ה סק"ג, צ"ז סק"א.

בענין אם אנן סהדי מהני בדבר שבערוה.

קידושין ד': רס"ח.

בענין מיגו נגד אנן סהדי.

כתובות ב': כ"ו סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"א.

הדרך שאם ע"י עדותו מתהווה אנן סהדי

הרי זה כאילו הוא עצמו העיד על תוכן האנן סהדי.

כתובות ב': כ"ו סק"ה.

אנשי כנסת הגדולה

בענין מי היו אנשי כנסת הגדולה.

אבות: פרק ראשון ו'.

חומש: פר' בראשית, המן העץ (ג', י"א) סק"ב (קטע "והנה באמת").

שיחות: עמ' י"א, י"ב.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה א', ב'.

בענין אם היו בדור אחד או פזורים על כמה דורות.

אבות: ז'.

חומש: פר' בראשית, המן העץ (ג', י"א) סק"ב (קטע "מיהו ראיתי").

שיחות: עמ' י"א, י"ב.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ג'.

בענין אם קיבלו מחגי זכרי' ומלאכי או מיחזקאל או מברוך בן נרי' או מעזרא.

אבות: פרק ראשון ה'.

חומש: פר' בראשית, המן העץ (ג', י"א) סק"ב בההערה (הדעה שקיבלו מברוך).

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ב'.

הדעה שכולם קיבלו מהנביאים כמו שעזרא קיבל מהנביאים.

אבות: ח'.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ב', ה'.

בענין דברי הרמב"ם שהיו בגדר בית דין [של עזרא] (דקשה דהא אין ב"ד יותר ממנין שבעים ואחד).

אבות: ז'.

חומש: פר' בראשית, המן העץ (ג', י"א) סק"ב.

שיחות: עמ' י"א, י"ב.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ג'.

ביאור מהותם הרוחנית של אנשי כנה"ג.

אבות: ז*א'.

חומש: פר' בראשית, המן העין (ג'), י"א) סק"ב (קטע "ונראה לבאר" ולהלן שם).

שיחות: עמ' י"ג, י"ד.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ד'.

בענין מה שאנשי כנסת הגדולה החלישו את היצר הרע של עריות.

קידושין ד': ת"ד.

בענין שאנשי כנסת הגדולה תיקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר (מגילה דף י"ז ע"ב).

אבות: ז'.

חומש: פר' בראשית, המן העין (ג'), י"א) סק"ב בההערה.

שיחות: עמ' י"ב בההערה.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ג'.

אסמכתא לא קניא

בענין "קרא אסמכתא בעלמא", עי' בערך ילפותות - אסמכתא

בענין היכא דאמרינן שאסמכתא לא קניא: האם הוא גולן דאורייתא, או האם הוא רק גולן מדרבנן, כי מחילה בטעות הוי מחילה, אי נמי משום שלא עשה נגד דעתו הגלוי של הנגזל. ואם הוא גולן דאורייתא האם הוא גם פסול לעדות מדאורייתא, או האם הוא פסול רק מדרבנן כי הוא מורה היתר. סנהדרין: פרק זה בורר כ"ה, כ"ח (קטע אחרון), ל"ז (קטע "ועיין בתוס").

אסתר

עי' עוד בערך פורים - מגילה.

הדרך של המהרי"ק שאסתר נאסרה על

מרדכי כי אע"פ שעשתה מצוה במה שנבעלה לאחשוורוש, וכן היתה קרקע עולם, אבל בכל זאת מיקרי ש"מעלה מעל באישה" ולכן נאסרה על מרדכי. והדרך של החפץ חיים שנאסרה משום שאע"פ שהביאה היתה באונס אבל ההליכה היתה ברצון. והדרך של הקו"ש דמיקרי שגם עצם הביאה היתה ברצון כי לא אנסו אותה על המעשה.

כתובות ב': רמ"ט (קטע "ברם").

חומש: פר' נשא, ומעלה בו מעל (ה', י"ב) סק"א, שם, והיא לא נתפשה (ה', י"ג) (קטע "והאבני מילואים" ולהלן שם).

עוד בענין הדרך הנ"ל של המהרי"ק.

כתובות א': ל"ח (קטע "ועיי בברכת שמואל").

דברי ר"ת על הא דהקשה הגמ' בסנהדרין דף ע"ד "והא אסתר פרהסיא הואי", ולא הקשה "והא אסתר עריות הואי".

כתובות א': פ"ה.

ביאוריהם של רש"י והנ"י על "אסתר קרקע עולם היתה".

כתובות א': ס"ח (קטע אחרון), פ"ה סק"א.

ביאור "ויהי אומן את הדסה".

חומש: פר' כי תצא, אשר קרך בדרך (כ"ה, י"ח).

אפוטרופוס

בענין אין אפוטרופוס לעריות, עי' בערך עריות.

א. יסוד הדין של אפוטרופוס והגדרת כחו לעומת שליחות וזכי'.

ב. דינים שונים

א. יסוד הדין של אפוטרופוס והגדרת כחו לעומת שליחות וזכי'.

שאפוטרופוס אינו כמו שומר שיש לו עצמו קניני שמירה או שאילה, אלא

האפוטרופוס נעשה כמו היתומים ממש.

ב"ק א': תצ"ד סק"ז ובהערה שם.

הדרך שאפוטרופוס אינו כמו כל שליח אלא הרי הוא עדיף משליח ונחשב כבעלים ממש.

ב"ק א': תנ"ט (קטע "מיהו צ"ב").

ע"ע בריש סק"ב כאן.

המחלוקת בין הראשונים בענין אם מה שאפוטרופוס זוכה בשביל היתומים הרי זה דין רגיל של זכי, או האם זה כח חדש של אפוטרופוס. ושם הוא דין רגיל של זכי או הטעם למה צריכים ללמוד דין אפוטרופוס מפסוק הרי זה כדי לומר שהוא יכול לזכות אפילו אם לא הוי זכות גמור אלא יש צד חובה, וכן כדי לומר שאין היתומים יכולים למחות אלא בטענה, כגון שטעה או ברוחות, משא"כ בציור רגיל של זכי הרי הוא יכול למחות אח"כ גם בלא שום טענה.

כתובות א': ר"מ.

גיטין: פרק השולח – עבדים ע' (קטע אחרון).

קידושין ג': כ"ט סק"א.

הדרך שבשליחות (וכן יש אומרים בביאור זכי מטעם שליחות) המעשה נחשב המעשה של המשלח, אבל באפוטרופוס המעשה נחשב המעשה של האפוטרופוס רק שהמעשה שייך להקטנים ופועל בשבילם.

קידושין ג': כ"ח (קטע "ונראה שסברת רש"י"), כ"ט סק"ב.

הדרך שבאפוטרופוס המעשה גם שייך להאפוטרופוס רק שהיתומים מקבלים את התוצאה של המעשה.

קידושין ג' כ"ט סק"ב.

הדרך שבאפוטרופוס הרי זה נקרא שהאפוטרופוס זוכה לעצמו, רק שבשעת קנינו הרי הוא מקנה להיתומים, וקנייתו והקנאתו באין כאחת.

קידושין ג' כ"ט סק"ב.

הדרך שהכח של אפוטרופוס הוא כמו הכח

של בית דין, דוגמת הכח של הפקר ב"ד הפקר.

קידושין ג' כ"ט סק"ב.

ב. דינים שונים

המחלוקת בין רש"י והרשב"ם בענין אם כשאפוטרופוס משחרר עבד כנעני הרי זה נחשב שהקטן הוא המשחרר או האם זה נחשב שהאפוטרופוס הוא המשחרר.

גיטין: פרק השולח – עבדים ס"ט, ע', ע"א (דעות הרמב"ם והראב"ד בזה), ע"ב (ר"ת).

בענין אם מה שהנשיאים זכו בשביל אנשים גדולים את חלקם בחלוקת הארץ הרי זה ה' מדין זכין לאדם שלא בפניו או האם זה ה' מדין שהתורה קבעה את הנשיאים להיות האפוטרופוס שלהם בנוגע לחלוקת הארץ אע"פ שהיו גדולים.

קידושין ג': כ"ח.

המחלוקת בין שמואל ורב נחמן בענין אם הגדילו יכולים למחות (שמואל) או לא (רב נחמן): סברות המחלוקת, וכן דברי הגמ' שאיירי ברוחות, ודברי תוס' שה"ה בטעות פחות משתות, ודברי השיטה שלא נודעה למי שה"ה אם ניחא לי' בהר או בבקעה.

כתובות א': ר"מ.

קידושין ג': כ"ט סק"א סק"ד.

בענין אם ב"ד מעמידין אפוטרופוס אחד לכל היתומים, או האם מעמידים אפוטרופוס נפרד לכל יתום ויתום.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ב הערה י"ד.

דברי הר"ן בקידושין דף מ"ב שאפוטרופוס יכול מהתורה רק לברר להקטן חלקו כמו בחלוקת הארץ (וכתב הקצה"ח שכך הוא גם כשתורם כי הוא רק מברר להכהן חלקו), אבל לא לענין לזכות מן הנכר.

כתובות א': רמ"ט (קטע "ועוד הקשה").

קידושין ג': כ"ט סק"א.

בענין מה שאפוטרופוס יכול לעשר כדי להאכיל להיתומים אבל לא כדי להניח.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע'
(קטע "והנה תוס" ולהלן שם).

קידושין ג': כ"ט סק"ג.

ספיקת הרשב"א בקידושין דף מ"א וגיטין דף נ"ב אם הדרשה של אתם ולא אפוטרופוסין (גבי תרומה) היא רק אסמכתא בעלמא, ועוד בענין זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע'
(קטע "כרם עי" ברשב"א" ולהלן שם).

קידושין ג': (כ"א סק"א), כ"ט סק"ג.

ב"ק א': תנ"ט (קטע "מיהו צ"ב").

דברי השלטי הגבורים בשם רב האי גאון שב"ד מעמידים אפוטרופוס ליתומים קטנים ועושים גוד או אגוד, ודברי הרא"ש בתשובה שביתומים לא אמרינן גוד או אגוד כי אפוטרופוס אינו יכול למכור בנכסי יתומים.

ב"ב א': קל"ח סק"ט.

בענין הנאמנות של אפוטרופוס.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ג (קטע "מיהו שו"ר").

בענין מעמידין אפוטרופוס לשור תם.

ב"ק א': רי"ב (קטע אחרון), תפ"ז, תפ"ח, ת"צ, תצ"ד, תצ"ו.

בענין הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופוס.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ג (קטע "עוד יש להעיר" ולהלן שם).

הדרך שמה שגר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד הרי זה מדין אפוטרופוס.

כתובות א': ר"מ, רמ"ט.

שגבאי צדקה הוא בגדר אפוטרופוס.

ב"ק א': תנ"ט.

אפותיקי

א. כללי

ב. אפותיקי מפורש (לא יהא לך פרעון אלא מזו)

א. כללי

בענין מה מוסיף העובדא שעשה אפותיקי סתם (בניגוד לאפותיקי מפורש שאמר לא יהא פרעון אלא מזה), הלא עדיין מותר לו להלוה למוכרו.

גיטין: פרק השולח - עבדים צ"ה.

משמעות דברי רש"י שבאפותיקי קם החפץ ברשות המלוה וכן שהמלוה חייב באחריותו.

גיטין: פרק השולח - עבדים צ"ו.

הדעה שאם מכר הלוה כל נכסיו, המלוה גובה מן האפותיקי אפילו אם מכר אותו ראשון.

גיטין: פרק השולח - עבדים צ"ה.

שהיכא שעשה שורו אפותיקי ונתנו במתנה, הדין הוא שהבעל חוב גובה ממנו כמו היכא שמכר אותו.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"ג.

ב. אפותיקי מפורש (לא יהא לך פרעון אלא מזו)

בענין אם אפותיקי מפורש נחשב כאומר מעכשיו, ולמפרע הוא גובה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ט.

השיטה שאפותיקי מפורש, הרי הוא יכול לסלקו בזווי רק אם התנה בפירוש שיהי רשאי לעשות כן. וכן השיטה שבתוך זמנו יכול לסלקו בזווי אפילו אם לא התנה על זה, ואם התנה שגם בתוך זמנו לא יוכל לסלקו בזווי אז גם תוך זמנו אינו יכול.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ו (קטע "והנה מהמהר"ם"), ע"ט.

שיטת רש"י שאע"פ שבאפותיקי מפורש לא מצי מסלק ל' בזווי משום דהוי כאומר מעכשיו, אבל בכל זאת בתוך הזמן מצי לסלק ל' בזווי, ומש"ה אפילו אם עשה חמצו אפותיקי מפורש לגוי, הרי חמץ מפקיע מידי השיעבוד של האפותיקי וחשיב חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח והחמץ נאסר. ושיטת תוס' שהיכא שלמפרע הוא גובה אין חמץ מפקיע מידי שיעבוד חוץ מהיכא שהישראל קיבל עליו אחריות.

גיטין: פרק השולח – עבדים ע"ט.

(ב"ק א': ת"ל* קטע אחרון.)

בענין אם באפותיקי מפורש יכול המלוה לגבות מעות היכא שאין השדה היא קיימת.

ב"ק א': ת"ל* (קטע אחרון).

אפיקורוס – מין

בענין אם לכבד אביו אפיקורוס, עי' בערך כיבוד אב ואם – אביו רשע.

דברי המכילתא שמדבר שקר תרחק הוא אזוהרה למינות.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

שיש סוג של אפיקורוס שלא מועילה בו תשובה.

סנהדרין: שנ"ח.

שאפיקורוסות היא תוצאה מהצורך של האפיקורוס להצדיק את הפריקת עול מצות שלו.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק א** (קטע "ועיין בדרכו").

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלקיך (כ', ב') [ב] סק"ב (קטע "ועיין בדרכו"). פר' תזריע, "בענין למה המספר לשון הרע הרי הוא ככופר בעיקר".

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה אות ה'.

בענין דע מה שתשיב לאפיקורוס.

אבות: צ"ט, ק'.

דברי המאירי שהמבזה ת"ח הרי הוא אפיקורוס ושכ"ש המבזה רבותיו.

סנהדרין: שנ"ט.

דברי הגר"ח שגם אפיקורוס באונס נחשב אפיקורוס, ודברי הקובץ מאמרים שהיכא שמעולם לא שמע אודות עיקרי הדת אינו נחשב אפיקורוס.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק א** (קטע "ותירץ הגר"ח ולהלן שם).

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלוקיך (כ', ב') [ב] סק"ב. (פר' וילך, הנך

שכב עם אבתיך וקם העם הזה וגו'

[ל"א, ט"ז] אות ז'.

אלול – תשרי: ראש השנה ג' (קטע "וביותר" ולהלן שם).

ביאור דברי הרמב"ן בשער הגמול, ודברי תוס' בסנהדרין, בענין באיזו זכות אפיקורוסין חיים.

ע"ז: י"ב (קטע "והנה הרמב"ן בשער הגמול" ולהלן שם).

חומש: פר' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה וגו' (נ', כ') [א] (קטע "והנה הרמב"ן בשער הגמול" ולהלן שם).

דברי הקובץ שיעורים שאפילו אם אפיקורוס עושה מצוה, אינה נחשבת קיום מצוה, כי אין הוא יודע שהוא מחויב (שהרי הוא סבור שאין מי שצוה), ומש"ה חשיב מתעסק בעלמא.

ע"ז: י"ב (קטע "והנה הרמב"ן בשער הגמול" ולהלן שם).

חומש: פר' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה וגו' (נ', כ') [א] (קטע "והנה הרמב"ן בשער הגמול" ולהלן שם).

בענין שמורידין אותו לבור ולא מעלין.

ע"ז: ל"א.

אפרים ומנשה

ההבדל בין מהותו של אפרים למהותו של מנשה ודרכיהם בעבודת ה'.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ונראה עוד" ולהלן שם).

שיחות: עמ' פ"ט, צ'.

ביאור שמותם.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ובאמת נראה").

שיחות: עמ' צ'.

בענין מה שמצינו שמנשה הי' מליץ בחצרו של יוסף, ואפרים הי' נמצא אצל יעקב אבינו בגושן.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים

שבת יוסף, רק שבשאר שבטים נאמר שהשבת מתחלק למשפחות, ואילו הכא נתחדש שבתוך שבת יוסף כלולים עוד שני שבטים.

הוריות: ס"ט (קטע "ונראה מזה"), ע"א, ע"א*.

חומש: פר' ויחי, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (מ"ח, ה') (קטע "ונראה מזה"), שם, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ד] [ה].

שלפי הנ"ל החלקים של אפרים ומנשה היו נחשבים גם החלקים של שבת יוסף כולו.

הוריות: ס"ט (קטע "ונראה מזה"), ע"א*.

חומש: פר' ויחי, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (מ"ח, ה') (קטע "ונראה מזה"), שם, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ה].

הדרך שיש דינים שהם הקובעים של השם שבת, ויש סוג אחר של דינים שמתרחשים ובאים על שם שבת גמור. ומה שדורשים לנחלה הקשיתיו (לאפרים ומנשה) לראובן ושמעון ולא לדבר אחר הרי זה קאי רק על הסוג הראשון, אבל כל הדינים שמתרחשים ובאים על שם של שבת גמור הרי הם חלים על אפרים ומנשה כל אחד לחוד.

הוריות: ע' (קטע "אמנם נראה" ולהלן שם), ע*', ע"א.

חומש: פר' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "אמנם נראה" ולהלן שם) [ג] [ד].

בענין הא דנחשבו אפרים ומנשה כשני שבטים לענין דגלים.

הוריות: ע' (קטע "אמנם נראה" וקטע "ולפי זה י"ל").

חומש: פר' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "אמנם נראה" וקטע "ולפי זה י"ל").

בענין הא דנחשבו אפרים ומנשה כשני שבטים לענין נשיאים.

הוריות: ע' (קטע "אמנם נראה" וקטע "ולפי זה י"ל"), ע*', ע"א.

וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ונראה עוד" וקטע "והנה יש מקום").

שיחות: עמ' פ"ט, צ'.

דברי התנחומא שגם מנשה וגם אפרים היו יושבים ועוסקים בתורה לפני יעקב במשך השבע עשרה שנה שהי' במצרים.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' כי הפרני וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "והנה יש מקום").

שיחות: עמ' צ'.

דברי התנחומא שמנשה הי' האיש על הבית (של יוסף) שנזכר בבראשית מ"ג ט"ז, מ"ד א', מ"ד ג'.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' כי הפרני וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ונראה עוד").

שיחות: עמ' פ"ט.

בענין מה שהקדים יעקב אבינו אפרים למנשה.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ואולי").

שיחות: עמ' צ'.

בענין מה שכתוב ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו וגו', ופירש"י וז"ל, אם תוליד עוד לא יהיו במנין בני אלא בתוך שבטי אפרים ומנשה עכ"ל: איך מחליטים אם בכלל אפרים או בכלל מנשה.

הוריות: ע*'.

חומש: פר' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ג].

בענין מה שמבואר בספר יהושע שבתחילה כשהשתתפו אפרים ומנשה בהגורל על ארץ ישראל עם יתר השבטים נטלו שניהם יחד בתורת שבת יוסף, ורק לאחר שזכו באותו חלק שוב הטילו עליו גורל ביניהם.

הוריות: ס"ט (קטע "והנה לכאורה").

חומש: פר' ויחי, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (מ"ח, ה') (קטע "והנה לכאורה").

הדרך שאע"פ שהיו נחשבים לענין נחלה כב' שבטים אבל אכתי לא נתבטל השם של

בענין למה במלחמת מדין שלח משה אלף למטה יוסף, ולא אלף לאפרים ואלף למנשה.

הוריות: ע' (קטע "מיהו לפ"ז").
חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "מיהו לפ"ז").

דברי הגרי"ז "שגמירי דלא כלה שבטא קאי על אפרים ומנשה כל אחד לחודי".

הוריות: ע' ("ועיין עוד בחידושי הגרי"ז").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ועיין עוד בחידושי הגרי"ז").

בענין שלא הותרו בנות צלפחד, שהיו ממנשה, להנשא לבני אפרים.

הוריות: ע"א*.

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ה].

בענין שהסיבת נחלה ממנשה לשבט אחר ה' נחשב הפסד לכל שבט יוסף ולא רק לשבט מנשה.

הוריות: ע"א*.

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ה].

ארבעה וחמשה

בענין הא דחייב גם אם טבח ומכר ע"י שליח אע"פ שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה, ע"י בערך שליחות – טביחה ומכירה ע"י שליח.

"שנה בחטא".

כתובות ב': תס"ח סק"ג.

ב"ק ב': צ', צ"ב.

בענין אם כל הסכום של ארבעה וחמשה הוא קנס חדש ואין כאן הקנס הרגיל של כפל.

ב"ק א': ס"ג סק"א.

ב"ק ב': ד' סק"ב.

בענין אם ד' וה' הם ביסודם שני קנסות, או האם גדר הדבר הוא שעבור שור הרי הוא משלם רק ד' מתוך הקנס של ה'.

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "אמנם נראה" וקטע "ולפי זה י"ל").

שמצוה על שבט לדון את שבטו נאמר על אפרים ומנשה כל אחד לחודי".

הוריות: ע' (קטע "אמנם נראה" וקטע "ולפי זה י"ל").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "אמנם נראה" וקטע "ולפי זה י"ל").

ספיקת המנ"ח בענין הא דבעינן בעיר הנדחת שיהיו מדיחי העיר מאותו שבט כמו הנדחים: האם אפרים ומנשה חשיבי לענין זה כשני שבטים או כשבט אחד.

הוריות: ע' (קטע "ועיין במנחת חינוך" וקטע "ולפי זה שפיר").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ועיין במנחת חינוך" וקטע "ולפי זה שפיר").

בענין שהיו נחשבים שני שבטים לענין הדין שהיו צריכים מנין בהמדבר.

הוריות: ע' (קטע "ועיין עוד בכמדבר").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ועיין עוד בכמדבר").

ביאור הסוגיא בהוריות דף ו' בענין אם אפרים ומנשה חשיבי שבט אחד בנוגע לפר העלם דבר של ציבור או האם חשיבי שני שבטים.

הוריות: ע' (קטע "ולפי זה י"ל").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין למה כששלח משה מרגלים שלח מאפרים ומנשה כל אחד לחודי, ולא שלח מרגל אחד לכל שבט יוסף.

הוריות: ע' (קטע "ולפי זה מוכן").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ולפי זה מוכן").

ב"ק א': ס"ג סק"ב.

ב"ק ב': ד' סק"ג.

שחתיכת העור והבשר בתחילת השחיטה אינה חלק מהחיוב.

כתובות ב': תס"ט סק"א, סק"ב (קטע אחרון).

ב"ק ב': ל"א (קטע אחרון), המשך פרק מרובה י"ז* (קטע "ברם באמת"), כ"ח (קטע ראשון).

בענין שצריכים "וטבחו כולה באיסורא" (כלומר גם הסוף שחיטה, וכן שתהי' בהמה שלימה).

ב"ק ב': ל"א (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם), מ"ד סק"א בהערה השני'.

שצריכים מכרה כולה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קי"ב - קכ"א.

בענין היכא שמכר את חלקי הבהמה ללוקחים שונים בזה אחר זה, האם מיקרי מכרה כולה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ז (קטע אחרון).

זבחים ב': תרל"א (קטע אחרון).

בענין אם חיובו הוא רק בשביל הסוף שחיטה בתנאי ששחט גם את התחילה, או האם גם ההתחלה היא חלק מהמחייב של דו"ה, או האם באמת גם ההתחלה לחוד מחייבת דו"ה בתנאי שיגמור, וכן האם שיידך לומר שחיובו גם חל אז בפועל ממש בתנאי שיגמור.

כתובות ב': תס"א (קטע "מיהו לכאורה"), תס"ט סק"ב (קטע "מיהו יש ליישב") ובהערה שם.

ב"ק ב': ז' סק"ה, ל"א, ק"ו* (קטע "ומעתה"), המשך פרק מרובה י"ז* (קטע "מיהו לכאורה"), כ"ח (קטע "מיהו יש ליישב"), ל"ז.

דברי הקו"ש שהחיוב של דו"ה הוא עבור

הגניבה בתנאי שיעשה טביחה ומכירה.

כתובות ב': תס"א (קטע "והנה ע"י היסוד").

ב"ק ב': מ"ד סק"ג (קטע "מיהו אולי"), המשך פרק מרובה ב' סק"ג בהערות, י"ז* (קטע "והנה עי"י"), ל"ד, פ'.

בענין היכא שהגניבה והטו"מ באו כאחת.

כתובות ב': תע"ט סק"א (קטע "מיהו לפי הנתיחה" סק"ב, תפ"ג קטע "מיהו האבן האזל").

ב"ק ב': ז' סק"ד וסק"ה, המשך פרק מרובה קכ"ו.

בענין שטובח ומוכר אחר הגנב אינו משלם דו"ה.

כתובות ב': שס"ב (קטע "ברם כבר"), תע"ט סק"א (קטע ראשון).

ב"ק ב': ז' סק"א.

בענין שומר שטו"מ.

כתובות ב': תפ"ג (קטע "מיהו ע"י בשט"מ").

ב"ק ב': ז' סק"ג סק"ה.

בענין גנב בשבת וטבח בחול.

ב"ק א': א' סק"ג.

ב"ק ב': ז' סק"ג סק"ד, ט"ו סק"ב (קטע "מיהו בשבועות"), מ"ה סק"ב במילואים, נ' (קטע "ברם באמת"), צ', ק"ו, קי"ז סק"א, ש"ג סק"א.

בענין טו"מ של הקדש.

ב"ק ב': ז'*

בענין שותפים שגנבו ושותף שגנב מחבירו.

ב"ק ב': י"א.

בענין "דו"ה אמר רחמנא ולא גו"ד".

ב"ק א': ס"ג סק"א (קטע "ברם").

ב"ק ב': ז' סק"א.

בענין היכא שמכר הנגנב את הבהמה לפי הרשב"א שמועיל אע"פ שאינה ברשותו, ואח"כ טבח הגנב, האם הוא מתחייב כפל להמוכר ודו"ה להלוקח.

ארבעה מינים

א. כללי

ב. פסולי ארבעה מינים

ג. יבש

ד. נקטם ראשו

ה. נחלקה התיומת

ו. חזונית

ז. גזול

א. כללי

שיכול לצאת ידי חובתו באתרוג שזכה בו מחמת שהממע"ה או חזקת מרא קמא, כי חשיב ממונו בתורת ודאי.

גיטין: פרק המביא גט שצ"ג (קטע "ובטעמא").

בענין אם הארבעה מינים כבר היו בידו לפני עלות השחר, או אם קוף נתן אותם בידו, האם הוא יוצא (חזו"א) או לא (רבי שלמה הכהן מוילנא בשם כמה אחרונים).

זבחים א': תר"ג סק"ב.

בענין אם אפשר לצאת עם אתרוג של מעשר שני, אם סוברים שמעשר שני ממון גבוה הוא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"א (קטע "ועוד").

בענין מה שאע"פ שמברכים שהחינו בלילה בשעת קידוש, בכל זאת חוזרים ומברכים ביום על מצות ארבעה מינים, משא"כ בפורים הברכה בלילה בשעת קריאת המגילה פוטר את כל מצות היום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד אות ח'.

בענין היכא שלא נטל את הארבעה מינים עד בין השמשות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סקי"ד.

בענין היכא שעבר על דברי חכמים ונטל ארבעה מינים בשבת, האם יש בידו מצוה דאורייתא.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ד.

הסברא שסגי אם בסך הכל הגנב משלם דו"ה (ולא גו"ד) ולא בעינן שילך הכל לאדם אחד.

ב"מ: פרק המפקיד י"א (בתחילתו).

גדר "חמשה בקר ולא חמשה חצאי בקר".

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ה.

בענין השוחט בן פקועה.

ב"ק ב': שפ"א.

בענין "פרט לשהקנה לשלשים יום", ובענין "מכרה חוץ לשלשים יום".

ב"ק ב': צ"ד.

בענין היכא שמכר ע"י קנין שמהני מהתורה אבל רבנן פסלוהו (דברי הרמ"ה).

כתובות ב': תס"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ'.

בענין "מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים".

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ה.

בענין הגדר של "כל היכא דאיתי במכירה איתי בטביחה, וכל היכא שלייתי במכירה ליתי בטביחה".

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ק"י.

עוד בענין "כל היכא דאיתי במכירה איתי בטביחה, וכל היכא שלייתי במכירה ליתי בטביחה".

כתובות ב': תס"ד*.

בענין הגונב שור הנסקל וטבחו (דליתו במכירה).

כתובות ב': תס"ד*.

הברייתא בב"ק שחייב דו"ה גם אם נתנו במתנה. ובענין אם רבי מאיר שסובר בנוגע לחזרה ביוכל שמתנה אינה כמכר חולק על זה

כתובות ב': תס"ד* (קטע "ושוב כתב לפרש").

הדרך שמה שאמר רבי אילעא שטלה ונעשה איל, נעשה שינוי בידו וקנה, הרי זה רק לענין ששוב אינו חייב דו"ה, אבל לא לכל מידי.

ב"ק ב': מ"ב**.

סוכה: כ"ה (קטע "שו"ר").

דברי הערוך לנר שיש צד בגמ' שאע"פ שלפי רבנן (דרכי יהודה) איגוד לולב הוא רק משום הידור מצוה, אבל בלולב חייבו רבנן לעשות הידור זה, דלא כמו שאר מקומות שאין חיוב לעשות הידור מצוה.

סוכה: קט"ו.

קושיית תוס' למה צריכים לפסול לולב של אשירה משום כתותי מיכתת שיעורי', תיפוק ל' משום מצוה הבאה בעבירה.

סוכה: ק"ד, ק"ו, ק"ח.

ב. פסולי ארבעה מינים

בענין לולב של איסורי הנאה.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד' סק"ג. שחסר פסול אפילו בכל דהו, אבל חזוית רק אם היא נראית בקלות.

סוכה: צ"ז (קטע אחרון), צ"ח.

בענין למה מצינו פסול חסר (לקיחה תמה) רק באתרוג ולא ביתר השלשה מינים.

סוכה: צ"ח.

דברי רבינו ירוחם שנחלקה התיומת פסול משום שחסר בלקיחה תמה (ולא משום הדר), הרי ששפיר שייך חסרון של לקיחה תמה בלולב.

סוכה: צ"ח.

ג. יבש

שיעור היבשות.

סוכה: צה.

בענין כמה מהלולב יבש.

סוכה: צ"ו.

בענין אם פסול משום זה א-לי ואנוהו או משום הדר.

סוכה: צ"ז.

בענין למה איתא שלולב של אשירה פסול משום שכיון שלשריפה קאי כתותי מיכתת שיעורי', ולא אמרו שכיון שלשריפה קאי הרי זה בגדר יבש.

סוכה: צ"ז (קטע "עוד יש לומר").

שיטת הגאונים שהביא המ"מ בפ"ח מהל' לולב ה"א היא ש"יבש ונקטם ראשו וכל הפסולים יוצאין בהן בשעת הדחק אף ביום

ראשון". ודעת הרמב"ם שרק בנוגע ליבש הדין הוא כך. ודעת הראב"ד שם שגם ביבש אין יוצאין, רק שהיו נוטלים כדי שלא תשתכח מצות לולב,

סוכה: צ"ז (קטע "וי"ל").

דברי רבי יהודה שמכשיר לולב היבש ואינו מצריך הדר בלולב.

סוכה: צ"ח.

ד. נקטם ראשו

בענין מה נחשב נקטם ראשו.

סוכה: צ"ו, צ"ט סק"א.

בענין אם פסול משום זה א-לי ואנוהו או משום הדר.

סוכה: צ"ז.

בענין אם רבי יהודה מכשיר נקטם ראשו כמו שהוא מכשיר יבש.

סוכה: צ"ח.

דברי הרמב"ן שהטעם למה נקטם ראש ההדס כשר הרי זה כי ענפיו חופין את ראשו וממילא אין הקטימה ניכרת.

סוכה: צ"ח.

קושיית תוס' למה אמר רבי יהושע בן לוי שניטלה התיומת פסול, הלא אפילו אם רק נקטם ראשו פסול.

סוכה: צ"ט.

הדרך של תוס' שכדי להפסול משום נקטם צריכים ששני חלקי התיומת יוקטמו, אבל לא אם נקטמה רק אחת מהן (קצת, באופן שאין בזה פסול של נחלקה התיומת), אבל כדי להפסול משום ניטלה התיומת מספיק בזה שרק חלק אחד משני החלקים ניטל.

סוכה: צ"ט סק"ג.

וע"ע להלן בסק"ה.

ה. נחלקה התיומת

דברי רבינו ירוחם שנחלקה התיומת פסול משום שחסר בלקיחה תמה (ולא משום הדר).

סוכה: צ"ח.

שיטת הב"ח שבלולב שיש לו שתי תיומות אפילו אם נחלקה רק אחת מהן הלולב פסול.

סוכה: צ"ט סק"ג.

דברי הביכורי יעקב שגם לפי שיטת הב"ח הנ"ל אם נקטמה אחת מהתימות הלולב כשר.

סוכה: צ"ט סק"ג.

ו. חזונית

בענין מה שחזונית שאינה נראית בקלות אינה פוסלת, האם זה כי האתרוג נראה כהדר ומספיק בזה שנראה כמו הדר, או האם אתרוג כזה הוא בעצם בגדר הדר.

סוכה: צ"ז (קטע אחרון).

הטעם לומר שחזונית פוסלת משום חסר.

סוכה: ק'.

ז. גזול

בענין מצוה הבאה בעבירה בלולב, ע"י בערך קיום מצות - מצוה הבאה בעבירה.

דברי שמואל שיוצאים בגזול בשאר ימי החג כי מתוך שיוצא בשאול יוצא נמי בגזול.

סוכה: ק"י.

בענין למה אם סוכרים שלולב אין צריך אגד אין האגד נחשב שינוי.

סוכה: קט"ו.

דברי תוס' שאם שינוי החזור קונה רק מדרבנן לא סגי בזה כדי להכשיר את ההדס למצוה.

סוכה: קט"ז.

ארור אשר לא יקים וגו'

דברי הרמב"ן שהלאו קאי רק על מי שעובר בדרך כפירה.

שבועות: נ"א * סק"ג.

דברי הרדב"ז בענין למה העובר על מה שחצי שיעור אסור מן התורה אינו מושבע ועומד על זה, דנהי שכתבו תוס' שהיינו משום שהאיסור הוא איסור קל, אבל למה אינו מושבע ועומד על זה משום שהוא עובר על ארור אשר לא יקים.

שבועות: נ"א * סק"ג.

ארון הברית

בענין מה שנקרא על שם בצלאל.

חומש: פר' ויקהל, ויעש בצלאל את הארון (ל"ז, א').

המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן בענין אם הארון הי' נחשב בגדר כלי בתוך המקדש (הרמב"ן) או האם הי' נחשב חלק מגוף הבית (הרמב"ם).

חומש: פר' תרומה, ועשו ארון (כ"ה, י') [ב].

שהארון והכפורת לא היו בגדר שני חפצים נפרדים אלא היו נחשבים חפץ אחד.

חומש: פר' תרומה, ואל הארון תתן את הערת אשר אתן אליך (כ"ה, כ"א) [ב] סק"ב.

דברי הרמב"ן בספר המצות שעשיית הארון והכפורת ושימת הלוחות חשיב מצות עשה.

אבות: קצ"ד*.

חומש: פר' תרומה, ועשו ארון (כ"ה, י') [א] סק"א (קטע "ושוב כתב הרמב"ן).

הדרך ששימת הלוחות לתוך הארון לא היתה בגדר מצוה שהיו צריכים לעשות עם הארון, אלא הלוחות היו חלק מעצם הכלי.

אבות: קצ"ד*.

חומש: פר' תרומה, ועשו ארון (כ"ה, י') [א] סק"א (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם), שם, ואל הארון תתן את הערת אשר אתן אליך (כ"ה, כ"א) סק"א (קטע "גם י"ל שבאמת").

דברי הרמב"ן ודברי המשך חכמה ודברי הרש"ש שבבית שני לא הי' ארון כי לא היו לוחות.

אבות: קצ"ד*.

חומש: פר' תרומה, ועשו ארון (כ"ה, י') [א] סק"א (קטע "והנה הרמב"ן" וקטע "שור"ר").

דברי רש"י התמוהים שצריכים פסוק מיותר כדי לומר שבתחילה נותן בתוכו את הלוחות ואחר כך מכסה עם הכפורת.

מנחות: ציצית, ג' (קטע "וצ"ל").

חומש: פר' תרומה, ואל הארון תתן

את העדת אשר אתן אליך (כ"ה, כ"א) סק"א.

בענין אם כשעשו את הארון במשכן היו צריכים לכוון שהוא לצורך שימת הלוחות, ואולי גם לצורך שימת כל התורה בסוף המ' שנה.

אבות: קצ"ד, קצ"ד* (קטע ראשון).

חומש: פר' תרומה, ועשו ארון (כ"ה, י') [א] סק"ב (קטע "ואין להקשות" ולהלן שם).

המחלוקת אם הארון ירד עמם לבבל או נגזו בימי יאשיהו.

הוריות: קל"א.

ארון המת

בענין ארון המת, עי' בערך אבלות, ובערך גולל ודופק, ובערך קבורה - כללי.

אריס

הדרך שצורת סתם שותפות היא שכל שותף מיקרי בעלים על הכל, אבל אריס מיקרי בעלים רק על חלקו.

קידושין ג': כ"א סק"ב.

שיטת הרמב"ם שתרומת אריס בשביל בעל הבית היא תרומה בדיעבד.

קידושין ג': כ"א סק"א.

שעל שלו הרי האריס שפיר יכול לתרום.

קידושין ג': חלק ההערות על דף מ"א הערה נ"א.

דברי הרשב"א בקידושין דף מ"א שמסתפק אם הדרשה של אתם ולא אפוטרופוסין (ולכאורה גם "ולא אריסין") היא רק אסמכתא בעלמא.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע' (קטע "ברם עי' ברשב"א").

קידושין ג': (כ"א סק"א), כ"ט סק"ג.

דעות הראשונים והפוסקים בענין אם יש רשות לאריס לקחת מהפירות בתורת חלקו בלא שיהי' בעל הבית שם.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ג.

דעות הראשונים והפוסקים בענין מתי מותר לקחת מן האריס ולסמוך שהוא נתן לו מחלקו כי כבר חלקו, ואפילו אם לא חלקו

אבל יש לסמוך שיגיד לבעל הבית. ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ג.

ארפכשד

שארפכשד לא הי' בכור אלא נולד שלישי לשם בן נח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה בהערה השלישית.

שהי' צדיק.

אבות: רנ"ב (קטע ראשון).

חומש: פר' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') סק"ב (קטע ראשון).

ארץ

בענין מה שהארץ לא עשתה עץ שטעמו כטעם הפרי, ונענשה. וכן בענין מה שחטאה בדמיו של הבל.

חומש: פר' בראשית, עץ פרי (א', י"א). פר' נח, מיד כל חי' אדרשנו (ט', ה') (קטע "ועל כל פנים" ולהלן שם).

ארץ ישראל

בענין אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, עי' בערך בהמה דקה.

בענין "בהוראה הלך אחר רוב יושבי ארץ ישראל", עי' בערך קרבן פר העלם דבר של ציבור - גדר רוב ציבור.

עיין עוד בערך הסיבת נחלה.

א. כללי

ב. חלוקת ארץ ישראל - כללי

ג. המ"ד שלבאי הארץ נתחלקה, והחזרה ליוצאי מצרים

ד. איסור נטילת שבט לוי חלק בארץ ישראל

ה. בענין עוד אנשים מסוימים אם יש להם חלק בארץ

ו. בענין חלוקת שבטים, משפחות, ויחידים

ז. עבר הירדן

ח. כיבוש רבים וכיבוש יחיד

ט. הקדושה הראשונה של יוצאי מצרים

י. הקדושה השני של עולי בבל

יא. סוריא

יב. ישוב ארץ ישראל

יג. ערים

א. כללי

בענין אם זכו האבות בארץ ישראל, ומתי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"א.

חומש: פר' חיי שרה, גר ותושב אנכי עמכם (כ"ג, ד').

בענין "ארץ ישראל מוחזקת היא ליוצאי מצרים".

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"א.

חומש: פר' חיי שרה, גר ותושב אנכי עמכם (כ"ג, ד'), (קטע "הנה בב"ב" ולהלן שם).

בענין אם האבות קיימו כל התורה רק בארץ ישראל.

ב"ב א': קמ"ג.

הוריות: צ"ה (קטע "והנה מה שתירצו").

אבות: שט"ז.

חומש: פר' לך לך, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (י"ב, י"א). פר' וישלח, עם לבן גרתי (ל"ב, ה').

דברי הספורנו שעל ארץ ישראל לא נאמר "והארץ נתן לבני אדם".

חומש: פר' וירא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו' (כ"ב, ז') (קטע "ומעשה").

שיחות: עמ' כ"ז.

בענין שכדי להשתייך לארץ ישראל צריכים מדות העונה וההכנעה.

חומש: פר' שלח, כי טובה הארץ מאד מאד (י"ד, ז').

בענין שלהשתייך לארץ ישראל צריכים שכלל ישראל יהיו במצב של אחדות.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א, א') [ב] (קטע "ועיין בסנהדרין").

בענין מה שכלל ישראל נצטוו על ערכות (לפי רבי נחמי, ולפי רבי יהודה על נסתרות) רק בכניסתן לארץ ישראל.

אבות: קס"ט.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א, א') [ב] (קטע "ועיין בסנהדרין"). פר' נצבים, הנסרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם (כ"ט, כ"ח) [א].

בענין היכא שהירדן שינה את הילוכו ונטה לצד אחד, האם הגבול משתנה.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ו.

ב. חלוקת ארץ ישראל – כללי

בענין התקנות שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ה'.

בענין למה התנה אותן תקנות.

חומש: פר' משפטים, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א, א') [ב] (קטע "ועיין בב"ק דף פ"'). פר' נצבים, הנסרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם (כ"ט, כ"ח) [א].

בענין אם היות אדם מיוצאי מצרים או מבאי הארץ הוא בגדר עצם הדבר שמזכהו בחלק בארץ ישראל, או האם העובדא שהוא מבני האבות הוא הדבר שמזכהו, ויציאת מצרים וביאת הארץ הם רק זמני חלוקה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"א.

חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"ב.
שתי הדעות שהביא הרשב"ם בביאור המ"ד
שסובר שלא לו ולא לו נתחלקה.
ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"א.
חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"ב
סק"ג.

ג. המ"ד שלבאי הארץ נתחלקה, והחזרה ליוצאי מצרים

בענין אם החזרה ליוצאי מצרים היתה חלק
מחלוקת הארץ, או האם היתה רק ירושה
מחודשת של מתים את החיים אבל עצם
חלוקת ארץ ישראל לכלל ישראל הסתיימה
עם נטילת באי הארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"ב.
חומש: פ' שלח, חיו מן האנשים
(י"ד, ל"ח) [א] (קטע "אמנם
לכאורה" וקטע "והנה הרשב"ם").
פ' פנחס, לאלה תחלק הארץ
בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א (קטע
"אמנם לכאורה" וקטע "והנה
הרשב"ם") סק"ג.

בענין אם הירושה השני' מיוצאי מצרים
בחזרה לבאי הארץ היתה נחשבת חלק
מחלוקת ארץ ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"ד.
חומש: פ' שלח, חיו מן האנשים
(י"ד, ל"ח) [א] (קטע "ובענין").
פ' פנחס, לאלה תחלק הארץ
בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א (קטע
"ובענין").

בענין היכא שלא הי' לאחד מבאי הארץ
למי להחזיר, האם החזרה מעכבת.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"ג
בהערה, י"ט סק"ד.

חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א
בהערה השני', סק"ה.

בענין אם החזרה מבאי הארץ ליוצאי
מצרים היתה צריכה להיות לבן כ' שיצא
ממצרים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"ג,

י"ט סק"ב סק"ד (קטע אחרון)
ובהערה.

חומש: פ' שלח, חיו מן האנשים
(י"ד, ל"ח) [א] (קטע "והנה
הרשב"ם"). פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א
(קטע "והנה הרשב"ם") ובהערה
הראשונה שם, סק"ה.

בענין מה שרש"י בחומש כתב חזרה לאבי
אביו שיצא ממצרים, ואילו הרשב"ם הזכיר
גם חזרה לאביו שיצא ממצרים וגם חזרה
לאביו אביו שיצא ממצרים. ובענין אופן
החזרה היכא שהי' גם אב וגם אבי האב
שיצאו ממצרים בהיותם בני כ'.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"א
בהערה, י"ט סק"ו.

חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א
בהערה הראשונה, סק"ז.

בענין החזרה לזקנו שהי' מיוצאי מצרים:
האם בענין שגם אביו הי' בן כ' כשיצא
ממצרים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"א
בהערה, סק"ב.

חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א
בהערה הראשונה, סק"ז.

דברי הריטב"א שהחזרה יכולה להיות גם
לאחי אביו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ה.
חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"ו.

בענין החזרה לחפר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ו
(קטע "והנה עיין").

חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"ז
(קטע "והנה עיין בדף" וקטע
אחרון).

ד. איסור נטילת שבט לוי חלק בארץ ישראל

בענין אם הטעם למה אין לשבט לוי חלק

בארץ הוא משום שהובדלו לעבוד את ה', והרי הם מקבלים תרומות ומעשרות תמורת חלק בארץ, או האם אין להם חלק בארץ בגלל שהם מקבלים תרומות ומעשרות.

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ'). [א].

בענין אם הכהנים והלוים יקחו חלק בארץ לעתיד לבוא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב.

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ'). [ב].

שיטת הרמב"ם שהלאו על נחלת כהנים ולוים בארץ הוא רק על הארצות שנכרתו עליהן ברית להאבות וכבשו אותן כלל ישראל ונתחלקו להם על פי הפרשה של "לאלה תחלק הארץ" בפר' פנחס, אבל לא על מה שהמלך כובש אח"כ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב (קטע "והנה עי' בדברים" ולהלן שם).

סנהדרין: קפ"א.

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ'). [ב] (קטע "והנה עי' בדברים" ולהלן שם). פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" בהערה.

שיטת הראב"ד שגם בשאר הארצות שכבש המלך אח"כ אין הכהנים והלוים נוטלים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב (קטע "מיהו נראה").

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ'). [ב] (קטע "מיהו נראה").

בענין אם יש לכהנים ולוים נחלה בארצות קיני קניזי וקדמוני.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב (קטע ראשון וקטע "והנה עי' בדברים", וקטע אחרון).

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח,

כ') [ב] (קטע ראשון וקטע "והנה עי' בדברים" וקטע אחרון) [ג] (קטע "והנה בישוב").

שאחרי שנתחלקה מותר לכהנים ולוים לקבל קרקע בארץ ישראל במתנה, או במקח, או בירושה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב (קטע "מיהו נראה").

סנהדרין: קפ"א (קטע "והנה בישוב הנ"ל").

חומש: פר' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ') [ב] (קטע "מיהו נראה").

ה. עוד בענין אנשים מסוימים אם יש להם חלק בארץ

בענין אם יוצאי מצרים שהיו יותר מבן ס' קיבלו חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ב.

חומש: פר' פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"ב סק"ג.

בענין שנתחלקה רק לכשרים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ג.

חומש: פר' שלח, חיו מן האנשים (י"ד, ל"ח) [ב]. פר' פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"ד.

דברי הקו"ש שבנוגע להנשים של כלל ישראל נאמר רק שאין להן זכות בחלוקת ארץ ישראל, אבל בנוגע להמרגלים ועדת קרח נאמר שבכלל לא תהא להם נחלה בארץ והופקעו לגמרי מאחוזת נחלה אפילו ע"י ירושה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ח סק"ב סק"ד.

חומש: פר' שלח, חיו מן האנשים (י"ד, ל"ח) [א] (קטע "ועי"ש בקובץ" וקטע אחרון). פר' פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א (קטע "ועי"ש בקובץ" וקטע אחרון).

בענין בענין שלא הי' להמרגלים ולעדת קרה חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ג.
חומש: פ' שלח, חיו מן האנשים (י"ד, ל"ח) [ב].

בענין אם יש לנשים חלק בארץ לעתיד לבא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב (קטע "ודע").

חומש: פ' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ') [ב] (קטע "ודע").

בענין שיש לגרים חלק בארץ לעתיד לבא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין (קטע "ודע").

חומש: פ' קרח, ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וגו' (י"ח, כ') [ב] (קטע "ודע").

בענין שלצלפחד לא הי' חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ו (קטע אחרון).

בענין מה שטומטום אינו נוטל חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ב.

ו. בענין חלוקת שבטים, משפחות, ויחידים

בענין מנלן שהיו צריכים ב"ד של ע"א בחלוקת ארץ ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ב בהערה, כ"ד סק"ג.
סנהדרין: קכ"ז.

חומש: פ' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ב בהערה, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ג.

בענין מנלן התנאי של כל ישראל עומדים בשעת הגורל של חלוקת ארץ ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ד סק"א סק"ד (קטע אחרון).

סנהדרין: קכ"ח.

חומש: פ' מסעי, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"א.

בענין התפקיד של הנשיאים של השבטים בחלוקת הארץ.

קידושין ג': כ"ח, כ"ט.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ד, כ"ד סק"א בהערה הראשונה ובהערה השני'.

חומש: פ' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ד, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"א בהערה הראשונה ובהערה השני'.

בענין אם מה שהנשיאים זכו בשביל אנשים גדולים את חלקם בחלוקת הארץ הרי זה הי' מדין זכין לאדם שלא בפניו או האם הי' מדין שהתורה קבעה את הנשיאים להיות האפוטרופוס שלהם בזה אע"פ שהיו גדולים.

קידושין ג': כ"ח.

בענין אם הקטנים בחלוקת הארץ היו יכולים אח"כ למחות ברוחות, ואפילו משום דניחא לי' בהר או בבקעה.

קידושין ג': כ"ט סק"א, סק"ד ובהערה.

הדרך שהפרשה שבפרשת מסעי (אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ) איירי במי הם המחלקים של ארץ ישראל, אבל הפרשה בפרשת פנחס איירי באיך עושים את המעשה חלוקה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ד, כ"ד סק"ב סק"ג.

חומש: פ' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ד, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ב סק"ג.

שיהושע ואלעזר היו בגדר מחלקים של ארץ ישראל (ביחד עם נשיאי השבטים). ובענין אם היו צריכים להם משום השרות של מלך וכהן גדול או האם הי' משום מדריגתם הרוחנית.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ד, כ"ד סק"ב סק"ג.

חומש: פ' מסעי, אלה שמות

אבל בנוגע לחלקי המשפחות, אחרי שחילקו לגברים, הרי שאר המשפחה מסולק מאותו חלק בתור בני משפחה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ב (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

סנהדרין: קכ"ו (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

חומש: פ"ר מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

ז. עבר הירדן

בענין אם כחו של משה רבינו לתת לבני גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה את עבר הירדן הי' משום ציווי הקב"ה, או מחילת ישראל, או האם הי' משום שכל ארצות הכיבוש הרי הן של המלך, או האם הי' מדין חלוקת ארץ ישראל (ושצ"ע הביאור של הצד הזה).

קידושין ד': רי"ד.

סנהדרין: קפ"א* (קטע "ובישוב" ולהלן שם) ובההערה השני' שם.

חומש: פ"ר מטות, ויתן להם משה וגו' (ל"ב, ל"ג), שם, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'".

שמשה בירר לבני גד וראובן וחצי שבט מנשה את חלקיהם אבל לא נתן להם לרדת לחלקיהם לגמרי.

קידושין ד': רי"ד סק"ב.

סנהדרין: קפ"א* בההערה הראשונה.

חומש: פ"ר מטות, ויתן להם משה וגו' (ל"ב, ל"ג) (קטע ראשון).

בענין אם ארצות סיחון ועוג הובטחו לאברהם אבינו, או האם נתקדשו רק מדין כיבוש רבים שמי' כיבוש.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ח הערה ח'.

קידושין ד': רי"ד סק"א.

סנהדרין: קפ"א* (קטע "ועכ"פ דברינו" ולהלן שם).

האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ד, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ב סק"ג.

בענין אם התנאי של ב"ד של שבעים ואחד הי' תנאי במעשה החלוקה או האם היו נקראים בין אלה שמחלקים את ארץ ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ד סק"ב סק"ג.

חומש: פ"ר מסעי, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ב סק"ג.

בענין אם גם החלוקות של ארץ ישראל למשפחות וגברים היו על פי ב"ד של ע"א, וגורל, ואורים ותומים, ומעמד כל ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"א סק"ב סק"ג.

סנהדרין: קכ"ו (קטע "עוד צ"ע דעיינן" ולהלן שם).

הוריות: ס"ט (קטע "ונראה שכוונתו" וקטע אחרון) [גורל ואורים ותומים].

חומש: פ"ר ויחי, אפרים ומנשה יהיו לי (מ"ח, ה') "בענין אפרים ומנשה" [א] (קטע "ונראה שכוונתו" וקטע אחרון) [גורל ואורים ותומים]. פ"ר מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"א סק"ב סק"ג.

הדרך שגם לאחר שחילקו את חלק השבט למשפחות וגברים אכתי יש לכל השבט חזקת ממון בחלקו של כל אחד ואחד (ושכן הוא גם בממון שקיבלו משבט אחר).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ב (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

סנהדרין: קכ"ו (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

חומש: פ"ר מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ב (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

חומש: פר' מטות, ויתן להם משה וגו' (ל"ב, ל"ג) (קטע "ועי' ברש"י" ולהלן שם), שם, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'".

דברי רבי יהודה בב"ב דף נ"ו ע"א שסובר שעמון ומואב הם ארצות קיני קניזי וקדמוני שהובטחו לאברהם אבינו כברית בין הבתרים, וחכמים שם שהולקים, ותוס' שם שסוברים דאיירי במה שלא כבש סיחון מעמון ומואב, אבל בנוגע למה שכבש סיחון מעמון ומואב יש לדון לכאן ולכאן בענין אם הובטח או לא. ודברי הר"ש והראב"ד שהחלקים של סיחון ועוג שבאו מעמון ומואב לא הובטחו לאברהם אבינו.

סנהדרין: קפ"א* (קטע "והנה בגיטין" ולהלן שם).

חומש: פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע "והנה בגיטין" ולהלן שם).

הדעה בתוס' בחגיגה דף ג' ע"ב שמשו רבינו קידש רק את מה שסיחון לא כבש עמון ומואב.

סנהדרין: קפ"א* (קטע "וע"ע בתוס' בחגיגה").

חומש: פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע "וע"ע בתוס' בחגיגה").

הדרך שארץ סיחון לא היתה בכלל עיקר ארץ ישראל אבל ארץ עוג היתה שפיר בכלל עיקר ארץ ישראל כי היא ארץ הרפאים שמוזכרת כברית בין הבתרים.

סנהדרין: קפ"א* (קטע אחרון).

חומש: פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע אחרון).

הדרך שעבר הירדן נתקדש רק מדין כיבוש רבים, אע"פ שהובטחה לאאע"ה, כי ההבטחה היתה רק שיהי' לבסוף כיבוש רבים.

סנהדרין: קפ"א* (קטע "והנה עד כאן").

חומש: פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע "והנה עד כאן").

דברי הר"י אדרבי שמשו סבר שביטל הקב"ה את עונשו כי ראה שנכנס לעבר הירדן וסבר שהוא מארץ ישראל, אבל באמת אינו מארץ ישראל, אבל מ"מ גם הר"י אדרבי יודה שנתקדש מיהא מדין כיבוש רבים.

סנהדרין: קפ"א* (קטע "ועיין בפרשת דרכים" ולהלן שם).

חומש: פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע "ועיין בפרשת דרכים" ולהלן שם).

דברי התשב"ץ שאע"פ שעבר הירדן מזרחה היתה חייבת בתרומות ומעשרות בשעת עולי מצרים, אבל בכל זאת לענין קבורה ועוד ענינים, קדושתה פחותה מקדושת עבר הירדן מערבה.

קידושין ד': רי"ד סק"א (קטע "מיהו לפ"ז").

סנהדרין: קפ"א* (קטע "גם י"ל"). חומש: פר' מטות, ויתן להם משה וגו' (ל"ב, ל"ג) (קטע אחרון).

דברי הריטב"א והרמב"ן שאפילו אם עולי ככל לא קידשו את עבר הירדן אבל חביבות שפיר יש.

גיטין: פרק המביא גט י"א.

דברי הכפתור ופרח (והרדב"ז) שהמקומות שלא קידשו עולי בבל (אבל קידשום עולי מצרים), אע"פ שאין בהם קדושה לענין תו"מ ומקצת דברים, אבל לענין מינוי סמוכין שיכולים לעשות כן רק בארץ ישראל, ולענין מעלת הדר בארץ ישראל, ולענין מעלת הנקבר בה, וכן לענין שאר דיני קדושת ארץ ישראל, הרי הם כארץ ישראל.

גיטין: פרק המביא גט י"א, רל"ו. הוריות: י"ט.

"רבי אבהו הוה מנשק כפי דעכו", ו"רבנן כי הוו מפטרי מהדרי בעכו הוו מפטרי מהדרי": בענין אם יש ראי' מזה שנתקדשה בבית שני.

גיטין: פרק המביא גט י"א.

הוריות: י"ט.

בענין שעבר הירדן פטורה מבכורים, משום שאינה ארץ זבת חלב ודבש, א"נ משום "אשר נתת לי ולא שנטלתי מעצמי".

סנהדרין: קפ"א* (קטע "והנה עד כאן" ולהלן שם).

חומש: פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע "ועיין בפרשת דרכים" וקטע אחרון).

ח. כיבוש רבים וכיבוש יחיד

דברי הרמב"ם בפ"ב מהל' תרומות ה"ג שלכיבוש רבים צריכים את הסנהדרין הגדולה, ואילו בה"ב הזכיר שצריכים דעת רוב ישראל. והסברא שמה שצריכים את הסנהדרין אין זה בתורת כ"ד אלא מפני שהם הממונים על הדברים שנוגעים לכל כלל ישראל.

גיטין: פרק המביא גט רל"ג.

בענין הגדר של כיבוש יחיד: מה קובע שאינו נחשב כיבוש רבים (ושלכן לא שמי' כיבוש למ"ד כיבוש יחיד לא שמי' כיבוש) (שיטות רש"י ותוס' בענין זה).

גיטין: פרק המביא גט רל"ב - רל"ד.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ו (קטע "ובדבר").

סנהדרין: קפ"א* בהערה השלישית.

חומש פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" (קטע "והנה רש"י").

הסתירה בדברי הרמב"ם בענין אם החסרון בכיבוש יחיד הוא כרש"י משום שיחיד כובש לעצמו או כתוס' משום הטענה של "סמוך לפלטרין לא כבשת".

גיטין: פרק המביא גט רל"ד.

שהמ"ד שסובר כיבוש יחיד לא שמי' כיבוש סובר כן גם בתוך גבולות א"י היכא שעשו על דרך כיבוש יחיד ולא על דרך כיבוש רבים.

גיטין: פרק המביא גט רל"ג (קטע "ובע"ז" וקטע "וע"ע ברמב"ם").

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ו (קטע "ובדבר").

בענין אם בשביל כיבוש יחיד שמי' כיבוש מספיק בכיבוש או האם צריכים גם לומר שתהא שייכת לכל ישראל, או האם צריכים גם קידוש בפה.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ח.

בענין אם בשביל כיבוש רבים שמי' כיבוש צריכים שיר ושתי תודות.

גיטין: פרק המביא גט רל"ב.

ט. הקדושה הראשונה של יוצאי מצרים

בענין אם בשעת הקדושה הראשונה עשו רק כיבוש וזה גופא פעל קידוש, או האם היו צריכים גם קידוש בפה ושיר ושתי תודות

גיטין: פרק המביא גט רכ"ח.

שמלבד ממצות החרמת ז' עממים הי' קיים גם קיום מיוחד של ירושת הארץ ע"י מלחמה דוקא מקראי דכיבוש והורשה.

סנהדרין: א' (קטע "ונראה שי"ל").

חומש: פר' בשלח, "בענין מלחמת עמלק ועוד סוגים של מלחמה" (י"ז, ח') (קטע "ונראה שי"ל").

עמלק, פורים: י"ד (קטע "ונראה שי"ל").

י. הקדושה השני' של עולי בבל

בענין אם הקדושה השני' היתה רק ע"י שהחזיקו בה על מנת שתוקדש, או האם היו צריכים גם קידוש בפה ושיר ושתי תודות.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ח.

שקדושת עולי בבל הועילה רק על מה

שכבשו בשעתם עולי מצרים.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז (קטע "ועי' בחידושי הגר"ח").

שבשעת הקדושה השני' לא הי' חיוב לכבוש.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז (קטע "ועוד רצו הגר"ח").

בענין אם עולי בבל קידשו עד הים וכן הנסים שבים.

גיטין: פרק המביא גט ד', רכ"ה סק"ג.

בענין אם גם בהקדושה השני' הי' חסרון של סמוך לפלטרין לא כבשת.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז (קטע "ועוד רצו הגר"ח").

סברת הרמב"ם למה הקדושה הראשונה קידשה רק לשעתה ואילו הקדושה השני' קידשה לע"ל, ודברי הרדב"ז על זה.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז (קטע אחרון).

שבהשטחים שלא קידשו עולי בבל אין דמאי.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז (קטע "והחזו"א").

דברי הכפתור ופרח (והרמב"ן) שהמקומות שלא קידשו עולי בבל (אבל קידשום עולי מצרים), אע"פ שאין בהם קדושה לענין תו"מ ומקצת דברים, אבל לענין מינוי סמוכין שיכולים לעשות כן רק בארץ ישראל, ולענין מעלת הדר בארץ ישראל, ולענין מעלת הנקבר בה, וכן לענין שאר דיני קדושת ארץ ישראל, הרי הם כארץ ישראל.

גיטין: פרק המביא גט י"א, רל"ו.

סנהדרין: צ"ח (קטע "ובאמת אפילו").

הוריות: י"ט.

יא. סוריא

הקושיא שאפילו אם כיבוש יחיד לא שמ"י כיבוש אבל למה לא נתקדש סוריא כי גם אחרי שכבשו את יתר ארץ ישראל הרי

המשיכו לישב גם בסוריא וגם זה מיקרי כיבוש.

גיטין: פרק המביא גט רל"ב, רל"ד (קטע "וע"ע בדבר אברהם").

בענין אם עולי בבל קידשו סוריא.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז.

הדרך שדוד קידש את סוריא בקידוש בפה כדרך שקידשו קדושה שני' וממילא קדושת סוריא לא בטלה עם החורבן.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ז (קטע אחרון).

יב. ישוב ארץ ישראל

ביקורת על המשווים ישוב ארץ ישראל למגמה כללית של האומה ולהקובע של מדריגת האדם.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ב' (קטע אחרון).

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלקיך וגו' (כ', ב') [ב] סק"ג (קטע אחרון).

בענין אם מצות ישוב ארץ ישראל דוחה את הציווי של הרחק משכן רע.

אבות: ל"ה סק"א.

דברי רבי מאיר בירושלמי ש"כל מי שהוא קבוע בא"י ואוכל חולין בטהרה ומדבר בלשון הקודש וקורא את שמע בבוקר ובערב מובטח לו שהוא מחיי העולם הבא".

אבות: נ"ט סק"ב.

משמעות דברי רש"י והרמב"ן שמצות ישוב ארץ ישראל כוללת לגרש את הגוים.

גיטין: פרק המביא גט רל"ז.

בענין אם מה שהבונה בית בארץ ישראל מקיים מצות ישוב ארץ ישראל הרי זה בגלל שהוא דר בו ועי"ז הרי הוא דר בארץ ישראל (ושצ"ע על זה דהא גם קודם לכן הי' דר בארץ ישראל), או האם זה בגלל הוספת בית חדש בארץ ישראל אשר מעתה הרי היא יותר בגדר ארץ נושבת.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ז אות ב' ואות ו'.

בענין אם נשים מצוות בישוב ארץ ישראל.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ו סק"א.

בענין אם הקפידא שלא לצאת לחוץ לארץ הוא משום השם של חו"ל, או האם הוא משום שעפרה טמא, או האם הוא משום שהוא רחוק מן הישוב.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ו סק"א
סק"ב סק"ג.

ע"ז: ק"מ.

בענין יציאת כהנים ויציאת ישראלים.

ע"ז: ק"מ.

בענין לצאת מארץ ישראל כדי ללמוד תורה, או לישא אשה, או לשאר מצות.

ע"ז: ק"מ.

בענין לצאת מארץ ישראל לסחורה.

ע"ז: ק"מ.

שאילת רב אסי מרבי יוחנן אם מותר לצאת מארץ ישראל לקראת אמו.

קידושין ב': שע"ג.

בענין אם מותר לצאת מא"י לחו"ל בדרך עראי כדי ללוות קצת את מי שחזור לחו"ל.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

דברי המהרי"ט שמותר לצאת מא"י בדרך ארעי אם יש צורך בכך.

קידושין ב': שע"ג.

הסברא שמאחר שיצא לצורך מותר לו כבר לשהות בדרך קבע.

קידושין ב': שע"ג.

בענין אם במוכר עבדו לחו"ל הטעם למה קנסינן את הלוקח בזה שהעבד יוצא לחירות הרי זה כי הפקיע אותו ממצות ישוב ארץ ישראל, או האם הטעם הוא משום שהפקיע אותו מהמצות שתלויות בארץ, או האם זה משום שהרחיק אותו מעיקר הישוב.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ו סק"א.

בענין למה רק מצות ישוב ארץ ישראל דוחה אמירה לעכו"ם שבות.

גיטין: פרק המביא גט רל"ה.

שיטת האור זרוע שלצורך ישוב ארץ ישראל התירו רק שבות דשבות (אמירה לעכו"ם לכתוב כתב שאינה כתב אשורית או יונית).

גיטין: פרק המביא גט רל"ה.

עוד בענין שבות, וכן שבות דשבות, במקום ישוב ארץ ישראל.

גיטין: פרק המביא גט רל"ו, רל"ז.

יג. ערים

בענין אם המ"ד סוּבַר שאין חולקין עיר אחת לשני שבטים מודה שאחרי חלוקת ארץ ישראל יכולים לבנות עיר על המיצר באופן שתהי' שייכת לב' שבטים.

סנהדרין: שפ"ה.

"רבי מאיר אומר עכו כארץ ישראל לגיטין, לגיטין אין לעבדים לא": שיטת רבינו תם שאיירי בהחצי של עכו שהוא חוץ לארץ, ושיטת הר"י שאיירי בהחצי שהוא ארץ ישראל.

גיטין: פרק המביא גט י"ב, י"ג, קע"ו (קטע "מיהו העירוני"), ר"י, רכ"ו סק"ב סק"ג סק"ד סק"ה, חלק ההערות דף ב' הערות ל"ו - מ"ה.

הדרך שעכו היתה בגדר כיבוש יחיד.

גיטין: פרק המביא גט רכ"ו סק"ג.

"רבי אבהו הוה מנשק כפי דעכו", ו"רבנן כי הוו מפטרי מהדדי בעכו הוו מפטרי מהדדי": בענין אם יש ראי' מזה שנתקדשה בבית שני.

גיטין: פרק המביא גט י"א.

סנהדרין: צ"ח (קטע "ובאמת אפילו").

הוריות: י"ט.

דעת תוס' בריש גיטין שהיו שתי עיירות בשם קדש, ודברי הר"ן שם שהיו ארבע, והדרך שהיו חמש.

גיטין: פרק המביא גט י'.

אש

א. כללי

ב. טמון

ג. אשו משום ממונו

ד. אשו משום חציו

א. כללי

גדרים מתי חייבים על אש.

ב"ק א': קע"א.

ב"ב א': רכ"ב.

בענין מה שאש הוא מהד' דברים שהתורה מיעטה בשמירתן.

ב"ק א': תי"ב בהערה, תרע"ד, תשל"ד, תשמ"ו סק"ב בהערה.

דברי הגרנ"ט שבאש צריכים לשמור רק מרוח מצוי' ממש (ודלא כשן ורגל ובור שחייבים לשמור גם מרוח שהיא מצוי' ואינה מצוי').

ב"ק א': תרע"ו.

השיעורים של הרחקה של עשיית אש.

ב"ק א': תשמ"ד.

בענין הכופף קומתו של חברו בפני הדליקה.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ה' בהערה, תשמ"ד סק"ב (קטע אחרון).

בענין המרבה בחבילות, וכן שותפות בהדי הרוח או בהדי אדם אחר.

ב"ק א': קס"ו (קטע ראשון), ק"ע, קע"א, ר"א סק"ה.

בענין המוסיף עץ קטן לאש גדול שהי' כבר.

ב"ק א': קע"ב סק"ב.

בענין מה שהמדליק גדישו של חברו באשו של חברו חייב.

ב"ק א': ל"ח.

בענין הא דאש ובור פטורים מכופר.

ב"ק א': נ"ז סק"ב וסק"ג.

בענין חיוב דמים באש שהרג אדם.

ב"ק א': נ"ז סק"ד.

ב. טמון

בענין אם הטעם של הפטור של טמון הוא משום דלא הו"ל לאסוקי אדעתי' שיש שם חפץ.

ב"ק א': ע"ט סק"ג, רס"א (קטע "והנה עיין בברכת שמואל"), הסוגיא של אשו משום חציו כ"ד, מ', תשמ"ו.

הסברא שאם הדבר ידוע שהחפץ עלול להיות שם, לא חשיב טמון.

ב"ק א': תשמ"ו סק"א.

בענין היכא שחפץ הוא בגלוי אבל בעל האש לא ראה אותו, האם זה נחשב ציור של טמון.

ב"ק א': תשמ"ה.

הסוגיא אודות המחלוקת בין רבי יהודה ורבנן בנוגע לטמון באש בהציורים של מדליק בשלו, ובשל חברו, ובמוריגין, ובארנקי.

ב"ק א': תשמ"ו.

בענין אם טמון באש פטור אפילו בדיני שמים.

ב"ק א': ע"ט סק"ג, רס"א (קטע "והנה עיין בברכת שמואל"), תשמ"ז סק"ב.

ג. אשו משום ממונו

ביאור משום ממונו.

ב"ק א': ל"ח.

בענין אם לפי המ"ד שסובר שאשו הוא משום ממונו, גם תחילת ההבערה היא חלק מהדבר שמחייב בתשלומין, או האם היא רק הדבר שגורם שמיקרי בעל האש.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ל"ה סק"ד, מ"ה.

בענין אם אפשר לחייב מדין אשו משום ממונו היכא שלא עשה מעשה של הנחה בראש גגו וכדומה.

ב"ק א': פ"ג (קטע "ברם יש ליישב").

ד. אשו משום חציו

דברי הגר"ח בדעת הרמב"ם שאומרים אשו משום חציו רק כשיש כאן כחו ממש, אע"פ

שיש גם רוח מצוי, אבל לא באבנו סכינו משאו שהניחם על ראש גגו, ודעת ראשונים אחרים בזה.

ב"ק א': פ"ב, הסוגיא של אשו משום חציו א'.

דברי הגר"ח בדעת הרמב"ם שאשו משום חציו חשיב מעשה בידים אבל לא חשיב כחו.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו א'.

דברי המהרש"א בכוונת תוס' שאומרים אשו משום חציו רק כשנתפשט האש מעצמו בלי רוח מצוי.

ב"ק א': פ"ב, הסוגיא של אשו משום חציו א'.

משמעות לשון רש"י דשייך לומר אשו משום חציו רק היכא שהוא הצית את הבערה בשדה חברו, והלך האש ונתפשט, אבל לא היכא שרק לא שמר את אשו.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ב', ה', נ"א.

הדרך שכוונת רש"י היא כדברי הרא"ש דאמרינן אשו משום חציו רק היכא שהוא יצר את האש ע"י שהדליקו, אבל לא בעינן שיצית שדה חברו.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ב', ו', מ"ב.

דברי הנ"י שבאשו משום חציו נחשב שהכל נגמר בשעת ההתחלה.

כתובות ב': שצ"ח סק"ב.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז.

בענין אם באשו משום חציו חיובו הוא על המעשה שעשה בתחילה או האם הוי כחוזר ועושה.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ל"ה סק"ד.

בענין אם אשו משום חציו פירושו הוא דחשבינן כאילו הרוח מצוי הרי היא ממש מעשיו, או האם פירושו הוא שהתורה מחשיבה כאילו הרוח מצוי היתה כאן כבר בשעת פשיעתו אשר אז במה שהוא שם את האש הרי הוא גומר את הדבר.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום

חציו מ"ג.

בענין היכא שהיתה שם מחיצה שלא היתה יכולה לעמוד ברוח מצוי, ונפלה, האם זה מיקרי שכלו לו חציו.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו מ"ג.

הדרך שהיכא שרוח שאינה מצוי באה והוליכה את האש, לא אמרינן שאשו הוא משום חציו, אבל אם כבר היתה קיימת הרוח שאינה מצוי רק שהוא לא ידע מזה אז שפיר אמרינן אשו משום חציו.

ב"ק א': תרע"ד, תשל"ד, תשמ"ו סק"ב בהערה.

"אלא למאן דאית לי משום חציו אית לי נמי משום ממונו": מהיכא תיתי לומר כן.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו מ"ז.

בענין היכא שנפל חפץ לתוך אש שהוא עשה, האם חיובו הוא משום אש או משום בור.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו ח'.

בענין גץ היוצא מתחת הפטיש.

ב"ק א': תי"ב.

בענין אם אשו משום חציו מחייבו מיתה משום רציחה כמו שמחייבו בנזקי ממון.

ב"ק א': נ"ז*, הסוגיא של אשו משום חציו כ"א.

שיטת הרמב"ם שאשו משום חציו מחייבו גם על בושת.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו מ"ט.

עוד בענין אשו משום חציו.

ב"ק א': ל"ח.

אשה

א. כללי

ב. "אל תרבה שיחה עם האשה"

ג. הסתכלות באשה

ד. חלק בארץ

א. כללי

בענין דברי הרא"ש שאשה אינה מצווה

בערבות, עי' בערך ערבות.

דברי המרומי שדה שאשה יכולה להשיג רק טהרה ולא קדושה, וקושיות על זה. הוריות: ק"ס.

עי' בערך זמן גרמא.

עי' בערך פסולי עבודה - אשה.

עי' בערך כיבוד אב ואם - אשה.

עי' בערך איש קודם לאשה.

בענין אם אשה כשרה לדון, עי' בערך דינים - פסולי דיין.

בענין אם אשה כשרה למלכות, עי' בערך מלך - הכשרים למלכות.

בענין אשה במצות הקהל, עי' בערך הקהל.

בענין אם אשה כשירה לתפקידים ציבוריים. דמויות ותקופות: זקנים ושופטים ג'.

בענין אם נשים חייבות להתפלל תפילת מוסף, עי' בערך תפילה.

ב. "אל תרבה שיחה עם האשה"

בענין "אל תרבה שיחה עם האשה".

אבות: כ"ז.

הטעמים למה.

אבות: כ"ז סק"א.

בענין אם יש על זה חיוב של יהרג ואל יעבור.

אבות: כ"ז סק"ב.

בענין אם לספר עם אשה מאחורי הגדר כשהעלה בלבן טינא הרי זה איסור דאורייתא או איסור דרבנן.

אבות: כ"ז סק"ב.

בענין אם מותר להרבות שיחה עם אשה פנוי.

אבות: כ"ז סק"ג.

בענין אם מותר להרבות שיחה עם האשה לצורך נישואין.

אבות: כ"ז סק"ג.

בענין באיזה סוג שיחה מהחמשה סוגי שיחה שמנה הרמב"ם יש קפידא שלא להרבות בו עם האשה.

אבות: כ"ז סק"ד.

בענין "אין שואלין בשלום אשה".

אבות: כ"ז סק"ד (קטע אחרון).

ג. הסתכלות באשה

שמותר להסתכל בפני אשה כדי לראות אם הוא רוצה לנושאה.

כתובות א': תכ"ג.

אבות: כ"ז סק"ג.

דעת הרב רבי מאיר שרק הסתכלות אסורה אבל לא ראי' בעלמא.

כתובות א': תכ"ג.

ד. חלק בארץ

בענין אם יש לנשים חלק בארץ לעתיד לבא.

ב"ב ב': פרק יש נוהלין כ"ב (קטע "ודע").

את בתי נתתי לאיש הזה

עי' בערך עד אחד - הנאמנות של אב לומר קידשתי את בתי.

אתנן

בענין אם אתנן שנשתנה מותר למזבח.

ב"ק ב': מ"ב*, מ"ג, נ' (קטע "ולפי תוס'").

"אתנן אסרה תורה אפילו בא על אמו".

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ט"ו, ט"ז, י"ז סק"ד סק"ה.

בענין ולד אתנן.

ב"ק ב': רמ"ט.